

SOC-Avalua

AVALUACIÓ DE LES POLÍTIQUES ACTIVES D'OCUPACIÓ A CATALUNYA

Programa: Treball als Barris

2015 a 2018

SOC

Servei d'Ocupació
de Catalunya

**Generalitat
de Catalunya**

Elaboració i redacció

D'ALEPH INICIATIVAS Y ORGANIZACIÓN, S.A. (DALEPH)
KNOWLEDGE SHARING NETWORK, S.L. (KSNET)

Equip tècnic:

Luis Fernández Sánchez
Laia Pi Ferrer
Emma Rué Cabré
Maria Sánchez Vidal

Coordinació

Secretaria Tècnica del Servei Públic d'Ocupació de Catalunya

Disseny i maquetació

Secretaria Tècnica del Servei Públic d'Ocupació de Catalunya

Barcelona, febrer 2023

Aquesta obra està subjecta a una llicència Creative Commons de reconeixement d'autoria, usos no comercials i sense obra derivada.

[Resum de la llicència](#)

[Llicència completa](#)

ÍNDEX

RESUM EXECUTIU.....	4
1. INTRODUCCIÓ.....	13
2. ABAST DE L'AVALUACIÓ	14
3. ORÍGENS, EVOLUCIÓ I ACTUAL DISSENY DE TREBALL ALS BARRIS... 17	
3.1 Orígens de Treball als Barris i territoris diana del programa	17
3.2 Objectius estratègics i teoria del canvi de Treball als Barris.....	21
3.3 Evolució de Treball als Barris i estructura de programes vigent.....	23
4. ANÀLISI DE LES PERSONES BENEFICIÀRIES DE LA INTERVENCIÓ	27
4.1 Perfilat de les persones beneficiàries entre 2015 i 2018	27
4.2 El perfil de les persones participants segons el desplegament del programa	32
4.3 Diferències entre participants de Treball als Barris i la població catalana en atur i cobertura dels col·lectius prioritaris	34
5. CARACTERITZACIÓ DELS ENS LOCALS PARTICIPANTS A TREBALL ALS BARRIS	38
6. ANÀLISI DE LA DIVERSITAT EN EL DESPLEGAMENT DE TREBALL ALS BARRIS	43
6.1 Desplegament segons el la intensitat de l'ús de la Cartera de Serveis i la visió del programa.....	43
6.2 Caracterització d'accions implementades en les convocatòries 2015-2018 45	
6.3 Exemples de bones pràctiques en l'ús de la Cartera de Serveis.....	51
7. AVALUACIÓ DE RESULTATS DE TREBALL ALS BARRIS	56
7.1 Consideracions prèvies: avaluabilitat ex-post de Treball als Barris	56
7.2 Anàlisi de contractació	57
7.3 Impactes qualitatius de Treball als Barris.....	61
8. PUNTS FORTS I OPORTUNITATS DE MILLORA.....	65
8.1 Fortaleses.....	65
8.2 Oportunitats de millora.....	68
9. CONCLUSIONS I RECOMANACIONS	73
9.1 Conclusions	73
9.2 Recomanacions relatives al disseny de la Cartera de Serveis i al model de desplegament del programa.....	77

9.3	Recomanacions relatives a la delimitació dels barris objecte d'intervenció	79
9.4	Recomanacions relatives al procés de sol·licitud i justificació i a l'acompanyament als ens locals.....	80
9.5	Recomanacions d'avaluabilitat de Treball als Barris	81
10.	ANNEX METODOLÒGIC	85

RESUM EXECUTIU

El present informe recull l'Avaluació del disseny, implementació i seguiment de resultats del programa Treball als Barris del Servei Públic d'Ocupació de Catalunya (SOC). El programa posa a l'abast dels ens locals un conjunt d'accions que tenen per objecte promoure l'ocupació i la dinamització socioeconòmica de diferents barris de municipis de Catalunya, entenent que aquests barris tenen una necessitat d'atenció més intensa o més específica que el que cobreixen les intervencions habituals.

L'avaluació s'ha fet des d'una doble perspectiva: d'implementació i de resultat. L'avaluació de la implementació d'una política pública té com a objecte principal determinar el funcionament d'aquest en relació amb el disseny previst. Per altra banda, l'avaluació de resultats té com a finalitat valorar el grau de consecució dels resultats directes o outputs.

Que és Treball als Barris?

Treball als Barris és un programa del Servei Públic d'Ocupació de Catalunya (SOC) que es remunta a l'any 2007 en el marc de les actuacions recollides sota el paraigua de la Llei de Barris de 2004. En el context d'aplicació de la Llei, Treball als Barris va néixer com un instrument per reforçar l'aplicació d'accions ocupacionals i de desenvolupament local dels barris beneficiaris de finançament en virtut del Pla de Barris.

El programa ofereix una sèrie de serveis i programes, recollits en la Cartera de Serveis, entre les que els Serveis Locals d'Ocupació (SLO) poden triar la configuració que millor s'adapti a les seves necessitats i, dins de cada programa, fer el plantejament d'intervenció que considerin més convenient. La Cartera de Serveis ha patit diverses transformacions al llarg dels anys però en la seva forma actual es configura al voltant de 5 programes diferenciats:

- ▶ **El Programa A**, *Programes específics de caràcter experimental i innovador per afavorir la inserció sociolaboral de col·lectius amb dificultats d'inserció*, permet crear dispositius d'atenció integral a les persones en situació d'atur i desplegar una sèrie d'actuacions que van de l'orientació o la prospecció laboral fins a la qualificació professional i les pràctiques en empreses passant per l'acompanyament a la inserció o la mediació laboral, entre d'altres.
- ▶ **El Programa B**, *Programes de qualificació professional*, és el un dels instruments de qualificació de Treball als Barris. Les *Accions de formació integrada (B1)* tenen com a objectiu la millora de les competències base i transversals per a aquelles persones amb nivells formatius baixos i escassa experiència laboral, mentre que les *Accions de formació professionalitzadora (B2)* estan dirigides a persones amb un nivell de formació bàsica ja assolida i es centren en millorar les competències professionals.

- ▶ **El Programa C**, *Programes mixtos de formació i treball*, es concreta en l'ús de Cases d'Oficis per a proporcionar una capacitació integral, combinant la vessant formativa i la d'experienciació laboral, per a joves de fins a 30. Aquest programa compta amb la possibilitat de becar la participació durant la fase formativa.
- ▶ **El Programa D**, *Programes d'experienciació laboral* comporten la contractació de persones en situació d'atur per tal de fomentar que obtinguin experiència laboral i adquireixin hàbits i habilitats necessàries en un entorn de mercat laboral ordinari. Les *Actuacions ocupacionals (D1)*, s'orienten a persones del barri objecte d'actuació per a la realització d'obres o d'entre 6 i 9 mesos, i les *Actuacions professionals (D2)*, comporten la contractació per a tasques de dinamització comunitària principalment.
- ▶ **El Programa E**, *Programes de desenvolupament local*, permet la contractació de personal directiu o tècnic responsable del projecte. Les actuals bases reguladores limiten a 4, excepcionalment 5, els anys que es pot demanar aquesta subvenció.

El tret més característic del programa és precisament la flexibilitat de la que disposen els SLO per a configurar el seu desplegament i l'alt grau d'autonomia que tenen els ens locals per a decidir sobre el mateix.

Malgrat que la Llei de Barris ja no és un instrument actiu de finançament de projectes, Treball als Barris manté com a criteri d'elegibilitat el fet que els barris objecte d'intervenció hagin rebut recursos de la Llei de Barris en el passat. Aquest fet suggereix una probable desactualització de la base territorial d'intervenció de Treball als Barris, i una possible font d'iniquitat en l'accés als recursos del programa.

Com són les persones beneficiàries de Treball als Barris?

En primer lloc, s'ha analitzat els perfils de les persones participants a Treball als Barris per a tenir una imatge fidel de la realitat. A continuació es presenten les principals conclusions:

- ▶ La mitjana d'edat del programa ha passat de 37,6 a 39,3 anys entre el 2015 i el 2018.
- ▶ Treball als Barris compta amb una base de participants força paritària, amb un 51% de dones al 2018. Aquestes dones es concentren principalment a la franja de 26 a 45 anys, mentre que les franges d'edat superior i inferior estan conformades majoritàriament per homes.
- ▶ L'origen de les persones participants és principalment espanyol, amb un 62%, seguit d'africà (27%), americà (6%), altres països d'Europa (3%) i finalment persones d'origen asiàtic (2%).

- ▶ Al voltant del 55% de les persones participants de el programa tenen només estudis primaris, un terç d'elles estudis secundaris i el 8% restant estudis post-obligatoris.
- ▶ La majoria de participants tenen un temps a l'atur previ de menys de 6 mesos, augmentant amb els anys d'un 44% al 2015 al 54% al 2018. El grup de persones aturades de llarga durada ha disminuït d'un 22% al 2015 a un 17% al 2018. La majoria d'aquestes persones aturades de llarga durada tenen 45 anys o més mentre que la majoria de persones joves han estat menys de 6 mesos a l'atur abans de participar al programa. Aquest és el cas també de les persones més formades.

Una vegada perfilades les persones participants, s'ha comparat els resultats obtinguts amb el conjunt de persones aturades al mateix període a Catalunya a través de microdades de la Enquesta de Població Activa (EPA) per veure en quin grau aquestes persones participants s'assemblen o es distingeixen del conjunt:

- ▶ No hi ha diferències significatives en termes de sexe i les diferències són molt petites pel que fa a les edats.
- ▶ La proporció de persones d'origen africà a Treball als Barris és el doble que al conjunt de persones aturades de Catalunya, mentre que la proporció de persones americanes i de la resta d'Europa n'és la meitat. Aquest fet reflecteix l'elevat grau d'immigració en els barris elegibles del programa.
- ▶ Les persones participants al programa estan molt menys formades que la població en atur general a Catalunya, i hi ha moltes menys persones aturades de llarga durada entre les que participen a Treball als Barris que al conjunt de persones aturades.

La focalització efectiva de Treball als Barris en els col·lectius d'intervenció prioritaris que fixa el propi programa varia pels diferents perfils considerats, i en funció dels programes amb què es desplega. En termes generals, la cobertura dels col·lectius prioritaris és alta per a persones aturades, amb baixa qualificació, de més de 50 anys i persones amb discapacitat, mentre que les persones més joves i les aturades de llarga durada reben una cobertura menor per part del programa a nivell agregat.

Diferents realitats, diferents configuracions

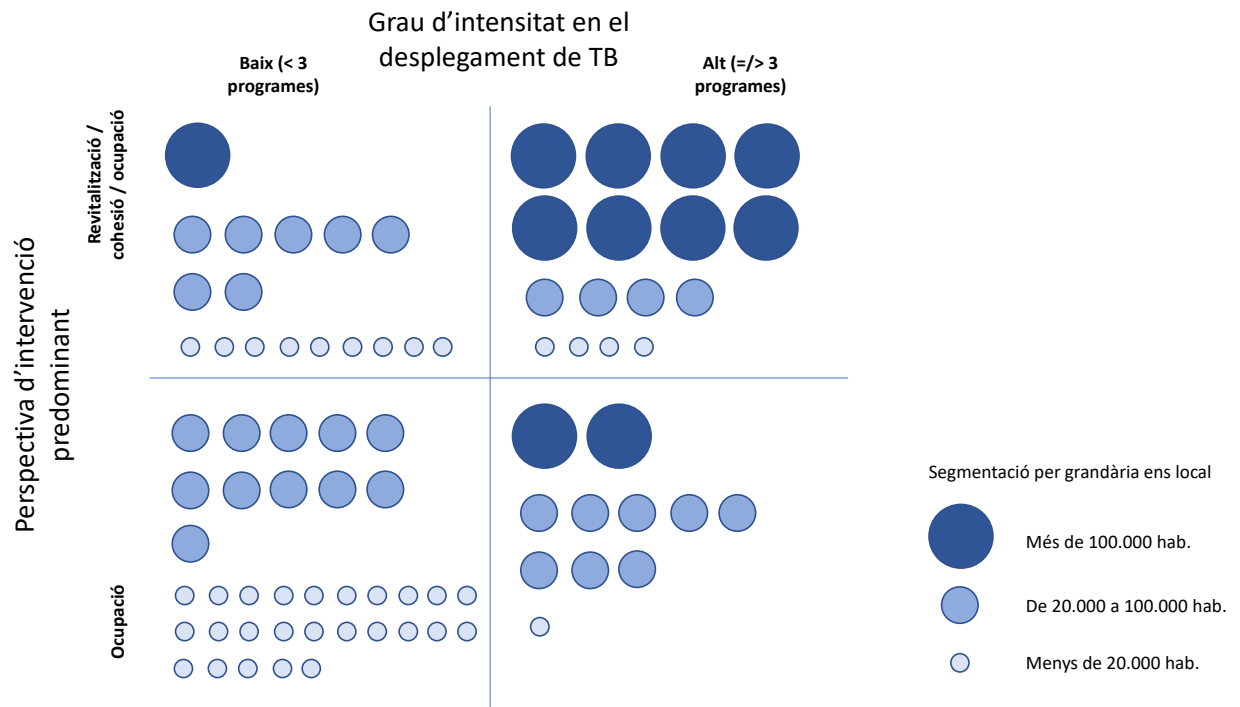
En aquest informe s'avalua el programa Treball als Barris en el període 2015 a 2018. En aquest mateix període, 103 ens municipals van presentar sol·licitud, el 91% dels quals va participar els 4 anys estudiats.

La majoria d'aquests municipis participants són de menys de 20.000 habitants tot i que la majoria de les persones participants en el programa es concentren en només 8 Serveis Locals d'Ocupació (SLO) de municipis de gran població i que sumen al voltant del 43% del pressupost atorgat.

Pel que respecta a la demanda de programes, el més demandat és el Programa D amb aproximadament un 95% dels ens locals que el van sol·licitar en cadascun dels anys estudiats. El segueix el Programa A que va ser demanat per aproximadament la meitat dels SLO, tot i que aquest concentra al 85% de les persones participants, front al 10% del Programa D. Tot i que Treball als Barris està teòricament concebut per oferir itineraris multi-programa, només el 6% de les persones participants ho van fer en diversos programes dins d'un mateix any. Pel que fa a les modalitats d'aplicació del programa, s'ha observat com el desplegament pren formes molt diverses en funció de l'ens que l'implementa. Al voltant de 4 de cada 10 ens locals tendeixen a executar un sol programa, que majoritàriament és el Programa D, i només 1 de cada 10 desplega tots 5 programes.

Al voltant del 64% dels ens locals de menys de 20.000 habitants fan desplegaments de baixa intensitat i amb perspectiva principalment ocupacional. D'altra banda els municipis de més de 100.000 habitants presenten un alt grau d'intensitat i una perspectiva integral en un 73% de les ocasions. Aquests comportaments extrems suggereixen que la grandària dels municipis és un dels factors explicatius del tipus de desplegament de Treball als Barris a l'àmbit local. Junt amb les dades que apunten a la preponderància dels programes d'experienciació en el desplegament efectiu del programa al territori, posen de manifest un allunyament de la implementació del programa respecte al disseny inicial i la teoria del canvi subjacent.

Gràfic 12. Agrupació d'ens locals segons intensitat en el desplegament i visió

Pel Programa A, el 75% dels ens locals van fer un desplegament de caràcter transversal, sense centrar-se en un o varis col·lectius específics. Dels que van optar per dispositius enfocats a col·lectius van prioritzar a les persones joves (8,1%), les dones (7%), la població en risc d'exclusió social (3%), les persones novingudes (1,3%), la gent gran (1,3%) o les dones víctimes de violència de gènere (0,3%). Pel que fa al contingut de les formacions del Programa B, la majoria de cursos que s'ofereixen estan relacionats amb el manteniment (principalment d'habitatges), la jardineria o la neteja. A les cases d'oficis (Programa C) predominen també formacions relacionades amb la jardineria i el manteniment i rehabilitació d'habitatges, seguides per altres àrees com la dinamització sociocultural o d'activitats de lleure, la cuina o les activitats d'atenció a la infància. Pel que fa al programa D, aproximadament la meitat de les contractacions són en serveis d'atenció a les persones i l'altra meitat són en activitats relacionades amb els equipaments i els espais públics.

Quins són els resultats més destacats del programa?

S'han estudiat principalment els aspectes relacionats amb les contractacions aconseguides per part de participants de Treball als Barris en els dos anys posteriors a la seva participació. Això es deu a que l'avaluació no ha pogut establir l'impacte del programa d'una manera inequívoca ja que per fer-ho es requeriria de dades que permetessin l'elaboració d'un contrafactual, és a dir, d'un grup de control respecte al comparar, i aquestes dades no es troben disponibles.

El 63% de les persones participants a Treball als Barris va signat almenys un contracte durant els dos anys després de la seva participació. Aquest percentatge disminueix considerablement si es redueix el període a únicament l'any posterior (aquest fet pot indicar que la contractació no necessàriament està vinculada a la participació al programa ja que, en general, tota persona aturada acaba signant un contracte en el llarg termini, especialment aquelles que porten menys temps a l'atur, força nombroses entre les que participen a Treball als Barris).

En desagregar les dades de contractació per perfils dels participants es troba que les dones tenen una probabilitat de 8 punts percentuals menys que els homes de signar un contracte en els dos primers anys després de participar a Treball als Barris. D'igual manera, els majors de 45 anys i les persones amb estudis primaris també veuen reduïda la seva probabilitat en 6 punts respecte a la resta de la mostra, mentre que les persones aturades de llarga durada tenen pràcticament 17 punts menys de probabilitat de signar un contracte. Pel contrari, les persones estrangeres presenten 3 punts més de probabilitat que les nacionals de signar un contracte en els dos anys posteriors a la participació al programa.

Pel que fa a la tipologia de les contractacions, les persones participants van signar en un 31,3% contractes d'obra i servei a temps complet seguits per contractes de tipus eventual per circumstàncies de la producció, també a temps complet (18,3%). No hi ha diferències rellevants en el nombre de contractes indefinits tot i que la probabilitat de fer-

ho és lleugerament superior per les dones, i inferior per les persones amb només estudis primaris o aturades de llarga durada.

En funció del perfil, s'observen diferències notables en la probabilitat de trobar una feina a jornada completa. Les dones i les persones aturades de llarga durada tenen una probabilitat significativament més baixa que els homes i les persones en atur de menys durada, respectivament, de signar contractes a jornada completa. En menor mesura, aquest és el cas també per a les persones majors de 45 anys i per a aquelles amb estudis bàsics. En canvi, les persones estrangeres tenen una probabilitat de signar a jornada completa de 4 punts més. Cal remarcar que aquest indicador per si mateix no és suficient per determinar la qualitat de la inserció si es desconeix la preferència prèvia de cada persona.

Per programes, s'observa que el Programa B obté un major ràtio de contacte amb el mercat laboral ja que el 93% de les persones participants van signar un contracte durant els següents 2 anys, tot i que en ser un programa amb un baix nivell de desplegament els resultats podrien estar esbiaixats. El Programa A presenta les proporcions més baixes, degut probablement a que és el programa amb un major volum de participants. Pel que fa als Programes C i D, al voltant de dos terços de les persones participants han signat al menys un contracte en els dos anys posteriors a la seva participació.

Quant a la tipologia de contracte, s'observa com les persones participants als programes A i C són les que signen més contractes indefinits mentre que les del B1 i D són les qui acaben treballant més a jornada completa.

Finalment, s'han estudiat les ocupacions i sectors principals de contractació durant aquest període de dos anys després de la participació a Treball als Barris, veient com la majoria d'aquests coincideixen amb les formacions ofertes als programes B i C, així com les contractacions del programa D. De totes maneres, el 39% són classificats en el moment d'afiliació a la Seguretat Social com a peons, el 25% com a oficials i un 10% com a auxiliars administratius.

Punts forts i punts de millora

Els ens locals que participen del programa de Treball als Barris manifesten un alt grau de satisfacció amb el programa, segons l'enquesta realitzada durant aquesta avaluació. En base a aquesta enquesta, a les entrevistes i als grups de discussió realitzats amb ens locals s'han extret una sèrie de punts forts i oportunitats de millora que apareixen amb una certa recurrència.

Pel que respecta als punts forts, quan als ens locals entrevistats i participants en els grups de discussió se'ls ha demanat que definissin què és per ells Treball als Barris la gran majoria ha optat per definir el programa utilitzant adjectius positius o paraules que denoten aspectes favorables del programa, com ara flexibilitat, oportunitat, dinamisme, millora de l'ocupabilitat, suport i transversalitat entre d'altres.

L'altra cara de la moneda, en preguntar sobre els aspectes a millorar del programa s'ha pogut constatar tant en les entrevistes, als grups de discussió com en l'enquesta realitzada durant aquesta avaluació que la limitació territorial, tot i ser un element distintiu del programa per pensar en clau de barri, és un element restrictiu a ulls dels ens locals i que en molts casos dificulta la implementació dels programes.

Altres punts on els ens locals consultats consideren que Treball als Barris té marge de millora són l'exigència tècnica del programa o la falta de coherència entre la durada anual del programa i el caràcter ininterromput del servei, entre altres.

Conclusions

A tall de conclusions, els aspectes més destacats de l'avaluació es resumeixen en els següents.

Quant a la representació de perfils a Treball als Barris, cal assenyalar la reduïda representació de les persones en atur de llarga durada, malgrat ser col·lectiu prioritari del programa, i la infra-representació femenina en les accions professionalitzadores i cases d'oficis (possiblement lligada a l'orientació que puguin fer els ens locals d'aquests instruments cap a sectors tradicionalment masculinitzats), alhora que la seva sobre-representació en els dispositius de suport a la inserció.

Quant a l'adequació de la intervenció territorial, Treball als Barris condiona l'elegibilitat al fet d'haver gaudit d'un projecte d'intervenció integral en el marc de la Llei de Barris. Ara bé, aquesta condició comporta que l'adequació de la focalització territorial de Treball als Barris, avui, no sigui nítida: hi ha una desactualització dels territoris elegibles que provoca que territoris amb nivells de necessitat similar als barris i viles elegibles no puguin rebre atenció per part del programa. També podria donar-se el cas contrari, on barris que han millorat la seva situació respecte al moment de rebre fons de la Llei de Barris mantenen l'elegibilitat, tot i no tenir sentit mantenir-hi una actuació preferent. La gran majoria de municipis amb barris elegibles tenen menys de 20.000 habitants.

Des del punt de vista dels resultats, la participació a Treball als Barris s'associa amb una reincorporació al mercat laboral de les persones estrangeres, que habitualment solen patir desavantatges en la seva contractació respecte a les de nacionalitat espanyola. Per contra, tenen menys probabilitat de trobar feina amb posterioritat a participar al programa les dones, les persones d'edats més avançades, amb baix nivell formatiu i, de manera especialment significativa, les persones aturades de llarga durada. El major èxit d'inserció associat a la participació als programes B i C, on la contractació sol produir-se en ocupacions i sectors d'activitat coincidents amb els oferts pel programa.

Les evidències d'implementació de Treball als Barris a nivell local apunten que el supòsit que cada servei local d'ocupació té marge per escollir quants i quins programes desenvolupa, tendeix a ser més cert pels ens locals grans, i menys pels petits, que solen concentrar la seva actuació en un únic programa, habitualment el d'experienciació

laboral. El programa D s'endú el gruix dels recursos de Treball als Barris a les diferents convocatòries.

Els motius que porten els municipis petits a fer un ús restrictiu de Treball als Barris son diversos, principalment l'escassa "musculatura tècnica", incapacitat per plantejar accions fora de les habituals per manca de coneixement d'experiències que els puguin donar pistes d'aplicació d'altres programes, i als municipis amb barris petits que participen recurrentment al programa, dificultat per justificar una actuació integral en un petit segment del nucli urbà que possiblement no presenta uns indicadors d'exclusió ocupacional gaire diferents de la resta del municipi.

En resum, Treball als Barris és un programa altament valorat pels ens locals participants, en gran mesura pel disseny de la seva Cartera de Serveis i l'orientació flexible. Alhora, el disseny original del programa s'ha anat desdibuixant, en part per modificacions i retallades en la configuració de la Cartera de Serveis, així com per la pròpia dinàmica de desfament temporal de les condicions d'elegibilitat territorial. En paral·lel, una fortalesa innegable del programa com és la flexibilitat i possibilitat d'adaptació que permet, genera marcs d'implementació dispars, on alguns municipis fan un desplegament ampli de programes des d'una perspectiva d'intervenció integral, mentre que d'altres plantegen propostes d'implementació molt limitades. És en aquest sentit que es pot concloure que, en un elevat percentatge d'ens locals, Treball als Barris no es desplega tal i com va ser concebut.

Recomanacions

Tot seguit es sintetitzen un seguit de recomanacions relatives al disseny, la implementació i l'avaluabilitat de Treball als Barris segons les conclusions de l'avaluació.

Tipus	Recomanació
Recomanacions de disseny de la Cartera de Serveis i el model de desplegament del programa	Redisseny de la Cartera de Serveis per potenciar un desplegament de Treball als Barris més alineat amb el disseny inicial, i coherent amb la teoria del canvi del programa, segons tres possibles propostes: ▶ Establiment de models d'implementació recomanats.▶ Requeriment d'implementació de més d'un programa.▶ Desplegament condicionat dels projectes d'intervenció. Desenvolupament de guies d'aplicació dels diferents programes encaminades tant a prevenir o corregir els actuals biaixos en l'atenció de determinats col·lectius, com a potenciar enfocaments innovadors en l'aplicació de programes i accions per part dels ens locals.

	Ampliació i modificació de serveis en cartera i recuperació d'accions de desenvolupament local.
Recomanacions de delimitació dels barris objecte d'intervenció	Ampliació de l'abast territorial elegible, i condicionar l'accés al programa al fet de demostrar que els barris on es vol intervenir compleixen els requisits fixats en el propi decret de desenvolupament de la Llei de Barris en el moment de presentar la sol·licitud a la convocatòria, i amb independència de si van rebre o no finançament del Pla de Barris en el temps que aquest va estar vigent. Estudi dels territoris complirien en l'actualitat amb els criteris per a poder accedir a Treball als Barris en base als indicadors de mercat de treball i desenvolupament local originals de la Llei de Barris.
Recomanacions relatives al procés de sol·licitud i justificació i l'acompanyament als ens locals	Generació d'espais d'intercanvi de coneixements i experiències i l'acompanyament per part del SOC als municipis petits com un element d'enriquiment del programa. Instauració d'un servei d'assistència tècnica regular als ens locals de fins a 20.000 habitants amb projectes aprovats. Introducció de millores puntuals a la gestió de la sol·licitud del programa i ampliació de la durada de les convocatòries a més d'un any per una major coherència entre temps de convocatòria i de intervenció.
Recomanacions d'avaluabilitat	Establiment d'un quadre de comandament d'indicadors bàsics per a totes les persones que entren a participar a Treball als Barris. Acord de col·laboració amb la Seguretat Social per a l'obtenció de dades sobre salaris i vides laborals de les persones demandants d'ocupació, o bé introducció de l'ús d'enquestes amb incentius de resposta per a obtenir aquestes dades en el cas de la col·laboració amb la Seguretat Social resulti complexa. Anàlisi dels resultats formatius dels participants als programes B i C, ampliant l'abast dels indicadors emprats i valorant les taxes d'èxit formatiu, els nivells d'obtenció de certificats i acreditacions, els nivells de participació en pràctiques professionals, etc.

1. INTRODUCCIÓ

El present informe recull l'**Avaluació del disseny, implementació i seguiment de resultats del programa Treball als Barris del Servei Públic d'Ocupació de Catalunya (SOC)**. El programa s'orienta a municipis amb barris que tenen projectes d'intervenció integral aprovats en alguna de les set convocatòries de la Llei de barris, tot posant al seu abast una Cartera de Serveis que integra diversos programes i tipus d'acció de caràcter ocupacional que busquen reforçar les polítiques actives d'ocupació i de desenvolupament econòmic i social d'aquests barris.

A partir d'aquesta introducció, l'informe s'estructura en els següents apartats:

- ▶ En apartat 2 es presenta l'abast de l'avaluació.
- ▶ En apartat 3, com a context per a l'avaluació, es presenta l'origen de Treball als Barris, els objectius estratègics que motiven el programa, i l'evolució i disseny de programes vigent.
- ▶ L'apartat 4 incideix en l'anàlisi de la implementació de Treball als Barris des del punt de vista de les persones beneficiàries de la intervenció. En un primer estadi, l'anàlisi inclou un perfilat d'aquestes persones en les convocatòries 2015 a 2018 des d'una perspectiva agregada, i a continuació, i tenint en compte la diversitat de possibilitats de desplegament del programa, s'aporta també una anàlisi segmentada per programes. Finalment, aquest apartat presenta una anàlisi comparativa entre les persones participants a Treball als Barris i les persones en atur a Catalunya per a determinar com de diferent és la població diana del programa respecte del conjunt de la població aturada. Aquesta anàlisi inclou un estudi dels col·lectius prioritaris del programa per comprovar fins a quin punt el desplegament actual es correspon amb la finalitat del programa i del seu disseny.
- ▶ L'apartat 5 presenta una caracterització dels ens locals participants a Treball als Barris, en el conjunt del programa i pels programes amb què es desplega, per tal de tenir una primera aproximació a la dimensió d'aquest desplegament i a la incidència territorial de Treball als Barris.
- ▶ L'apartat 6 aprofundeix en l'anàlisi del desplegament de Treball als Barris al territori. Ho fa des del punt de vista de les diferents variants en quant a intensitat d'aplicació del programa, i a partir d'una caracterització de les accions amb què aquest es concreta. D'aquesta manera es pretén aportar una visió més detallada de les diferents implementacions del programa per part dels ens locals.
- ▶ L'apartat 7 exposa l'anàlisi dels resultats de Treball als Barris, tant des del punt de vista de la contractació com d'altres impactes qualitatius que genera el programa. Així mateix, inclou un seguit de consideracions entorn a la seva avaluabilitat *ex post*, que condicionen les possibilitats d'aportar evidències quant als resultats directament atribuïbles al programa.
- ▶ L'apartat 8 presenta els punts forts i les oportunitats de millora de Treball als Barris segons el punt de vista dels diferents ens locals i actors involucrats en la seva implementació.
- ▶ I finalment, l'apartat 9 recull les conclusions i recomanacions derivades de l'avaluació, tant pel què fa al disseny i a la implementació de Treball als Barris, com a la seva avaluabilitat i com es podria aproximar una avaluació d'impacte.
- ▶ Per acabar, el document es completa amb l'Annex metodològic.

2. ABAST DE L'AVALUACIÓ

La present avaluació té per objecte el programa de Treball als Barris, definit com el conjunt d'accions que tenen per objecte promoure l'ocupació i la dinamització socioeconòmica de diferents barris de municipis de Catalunya, entenent que aquests barris tenen una necessitat d'atenció més intensa o més específica que el que cobreixen les intervencions habituals del Servei Públic d'Ocupació de Catalunya (SOC en endavant).

A diferència d'altres actuacions ocupacionals del SOC, Treball als Barris garanteix la posada en marxa de diferents accions amb una visió holística, integral, altament flexible i ajustada a les necessitats dels barris objecte d'intervenció, i la població que hi viu. Es tracta, majoritàriament, de persones en situació d'atur i, en molts casos, en situació o risc d'exclusió social, i cada municipi pot combinar actuacions de caràcter genèric, i d'altres adreçades a col·lectius específics prioritzats en funció de la realitat socioeconòmica i laboral de cada barri.

L'avaluació s'ha fet des d'una doble perspectiva, d'implementació i de resultat. L'avaluació de la implementació d'un programa té com a objecte principal **determinar el funcionament d'aquest en relació amb el disseny previst**. Per altra banda, l'avaluació de resultats té com a finalitat **valorar el grau de consecució dels resultats directes o outputs**. Amb aquesta doble perspectiva, l'avaluació determina no tan sols la bondat del disseny del programa, sinó que també identifica l'existència de desviacions durant la implementació respecte a la planificació inicial, així com també valora la dimensió dels resultats i les seves característiques.

Des d'aquest punt de vista, i tenint en compte que el programa de Treball als Barris ja té un llarg recorregut d'implementació, **l'enfocament de l'avaluació és ex post**, i l'anàlisi se centra en dos moments concrets: pel què fa a l'anàlisi quantitativa, les convocatòries 2015 a 2018, ja totalment justificades i tancades; i la situació actual (anys 2021 i 2022) des del punt de vista qualitatiu i de valoració de punts forts i oportunitats de millora del programa.

Les **preguntes d'investigació** que han guiat la present avaluació han estat les següents:

Disseny i implementació del programa

- ▶ El disseny global de la intervenció és robust?
- ▶ El disseny del programa respon a la teoria del canvi plantejada per la intervenció?
- ▶ En cas d'haver-hi desviacions, quines diferències existeixen en la prestació del programa entre barris segons el subprograma que han escollit aplicar?
- ▶ Existeixen diferències entre les característiques de la població diana i les necessitats de la població? En cas de desviacions, quin és el motiu? En el disseny es tenen en compte les possibles diferències territorials per definir la població diana?

Abast i cobertura

- ▶ Quin és el perfil del participant a Treball als Barris? Hi ha algun col·lectiu més representat que altres (sexe, edat, origen...etc.)?

Recursos i personal

- ▶ Com es distribueixen els recursos econòmics assignats segons territori? Com ha evolucionat aquesta distribució en els darrers anys?
- ▶ Aquesta distribució i la seva evolució és adequada segons les necessitats de cada territori?

Resultats

- ▶ Quins resultats ha tingut el programa directament sobre les persones beneficiàries?
- ▶ Hi ha hagut resultats diferents tenint en compte variables sociodemogràfiques (edat, sexe, nivell formatiu...etc.)?

Les fonts de dades que s'utilitzen per a realitzar l'anàlisi quantitativa son diverses:

- ▶ En primer lloc, s'exploten dades dels atorgaments als diversos ens locals per als anys 2015-2018. Aquestes dades permeten explorar les diferents accions que es realitzen dins del marc de Treball als Barris en els diversos programes que ofereix la cartera de serveis per a cada ens local, així com el pressupost atorgat i el nombre de persones participants.
- ▶ En segon lloc, s'utilitzen dades de les persones participants al programa en el mateix període. Aquesta base de dades es construeix a partir de les dades recollides per l'equip gestor de Treball als Barris i la recollida a SICAS. Conté informació sobre el nombre de programes i any de participació de cada persona, així com característiques sociodemogràfiques com el sexe, l'edat, el nivell d'estudis, el temps a l'atur o l'origen, entre d'altres. A més, en l'anàlisi del perfil de les persones participants, s'han utilitzat les dades de la Enquesta de Població Activa (EPA) a Catalunya per al mateix període (2015-2018).
- ▶ Per a l'avaluació dels resultats de Treball als Barris en el contacte amb el mercat de treball de les persones participants després de passar pel programa, s'utilitzen les dades de Contrat@, les quals donen informació sobre el nombre i tipus de contractes que les persones participants al programa signen fins dos anys després de la seva participació a Treball als Barris, en cas que ho facin.

Aquestes dades es complementen amb altres tres tipologies de fonts d'informació, com son les **entrevistes semi-estructurades i grups de discussió** amb actors rellevants des del punt de vista del disseny i la implementació de Treball als Barris, així com una **enquesta ad hoc** als ens locals:

- ▶ Les entrevistes s'han realitzat tant a personal de direcció i coordinació del SOC com a representants d'una petita mostra d'ens locals executors del programa, majoritàriament ens locals que fan un desplegament ampli del programa, però també d'altres de grandària més reduïda que aprofiten únicament unes poques accions de la Cartera de Serveis que ofereix Treball als Barris.
- ▶ Per altra banda, els grups de discussió s'han enfocat principalment als ens locals més petits i/o amb un desplegament relativament limitat del programa. D'aquesta manera, aquesta avaluació ha pogut constatar les opinions i valoracions per part de la diversitat d'ens que hi participen.
- ▶ Finalment, s'ha dissenyat i distribuït una enquesta entre tots els ens locals que participen de Treball als Barris, que ha permès aprofundir en aspectes de participació i aplicació de la Cartera de Serveis, així com relacionats amb la satisfacció i valor afegit atribuït al programa. S'ha obtingut resposta d'un total de 80 entitats (una resposta per entitat), que representa un 85% dels ens locals contactats¹.

¹ El volum de respostes rebudes ha estat principalment de personal tècnic referent de Treball als Barris al seu municipi (65%) front a un 35% de respostes de personal de comandament. La gran majoria d'entitats que han respost l'enquesta (90%) han registrat menys de 500 participants la darrera convocatòria de Treball als Barris. Pel què fa a la seva grandària, 11 dels ens locals que han respost l'enquesta tenen més de 100.000 habitants, 30 ens locals tenen entre 20.000 i 100.000 habitants, i 39 se situen per sota dels 20.000 habitants.

3. ORÍGENS, EVOLUCIÓ I ACTUAL DISSENY DE TREBALL ALS BARRIS

El present apartat aporta informació de context que permet comprendre la naturalesa i disseny de Treball als Barris, des dels seus orígens i al llarg de l'evolució que ha viscut el programa. S'exposen, així mateix, els objectius estratègics als qual respon, i la lògica que persegueix aquesta intervenció.

3.1 Orígens de Treball als Barris i territoris diana del programa

L'origen del programa Treball als Barris està estretament lligada a l'aprovació parlamentària de la Llei 2/2004, de 4 de juny, de millora de barris, àrees urbanes i viles que requereixen una atenció especial, coneguda com a Llei de Barris. La Llei de Barris tenia l'objectiu, específicament detallat al seu preàmbul, d'assolir:

*"[...] la regeneració urbana com a eina per a possibilitar la cohesió social, traient aquestes àrees de la marginalitat i incorporant-les d'una manera harmònica a la resta del teixit urbà a què estan vinculades"*².

Aquesta iniciativa es va plantejar davant del fet que, a pesar d'una millora general de les condicions de vida de la població a Catalunya en els primers 25 anys de la democràcia, algunes àrees urbanes encara patien problemes urbanístics i socials greus, tal i com es detalla al preàmbul de la pròpia llei:

*"Els darrers vint-i-cinc anys, les viles i les ciutats de Catalunya han tingut una evolució que, en termes generals, cal considerar positiva. Així, la gran majoria avui són espais més ben endreçats i més ben equipats que els que la Generalitat i els ajuntaments democràtics es trobaren al començament. Ara bé, per raó de les condicions històriques en què es crearen i s'han desenvolupat, moltes àrees de les ciutats de Catalunya pateixen problemes urbanístics i socials importants que, a vegades, en lloc de resoldre's, encara tendeixen a agreujar-se"*³

La Llei de Barris adoptava un enfocament integral de regeneració territorial, amb el propòsit explícit de reduir les desigualtats entre els diferents barris de les ciutats de Catalunya. Amb aquesta finalitat, es va crear un Fons de Foment del Programa de Barris i Àrees Urbanes d'Atenció Especial que dotava l'administració catalana d'un instrument per a finançar projectes elaborats i presentats pels municipis amb barris en situació desfavorida, amb l'objectiu de millorar aquests territoris des del punt de vista urbanístic, social, econòmic i/o ambiental.

La Llei de Barris es va desplegar mitjançant el Decret 369/2004, de 7 de setembre, pel qual es desenvolupa la Llei 2/2004, de 4 de juny, de millora de barris, àrees urbanes i viles que requereixen atenció especial. Entre d'altres, el decret va concretar com s'efectuarien les convocatòries i va establir els criteris a través dels quals una àrea urbana resultava elegible, i la manera de puntuar-los.

² Llei 2/2004, de 4 de juny, de millora de barris, àrees urbanes i viles que requereixen una atenció especial. Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya, núm. 4151, del 10 de juny de 2004

³ Ídem.

Els **critèris i indicadors** que s'estableixen al Decret 369/2004 **per a la designació de les àrees urbanes elegibles** són els següents:

- a) **Processos de regressió urbanística i dèficit d'equipaments i serveis:** valor cadastral, deficient estat de conservació de les edificacions, edificis sense aigua corrent o sense evacuació d'aigües residuals i edificis de quatre plantes o més.
- b) **Problemes demogràfics:** densitat de població, descens de població o creixement massa accelerat de la població, població dependent i alt percentatge d'immigració.
- c) **Presència de problemes econòmics, socials o ambientals:** nombre de persones que reben pensions assistencials i pensions no contributives, elevada taxa d'atur, dèficit de zones verdes i baix nivell educatiu.
- d) **Dèficits socials i urbans i problemàtiques de desenvolupament local:** dèficit de transport públic, dèficit de places d'aparcament, baixa activitat econòmica i percentatge de la població en risc d'exclusió social.

En aquest context, **el Servei Públic d'Ocupació de Catalunya va posar en marxa el programa de Treball als Barris l'any 2007⁴, amb la voluntat de reforçar l'aplicació d'accions ocupacionals i de desenvolupament local a tots aquells barris beneficiaris d'un ajut en virtut de la Llei de Barris.** Es va concebre, per tant, com un mecanisme de reforç de les intervencions de millora urbana que, en sentit ampli, perseguia la Llei de Barris, des de la perspectiva de les polítiques actives d'ocupació gestionades per part del SOC.

El primer any de vida, Treball als Barris va desenvolupar accions en 55 barris de 47 municipis diferents amb un volum de despesa d'11,6 milions d'euros, amb les quals es va donar algun tipus d'acompanyament ocupacional a més de 3.000 persones. Aquestes xifres aniran creixent en les successives convocatòries que, oscil·lant en els últims anys entre els 12.000 i els 15.000 participants anuals. L'any 2020 van participar més de 13.300 persones, i es va assignar un pressupost de 32,6 milions d'euros.

Entre el 2007 i el 2011 les convocatòries de Treball als Barris van estar regides per una sèrie de bases reguladores d'altres subvencions més generals, entre d'altres les d'ajuts a la realització de projectes i accions per a l'ocupació amb entitats locals (Ordre TRE/165/2008 i successives modificacions), les de programes innovadors cofinançats pel Fons Social Europeu (Ordres TRE/337/2008; TRE/293/2010 i successives modificacions), les de subvencions per a plans d'ocupació (Ordre TRE/235/2009).

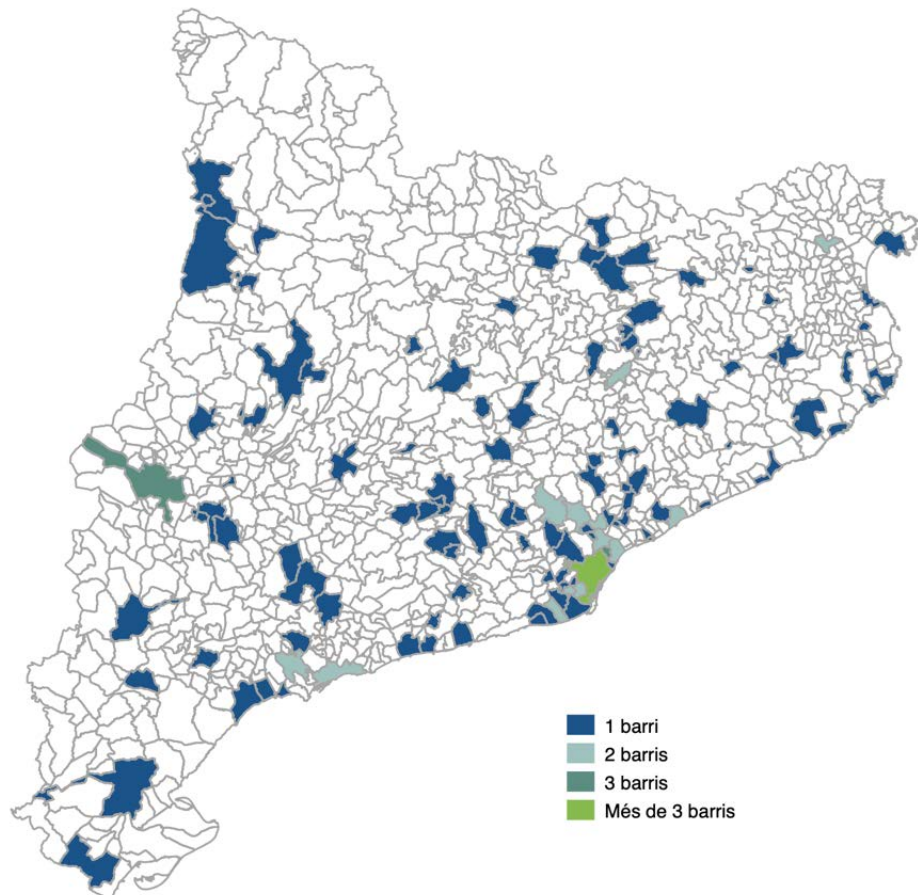
Això canvia al 2012, amb la publicació de les primeres bases reguladores del programa del "*Programa de suport als territoris amb majors necessitats de reequilibri territorial i social: projecte Treball als barris*". Aquestes seran derogades i substituïdes el 2014 per

⁴ La de 2007 va ser la primera convocatòria pública, després d'una prova pilot duta a terme l'any anterior.

les bases reguladores promulgades a l'Ordre EMO/225/2014 que, al seu torn, han acabat per ser substituïdes per les bases reguladores vigents, aprovades al 2018 mitjançant l'Ordre TSF/122/2018, i modificades parcialment al 2020 amb l'Ordre TSF/171/2020.

De manera agregada, el mapa de municipis que han desplegat projectes de Treball als Barris a Catalunya, és el que es mostra a continuació.

II-lustració 1. Mapa dels municipis de Treball als Barris

En síntesi, el programa Treball als Barris es va concebre a partir d'una Cartera de Serveis que integra diversos programes i tipus d'acció de caràcter ocupacional adreçada a aquells municipis amb barris inclosos a la Llei de barris, i amb projectes aprovats i finançats en alguna de les convocatòries del Pla de Barris. La finalització de l'aprovació de noves convocatòries a partir de 2010, i el fet que el Pla de Barris hagi deixat de ser, des d'aleshores, un instrument actiu de finançament de nous projectes, ha significat que el territori d'intervenció seleccionat per a rebre finançament a través del programa del SOC ha quedat fixat en els que estaven determinats per la Llei de barris.

La creixent desactualització del programa des de la perspectiva dels territoris diana que poden sol·licitar-lo és un element important a l'hora d'avaluar la bondat de l'actual disseny del programa, i un aspecte central dels plantejaments de millora que formulen els ens locals beneficiaris dels ajuts, tal i com es comprovarà en successius apartats.

Amb la finalitat d'aportar algun element de contrast de la hipòtesi de desactualització de l'abast territorial que fixa el programa Treball als Barris, i sense ànim ni possibilitats d'exhaustivitat, es presenta tot seguit un estudi de cas que permet contrastar la vigència dels criteris d'elegibilitat als barris de la ciutat de Barcelona.

Estudi de cas: contrast de la vigència dels criteris d'elegibilitat a la ciutat de Barcelona

A títol il·lustratiu, i per tal de contrastar la hipòtesi de desactualització de l'abast territorial que fixa el programa Treball als Barris, s'ha fet una anàlisi dels indicadors contemplats al Decret que desenvolupava la Llei de Barris disponibles a nivell de secció censal a la ciutat de Barcelona, per tal d'identificar barris que a 2022 serien elegibles d'acord amb el Decret, malgrat no haver participat del Pla de Barris. No tots els indicadors es troben disponibles, i per tant es tracta d'una estimació no exhaustiva, feta amb dades dels cens de 2011 i de l'Ajuntament per als anys 2019 a 2022.

- a) Procés de regressió urbanística, com ara la degradació progressiva de l'edificació o la persistència de dèficits d'equipaments, o bé la insuficiència o la manca de qualitat de la urbanització, de les xarxes viàries, de sanejament i de l'espai públic.
 - Valor cadastral: 1 punt per cada 5 punts de diferencial del valor cadastral mitjà de l'àrea urbana respecte de la mitjana del municipi (valor mitjana del municipi=100).
 - Edificis de quatre plantes o més, destinats principalment a habitatge, sense ascensor: 1 punt per cada 2 punts percentuals superiors al percentatge mitjà de Catalunya d'edificis d'habitatges de quatre o més plantes sense ascensor.
 - Edificis sense aigua corrent o sense evacuació d'aigües residuals: 1 punt per cada 0,2 punts percentuals superiors al percentatge mitjà de Catalunya d'habitatges sense aigua corrent i 1 punt per cada 0,2 punts percentuals superiors al percentatge mitjà de Catalunya d'habitatges sense evacuació d'aigües residuals.
- b) b) Problemàtica demogràfica causada per la pèrdua o l'envelliment de la població, o bé per un creixement massa accelerat perquè pugui ser assumit des del punt de vista urbanístic o de serveis.
 - Alt percentatge d'immigració: 1 punt per cada punt percentual superior al percentatge mitjà de Catalunya de població immigrant extracomunitària.
 - Densitat de població: a partir de 100 habitatges/ha, 1 punt per cada 20 habitatges/ha més.
- c) c) Presència característica de problemes econòmics, socials o ambientals especialment greus.
 - Baix nivell educatiu. 1 punt per cada punt percentual superior al percentatge mitjà de Catalunya de població de més de 10 anys sense títol de batxillerat o sense cicles de formació professional.
 - Elevada taxa d'atur: 1 punt per cada punt percentual superior al percentatge mitjà de Catalunya de persones desocupades.
- d) Persistència de dèficits socials i urbans importants, i una problemàtica de desenvolupament local.
 - Baixa activitat econòmica: 1 punt per cada 5 punts percentuals superiors al percentatge mitjà del municipi de locals inactius.
 - Dèficit de places d'aparcament. Si el barri no disposa de cap aparcament públic: 5 punts. Si menys del 50% dels habitatges disposen d'aparcament privat: 2,5 punts.

D'acord amb aquests criteris, i amb la informació disponible per a fer aquesta estimació, els següents tres barris de Barcelona serien elegibles en funció d'aquests criteris, tot i no haver rebut mai finançament de Llei de Barris. La Trinitat Nova, Montbau, Verdun.

3.2 Objectius estratègics i teoria del canvi de Treball als Barris

Treball als Barris es va plantejar, en el marc de la implementació del Pla de Barris, per tal de **millorar la situació laboral de les persones de determinats territoris de Catalunya**, i concretament, aquells que tenen algun tipus d'intervenció finançada amb fons de la Llei de Barris.

Per tal de fer efectiva aquesta millora, Treball als Barris es marca uns **objectius estratègics** i fixa una previsió mesurable de l'impacte esperat. Aquests objectius es recullen a la taula següent:

Taula 1. Objectius del Programa Treball als Barris

ID	Objectiu	Impacte esperat (quantitatiu)
Obj1	Millorar l'ocupabilitat de les persones participants	Que el 90% dels/les participants hagin estat actius en algun moment durant els sis mesos posteriors a la seva participació al projecte
Obj2	Augmentar les competències bàsiques, transversals i professionals de les persones participants	Que el 80% dels/les participants en accions de capacitació de CP o Catàleg hagin finalitzat amb èxit
Obj3	Acompanyar a les persones participants en situació d'atur en el seu procés de recerca de feina	Que un 30% de les persones participants del programa A trobin feina en algun moment durant els sis mesos posteriors a la seva participació al projecte
Obj4	Adquirir o millorar l'experiència laboral (1)	Que el 80% dels/les participants en les cases d'oficis (programa C) accedeixin a la fase de contractació laboral
Obj5	Adquirir o millorar l'experiència laboral (2)	Que el 80% dels/les participants en els projectes d'experienciació laboral (programa D) finalitzin amb èxit la seva experiència laboral

Font: Fitxa de planificació del programa. Servei Públic d'Ocupació de Catalunya

Com es pot observar, aquests objectius es centren en promoure les oportunitats d'ocupació de les persones participants a través de la capacitació, l'acompanyament i l'assoliment d'experiència laboral, fet que es veu reflectit en la pròpia convocatòria a través dels seus programes i actuacions.

Pel que fa als impactes, el programa busca incidir en potenciar trajectòries laborals en les persones que hi participen, assolir una finalització amb èxit de diferents activitats del programa o contribuir a que les persones beneficiàries accedeixin a una feina en un període breu després del pas pel programa.

Partint d'aquests objectius establerts pel propi Servei Públic d'Ocupació de Catalunya, i a partir de la documentació que explicita els objectius i funcionament de Treball als Barris, és possible resumir la lògica d'intervenció, com una reconstrucció ex post del que podria considerar-se la teoria del canvi, o cadena d'hipòtesis causa-efecte, que busca aquesta política ocupacional.

Treball als Barris actua en territoris que, en el moment d'integrar-se al Pla de Barris, patien processos de regressió urbanística i dèficit d'equipaments i serveis; problemes sociodemogràfics; dèficits urbans i problemàtiques de desenvolupament local diverses. D'acord amb els indicadors en l'àmbit ocupacional i de desenvolupament local que explícitament es descriuen a la Llei de Barris, **son territoris amb unes taxes d'atur elevades, uns nivells educatius mitjans comparativament baixos en relació amb la resta del municipi de referència, una baixa activitat econòmica, i un alt percentatge de persones en risc d'exclusió social.**

Aquests indicadors *macro* son un reflex, en un pla *micro*, de situacions de desconeixement del mercat laboral o del seu funcionament per part d'un gruix important de les persones que resideixen en aquestes barris; del fet que les habilitats i competències de què aquestes persones disposen estan desajustades amb allò que demanen les empreses; i d'una manca d'experiència laboral, entre d'altres. El resultat és que **una bona part de les persones en edat activa residents als barris elegibles, es troben amb barreres d'ocupabilitat i dificultats per accedir al mercat laboral.**

Treball als Barris permet desenvolupar un conjunt d'actuacions amb la idea d'ajudar les persones usuàries a superar aquestes barreres, tot potenciant aquells coneixements, habilitats i competències que els donin major autonomia i capacitat d'incidència personal en l'entorn laboral. Si bé la pròpia naturalesa flexible i relativament oberta de Treball als Barris comporta un ventall ampli en la forma que pren la intervenció en cada barri elegible, a grans trets **Treball als Barris permet desplegar accions de suport integrat a les persones** (informació sobre el mercat de treball, reconeixement de les pròpies capacitats, acompanyament al procés de cerca de feina, vinculació amb d'altres programes d'ocupació, pràctiques en empresa, etc.), **capacitació i millora de les competències bàsiques, transversals i professionals, i de contractació com a via per adquirir o millorar l'experiència laboral.**

D'aquesta manera és **com Treball als Barris busca incidir en intangibles** tan diversos com son l'adquisició d'habilitats i rutines associades a la cerca de feina; la millora del coneixement sobre la situació i dinàmiques de l'entorn laboral de les persones que busquen feina; l'adquisició d'aprenentatges que possibiliten el creixement professional; la millora de l'autoestima i la confiança de les persones en la seva pròpia capacitat i

autonomia a l'hora de buscar feina; i l'enfortiment de la xarxa de contactes i els vincles de participació en la vida al barri.

L'impacte d'aquest conjunt d'aspectes en les persones que participen a Treball als Barris actua com un vector de millora de la seva ocupabilitat, i afavoridor de la inserció d'un segment d'aquestes persones. En un pla no individual sinó de barri, l'activitat que desplega Treball als Barris busca fer una contribució, a llarg termini i conjuntament amb altres polítiques locals, a la millora del nivell d'ingressos en les unitats familiars que hi resideixen i a reduir les divergències que presenten els barris objecte d'intervenció en l'àmbit ocupacional i d'activitat econòmica respecte al conjunt de barris del seu municipi. Alhora, quan al costat de l'enfocament ocupacional, el desplegament de la intervenció per part dels ens locals té en compte l'enfocament de desenvolupament local, **es generen dinàmiques positives des del punt de vista de la convivència, la inclusió i el trencament de situacions d'aïllament social tant dins del propi barri com entre el barri i la resta del municipi.**

3.3 Evolució de Treball als Barris i estructura de programes vigent

Si bé Treball als Barris manté els objectius estratègics d'origen, i una coherència amb el plantejament d'intervenció descrit des de la primera convocatòria l'any 2007, en anys successius ha viscut diversos canvis i modificacions. Durant els últims 15 anys s'han anat succeint les modificacions de l'estructura de programes, **sent la més notable la reestructuració de l'any 2014.** Les bases reguladores aprovades aquell any van modificar l'estructura del programes, de 6 a 5, i les accions incloses al projecte. En concret, van eliminar-se les accions relacionades amb contractacions de personal tècnic de suport al desplegament dels programes ocupacionals, els Tallers d'ocupació i les accions de desenvolupament local llevat de la contractació del director/a o tècnic/a responsable del projecte del barri objecte d'actuació.

Amb la modificació del 2014 el Programa Treball als Barris va virar en part l'enfocament del programa, disminuint el pes de la component de desenvolupament local per a centrar-se principalment en les accions ocupacionals.

A continuació es descriu l'**actual Cartera de Serveis per programes** de Treball als Barris:

El Programa A, Programes específics de caràcter experimental i innovador per afavorir la inserció sociolaboral de col·lectius amb dificultats d'inserció, s'identifica com el nucli de Treball als Barris en aquells territoris on Treball als Barris s'aplica amb un desplegament ampli de programes, ja que permet crear dispositius d'atenció integral a les persones en situació d'atur i desplegar una sèrie d'actuacions que van de l'orientació o la prospecció laboral fins a la qualificació professional i les pràctiques en empreses passant per l'acompanyament a la inserció o la mediació laboral, entre d'altres. En aquests casos, es

tracta d'una autèntica eina multi usos que permet als Serveis Locals d'Ocupació (SLO) adaptar-ne l'aplicació amb gran flexibilitat a la realitat concreta del seu territori.

El Programa B, *Programes de capacitació*⁵, és un dels instruments de formació de Treball als Barris, juntament amb el Programa C (i les accions de qualificació que contempla el programa A). Permet posar en pràctica accions de capacitació laboral o professional i es divideix en dos grups d'accions. En primer lloc, les *Accions d'aprenentatge integrat*⁶ (B1) tenen com a objectiu la millora de les competències base i transversals. Estan especialment concebudes per a aquelles persones en risc d'exclusió social amb nivells formatius baixos i escassa experiència laboral. D'altra banda, les *Accions d'aprenentatge professionalitzador*⁷ (B2) estan dirigides a persones amb un nivell de formació bàsica ja assolida i es centren en millorar les competències professionals, preferentment en especialitats vinculades a certificats de professionalitat.

El Programa C, *Programes mixtos de formació i treball*, completa la Cartera de Serveis formatius de Treball als Barris i consisteix en l'ús de Cases d'Oficis per a proporcionar una capacitació integral, combinant la vessant formativa i la d'experienciació laboral, per a joves de fins a 30 anys que ja tenen uns nivells bàsics de formació assolits i que estan inscrits com a demandants d'ocupació. Aquest programa compta amb la possibilitat de becar als participants durant la fase formativa amb 9€/dia lectiu assistit si aquests no perceben subsidi o prestació d'atur ni tenen cap tipus de feina remunerada. Aquesta primera fase formativa es complementa amb una segona on l'aprenentatge s'obtindrà de la pràctica professional. En aquesta segona fase es contracta a les persones participants per un període de 6 mesos.

El Programa D, *Programes d'experienciació laboral*, és l'eina principal d'experienciació laboral de Treball als Barris. Consisteix en la contractació de persones en situació d'atur per tal de fomentar que obtinguin experiència laboral i adquireixin hàbits i habilitats necessàries en un entorn de mercat laboral ordinari. Es divideix en dos tipus d'actuacions. D'una banda les *Actuacions ocupacionals* (D1), orientades a persones del barri objecte d'actuació per a la realització d'obres o serveis de curta duració (d'entre 6 i 9 mesos habitualment) al propi barri objectiu. En segon lloc, les *Actuacions professionals* (D2), són aquelles que comporten la contractació de personal, principalment tècnic.

El Programa E, *Programes de desenvolupament local*, originalment agrupava les accions de desenvolupament local tot i que en l'actualitat es limita a la contractació de personal directiu o tècnic responsable del projecte ocupacional i de desenvolupament local. Aquest programa està limitat en el temps ja que les actuals bases reguladores limiten a 4 els

⁵ Durant el període estudiat, 2015 a 2018, els Programes de capacitació s'anomenaven *Programes de qualificació professional*. A l'informe es fa servir aquesta nomenclatura per ser l'actual.

⁶ Durant el període estudiat, 2015 a 2018, les Accions d'aprenentatge integrat s'anomenaven *Accions de formació integrada*. A l'informe es fa servir aquesta nomenclatura per ser l'actual.

⁷ Durant el període estudiat, 2015 a 2018, les Accions d'aprenentatge professionalitzador s'anomenaven *Accions de formació professionalitzadora*. A l'informe es fa servir aquesta nomenclatura per ser l'actual.

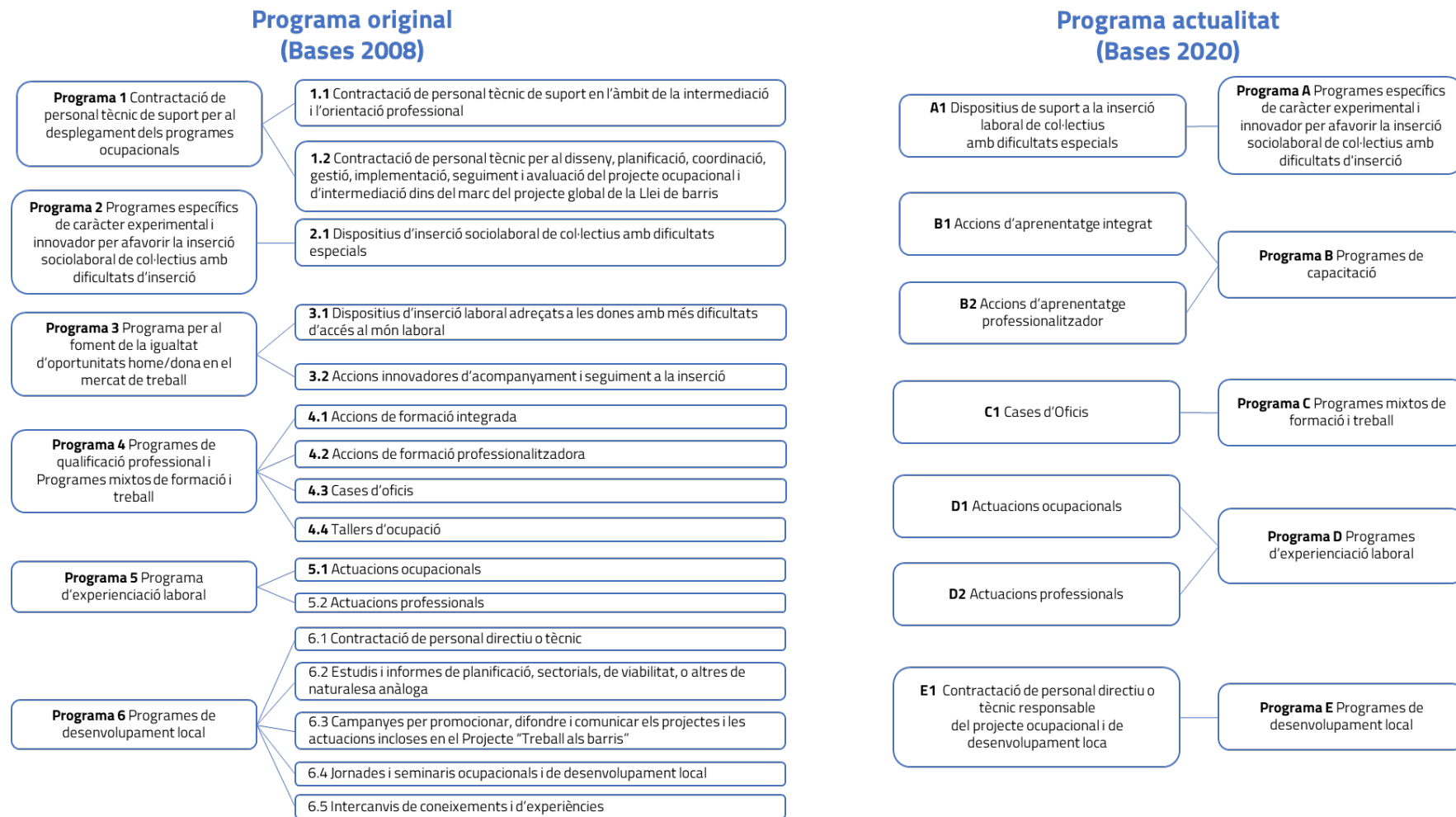
anys que es pot demanar aquesta subvenció (5 anys, excepcionalment i de forma justificada).

Encara des del punt de vista del seu disseny i concepció, **Treball als Barris és un programa que presenta unes característiques pròpies i distintives en relació amb altres programes del SOC**. En primer lloc, està guiat pel principi de subsidiarietat, on cada acció és portada a terme per l'administració més propera al objecte d'actuació. La influència d'aquest principi és notori en el marcat enfocament *bottom-up* de Treball als Barris, on cada ens local pot escollir entre els programes disponibles dins d'una Cartera de Serveis i desplegar-los com consideri més convenient per a la realitat del seu territori.

Això és gràcies a que el programa dona **una elevada flexibilitat a l'hora de configurar els diferents programes**, ja sigui en l'oferta de serveis inclosa al Programa A, en el contingut dels programes formatius (B i C) o en l'objecte del Programa D, d'experienciació laboral. En aquest sentit, a escala local s'espera que cada projecte estigui dissenyat en funció del coneixement expert dels SLO, tant de les persones usuàries del servei com de les condicions del mercat laboral local.

Finalment, Treball als Barris manté un important **èmfasi en el desenvolupament local i la cohesió territorial**, herència del seu origen amb la Llei de Barris, i tot i que amb les successives reformes aquesta component ha anat perdent pes, les convocatòries recents encara permeten aplicar Treball als Barris com una eina que va més enllà de l'àmbit purament ocupacional i que entra de ple en la revitalització del territori, la dignificació del barri i la generació de comunitats més inclusives, sempre que l'ens local que implementa els programes parteixi d'aquesta visió integral.

II-lustració 2. Esquema comparatiu dels programes i les accions de Treball als Barris des dels seus inicis fins a l'actualitat

Font: Elaboració pròpia a partir de la informació disponible als següents decrets i ordres: Ordre TRE/165/2008, de 15 d'abril, per la qual s'aproven les bases reguladores dels ajuts per a la realització de projectes i accions per a l'ocupació amb les entitats locals i s'obre la convocatòria per al període 2008-2009; ORDRE TSF/122/2018, de 23 de juliol, per la qual s'aproven les bases reguladores per a la concessió de subvencions destinades al Programa de suport als territoris amb majors necessitats de reequilibri territorial i social: projecte Treball als barris. Ordre TSF/171/2020, de 7 d'octubre, de modificació de l'Ordre TSF/122/2018, de 23 de juliol, per la qual s'aproven les bases reguladores per a la concessió de subvencions destinades al Programa de suport als territoris amb majors necessitats de reequilibri territorial i social: Projecte Treball als Barris.

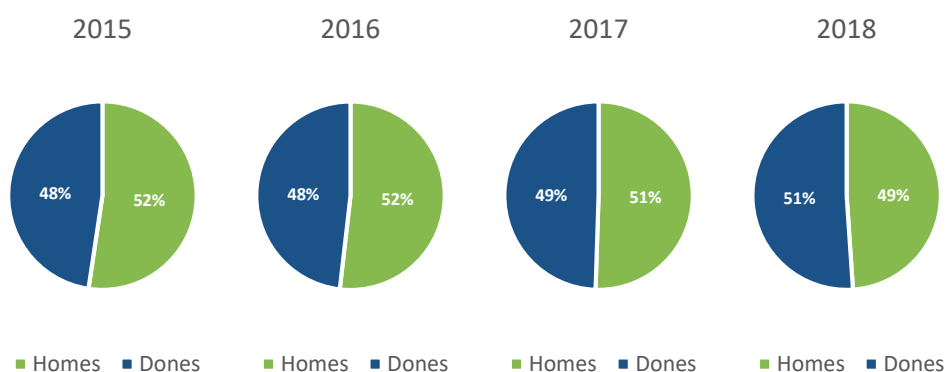
4. ANÀLISI DE LES PERSONES BENEFICIÀRIES DE LA INTERVENCIÓ

En el context de la implementació de qualsevol política pública, i de Treball als Barris en particular, és necessari identificar el perfil de les persones que han participat en el transcurs del període d'estudi, per avaluar la idoneïtat del programa a les característiques de les diverses persones participants i a l'evolució de les mateixes en el temps. Així, doncs, utilitzant dades administratives de les persones participants de Treball als Barris extretes dels atorgaments anuals i de la plataforma SICAS, el primer apartat d'aquesta secció presenta aquesta anàlisi. Cal tenir en compte, però, que en un programa com aquest en el qual la implementació és molt diversa, és important diferenciar entre els perfils de les persones participants segons el diferent desplegament que d'aquest se'n faci (apartat 4.2). Finalment, l'apartat 4.3 presenta una anàlisi comparativa entre les persones participants a Treball als Barris i les persones en atur a Catalunya per a determinar com de diferent és la població diana del programa respecte a la població de la resta del país. Això serà un factor determinant per a poder emmarcar els resultats del programa en els col·lectius concrets als quals està dirigit. De fet, aquesta anàlisi inclou un estudi dels col·lectius prioritaris del programa.

4.1 Perfilat de les persones beneficiàries entre 2015 i 2018

Un primer indicador rellevant és el **sexe de les persones participants**. Així s'observa que, tot i que els homes predominaven lleugerament a Treball als Barris a l'any 2015 (52% en front un 48% de dones), la proporció de dones ha anat augmentant amb els anys de manera que a l'any 2018 representaven ja el 51% del total de participants al programa⁸. En qualsevol cas, **es tracta d'un programa amb una incidència prou paritària en termes de sexe de les persones beneficiàries**.

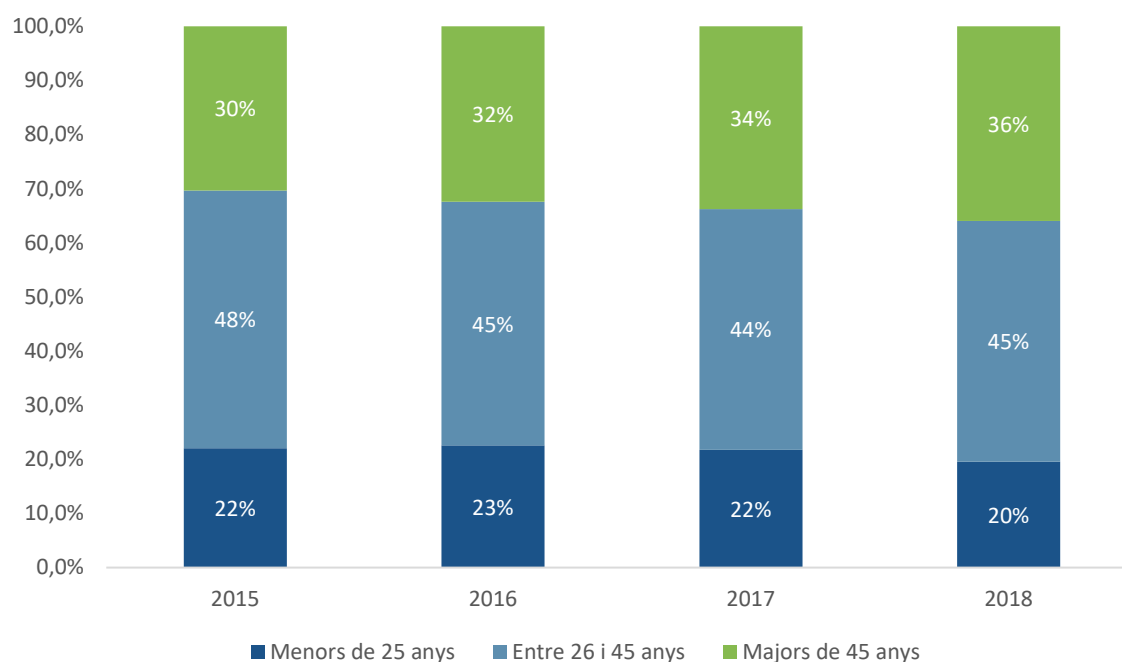
Gràfic 1. Sexe de les persones participants a Treball als Barris (2015-2018)

Font: Dades administratives de Treball als Barris i de SICAS

⁸ Per al 5% de la mostra de cada any, no s'han pogut obtenir dades de caràcter personal (sexe, edat, origen, nivell educatiu, etc.). Així doncs, el perfilat de participants a Treball als Barris es basa en l'explotació del 95% de la mostra total.

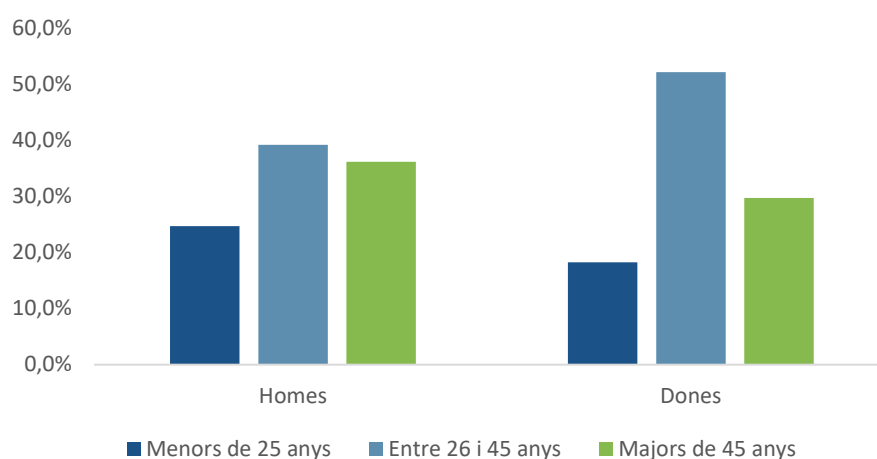
Gràfic 2. Edat de les persones participants a Treball als Barris (2015-2018)

Font: Dades administratives de Treball als Barris i de SICAS

En quant a l'edat, també s'han observat canvis entre 2015 i 2018. Concretament, tot i que el grup d'edat majoritari participant a Treball als Barris es troba entre els 26 i els 45 anys, s'aprecia com el grup de persones de més de 45 anys ha anat agafant més pes entre les persones participants, passant de ser un 30% del total al 2015 a un 36% a l'any 2018. Aquests 6 punts percentuals de diferència surten d'una reducció de 3 punts percentuals en el grup majoritari i de 2 punts percentuals en el de les persones menors de 25 anys. Així doncs, el resultat d'aquestes variacions és que **la mitjana d'edat del programa ha augmentat en quasi dos anys, de 37,6 a 39,3 anys.**

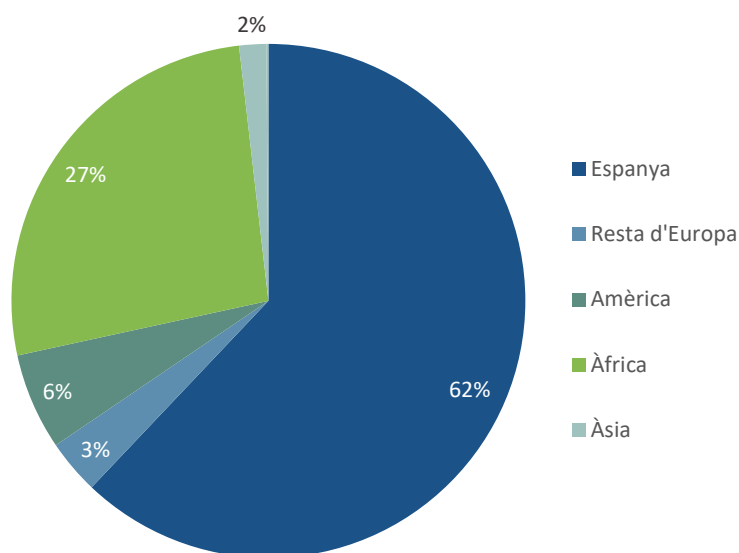
Gràfic 3. Edat i sexe de les persones participants a Treball als Barris (2015-2018)

Font: Dades administratives de Treball als Barris i de SICAS

Posant en comú les dues dimensions, és a dir, el sexe i l'edat de les persones participants, destaca com **les dones son majoritàriament persones entre 26 i 45 anys, mentre que en els altres dos grups – els més joves i els més grans – hi ha més presència masculina.**

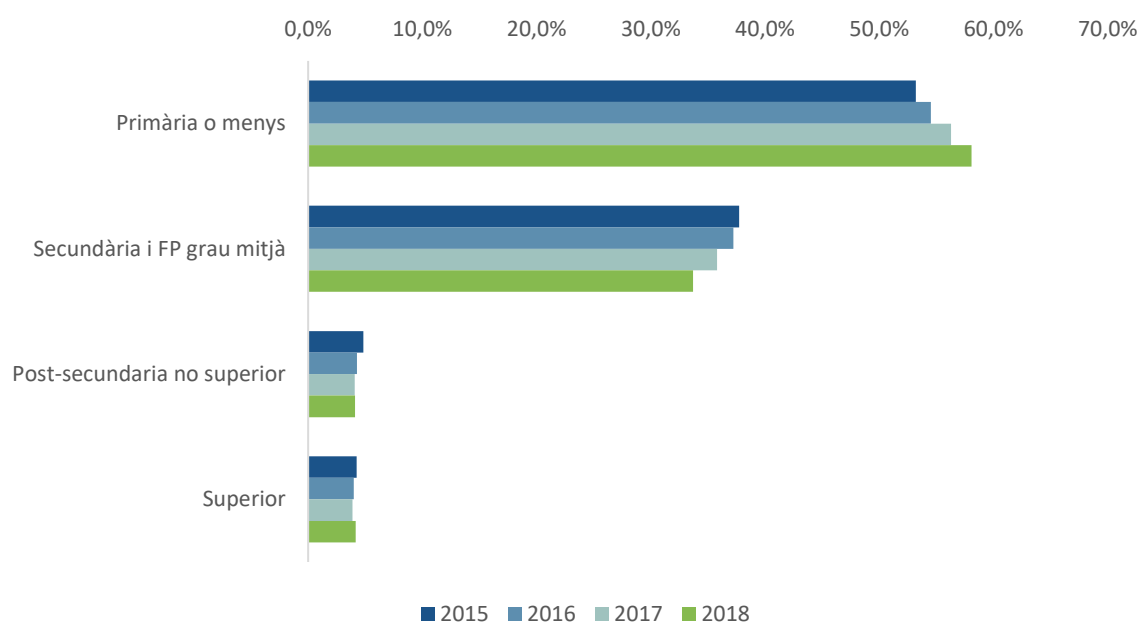
Gràfic 4. Origen de les persones participants a Treball als Barris (2015-2018)

Font: Dades administratives de Treball als Barris i de SICAS

L'origen de les persones participants, per altra banda, es va mantenir estable entre el 2015 i el 2018, sent un 62% de les persones d'origen espanyol en tot el període; un 27% d'origen africà – essent l'origen principal el Marroc (60%), seguit a molta distància per Gàmbia (10%), Senegal (9%), Nigèria (4%) i Mali (3%) –; un 6% de persones provinents d'Amèrica, la majoria de les quals d'Amèrica central i del sud; un 3% d'altres europeus, principalment de l'Europa de l'est; i un 2% de persones asiàtiques. Cal destacar, a més, que hi ha més dones entre les persones participants europees i americanes mentre que entre les africanes el nombre d'homes és superior. De la mateixa manera, **també s'observen diferències d'edat associades a l'origen**, ja que les persones d'origen europeu (tant espanyoles com de la resta d'Europa) són les més grans, rondant els 40 anys de mitjana, mentre que les més joves són les asiàtiques amb 35,6 anys de mitjana. Les persones americanes i africanes ronden les 38 i 37 anys de mitjana, respectivament.

Gràfic 5. Nivell d'estudis de les persones participants a Treball als Barris (2015-2018)

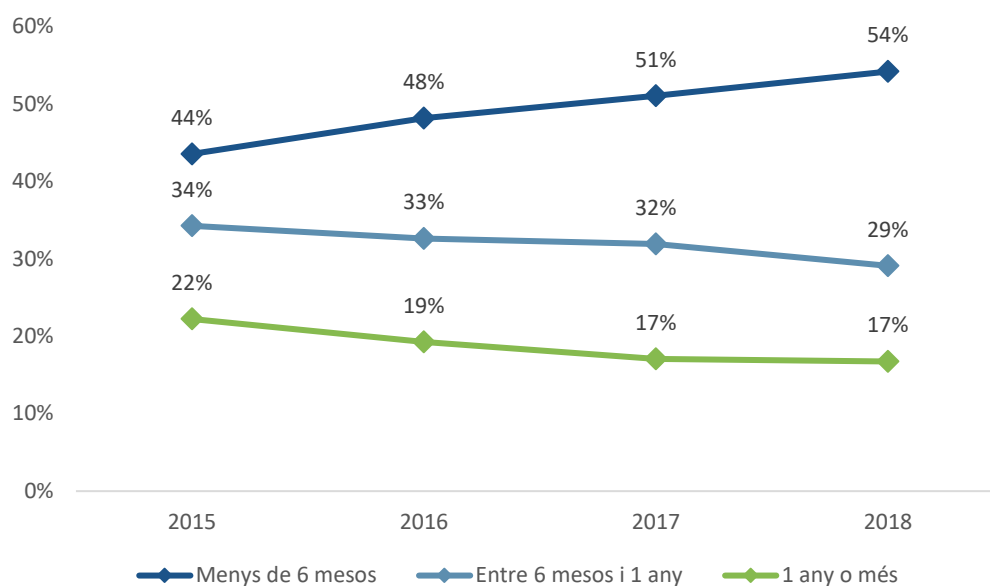

Font: Dades administratives de Treball als Barris i de SICAS

Una altra de les característiques que les dades permeten estudiar, és la del nivell d'estudis de les persones participants. Tot i això, cal destacar que, a diferència de les variables de sexe, data de naixement o origen que són constants en el temps, el nivell d'estudis pot anar canviant. Malauradament, la base de dades de SICAS no permet saber si aquest nivell era el que tenien les persones estudiades abans de la seva participació a Treball als Barris o després de la mateixa. Tenint en compte aquestes restriccions, s'observa que per al total del període, **al voltant del 55% de les persones participants a Treball als Barris tenen només estudis primaris, un terç d'elles estudis secundaris i només un 8% tenen estudis post-secundaris, superiors o no**. A més, el programa sembla que ha anat acollint a persones amb menys nivell d'estudis al llarg del temps ja que al 2015 les proporcions de persones amb estudis primaris i secundaris eren del 53% i 38%, respectivament, mentre que a l'any 2018 aquestes eren del 58% i 34%.

Analitzant més en detall la vessant del nivell d'estudis, es pot veure com les persones amb menys nivell d'estudis són també les més grans. De fet, **l'edat mitjana de persones (39,4) amb primària o menys és de 2 anys més que la de la resta dels altres grups (37,1)**. De la mateixa manera, s'observa com **dos terços de les persones amb estudis post-secundaris són dones, essent la gran majoria espanyoles**. Per contra, **les persones d'origen africà representen més del 40% dels/les participants amb nivell d'estudis més baix**.

Gràfic 6. Temps a l'atur previ de les persones participants a Treball als Barris (2015-2018)

Font: Dades administratives de Treball als Barris i de SICAS

Finalment, en la caracterització de les persones participants a Treball als Barris, cal tenir en compte quina és la seva situació laboral de partida. Donada la vulnerabilitat dels barris als quals fa referència el programa, existeix la possibilitat que les persones participants es trobin en situacions d'atur de llarga durada. Aquesta és una variable que pot tenir un impacte directe en els resultats en termes d'inserció derivada de la participació al programa, ja que la desconexió de les persones amb el món laboral durant un període de temps llarg, en dificulta el retorn al mercat laboral i, sovint, les polítiques d'ocupació són un mecanisme d'apropament al mercat, sense necessitat de resultar en una inserció laboral en el curt termini.

Així, s'observa com **la majoria de persones participants a Treball als Barris tenien un temps a l'atur previ a la participació de menys de 6 mesos** i, de fet, **la proporció de persones en aquesta situació ha anat augmentant amb el temps**, essent del 44% al 2015 i arribant al 54%, 10 punts percentuals més, al 2018. Això vol dir que els altres grups, els de persones aturades de més de sis mesos però menys d'un any, i els aturats de llarga durada (1 any o més) han anat disminuint. De fet, el primer grup representava un terç de les persones participants a l'inici del període i al 2018 no arriba al 30%, mentre que **el grup de les persones aturades de llarga durada ha disminuït en 5 punts percentuals**, passant de representar el 22% a l'any 2015 a ser el 17% als anys 2017 i 2018.

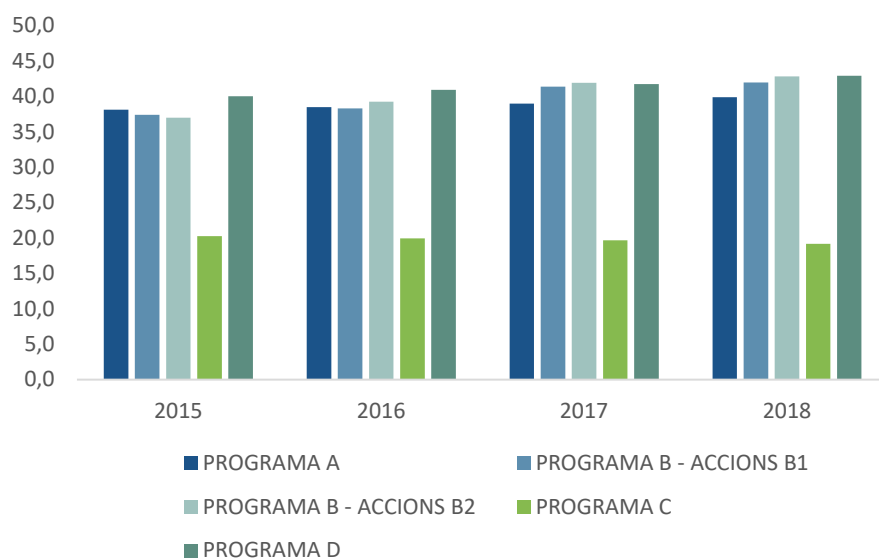
Cal destacar que, **tot i que les persones aturades de llarga durada són un percentatge més baix que la resta de persones en situació d'atur, la majoria d'elles tenen 45 anys i més, la qual cosa complica la seva inserció directa al mercat laboral**. Per contra, **la majoria de persones joves es troben en situacions de, com a molt, 6 mesos a l'atur**. Aquesta és també la situació de les persones més formades,

més de la meitat de les quals es trobaven aturades des de feia pocs mesos. Tenint en compte l'origen, el 71% de les persones americanes i el 63% de les asiàtiques portaven poc temps a l'atur mentre que més del 50% de les persones espanyoles o africanes portaven com a mínim 6 mesos a l'atur.

4.2 El perfil de les persones participants segons el desplegament del programa

El desplegament de la Cartera de Serveis de Treball als Barris comporta que diverses persones puguin participar en diferents programes i accions dins d'un mateix any i al llarg del temps. En aquest context, analitzant el període 2015-2018, el **6% de les persones participants ho fa en diversos programes dins d'un mateix any i un 0,35% (al voltant de 600 persones) fan diverses accions dins d'un mateix programa**. Així doncs, tenint en compte aquesta diversitat de Treball als barris, pren especial rellevància perfilar a les persones participants dins de cada un d'aquests programes per veure si existeixen diferències entre ells.

Gràfic 10. Edat mitjana per tipus de programa (2015-2018)

Font: Dades administratives de Treball als Barris i de SICAS

Una d'aquestes diferències en el perfil de les persones participants és la que fa referència a l'edat mitjana: tot i haver augmentat amb el temps per a tots els programes, existeixen diferències notables entre ells. Per exemple, a l'any 2018, l'edat mitjana del programes B i D rondava els 42 o 43 anys, mentre que la del programa A era de 40 anys i la del programa C era tan sols de 19 anys (per les pròpies característiques i requeriments de les Cases d'Ofici).

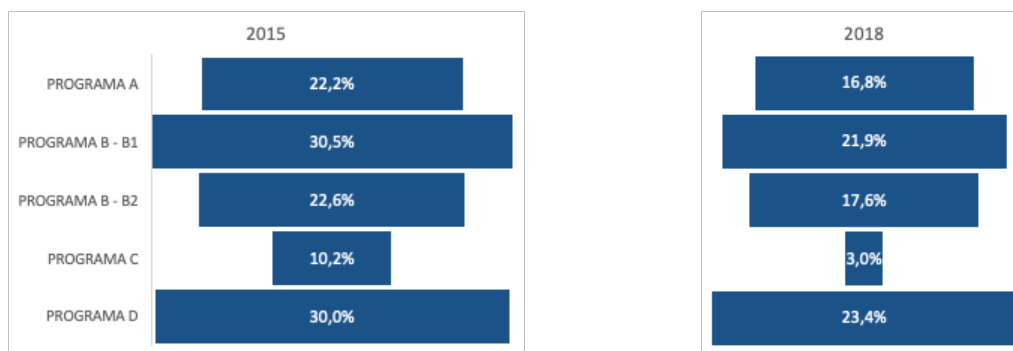
En la mateixa línia, **s'observen diferències en el percentatge de dones participants a cada programa o en el percentatge de persones d'origen estranger**. En el primer cas,

veiem com en els programes A i en les accions de formació integrada del programa B, les dones representen aproximadament la meitat de les persones participants (52%), mentre que a les accions de formació professionalitzadora del programa B i al programa C aquests percentatges baixen fins al 24% i 34%, respectivament. El programa D es troba al mig d'ambdues situacions amb un 41% de dones participants.

En el segon cas, el de l'origen, el programa amb més percentatge de persones estrangeres és el programa A (44%), percentatge que a més va augmentar en el període entre 2015 i 2018. Aquesta mateixa tendència es va donar en les accions de formació integrada del programa B on al 2018 les persones estrangeres representaven un 29% del total. La tendència inversa s'observa a les accions de formació professionalitzadora, on la proporció de persones estrangeres va passar del 40% al 23%, una reducció de quasi 20 punts percentuals.

En el cas del nivell d'estudis, també es detecten diferències fonamentals entre programes. Com s'ha vist anteriorment, les persones amb només estudis primaris són les principals a Treball als Barris. Tot i això, cal destacar que als programes A o B, la proporció de persones amb aquest nivell d'estudis és similar a la mitjana (entre el 55% i el 60%), mentre que els programes C i D presenten proporcions molt més baixes (36% i 42%, respectivament). De fet, en aquest últim, un 14% de les persones participants tenen estudis superiors, percentatge molt més elevat que el de la mitjana de la resta de programes que està entorn al 3%.

Gràfic 11. Percentatge de persones aturades de llarga durada per tipus de programa (2015 i 2018)

Font: Dades administratives de Treball als Barris i de SICAS

Finalment, **els programes també difereixen en la quantitat de persones aturades de llarga durada** que en formen part. Tot i que, en general, a tots els programes la proporció de persones aturades de llarga durada ha anat disminuint, aquestes són al voltant del 20% als programes B i D, el 17% al programa A i pràcticament inexistent (3%) al programa C (de nou, com a conseqüència de l'edat mitjana que fixa el programa).

4.3 Diferències entre participants de Treball als Barris i la població catalana en atur i cobertura dels col·lectius prioritaris

Un cop definit el perfil bàsic de les persones participants a Treball als Barris cal, però, definir si aquestes persones són sensiblement diferents de les persones que busquen feina fora de Treball als Barris, i a la resta del país. Això és important per dos motius: en primer lloc, Treball als Barris és un programa altament flexible, amb intervencions que van des de dispositius d'inserció fins a activitats formatives, cases d'ofici o contractes d'experienciació laboral, la qual cosa fa que pugui ser molt adaptable a les diferents necessitats de la seva població diana. Però, i en segon lloc, el programa actua sobre una població resident a uns barris en particular que, en general, presenten característiques socioeconòmiques de més risc que el conjunt de la població. Així doncs, per tal de poder avaluar la implementació de Treball als Barris, és necessari veure com d'acotada és aquesta execució tan flexible a una població diana de referència que pot ser molt diferent a la població en atur general i, per tant, cal veure en què es diferencien les persones participants de les persones en cerca de feina a Catalunya al mateix any.

Per fer aquest exercici, **s'ha comparat tots els indicadors esmentats fins al moment – sexe, edat, nivell d'estudis, origen i temps a l'atur – amb els mateixos indicadors a l'Enquesta de Població Activa (EPA) per als anys 2015 a 2018, a Catalunya.** Així, les dades mostren com **no hi ha diferències significatives entre les persones participants a Treball als Barris i les persones en atur que busquen feina a Catalunya en termes de sexe, i les diferències son molt petites en quant a les edats.** Tot i això, l'edat a l'EPA és més estable al voltant dels 37 anys cada any mentre que a Treball als barris ha anat augmentant fins al punt que, al 2018, les persones participants a Treball als Barris eren 2 anys més grans de mitjana que la població en atur de Catalunya. En quant a l'origen, **la proporció de persones africanes a Treball als Barris és el doble que a la població aturada en general** i la meitat de persones (sud-)americanes i de la resta d'Europa, la qual cosa demostra els elevats graus d'immigració dels barris objecte del programa, així com la potencial dificultat afegida de les persones participants amb procedència de fora d'Espanya i, en particular, barreres idiomàtiques importants.

Dit això, **és en el nivell formatiu i en el temps a l'atur on s'observen les majors diferències.** Tot i així, cal destacar que el nivell educatiu és una variable un punt imprecisa a Treball als Barris i que la del temps a l'atur ho és més a l'EPA, on es pregunta els mesos que hom porta a l'atur en el moment de l'enquesta, mentre que a Treball als Barris és una pregunta personalitzada per a cada participant en funció del moment en el que aquest/a entra al programa. En qualsevol cas, s'observa com **les persones participants a Treball als Barris estan molt menys formades que la població en atur general a Catalunya** donat que la majoria de persones participants tenen només estudis primaris mentre que a la població general la majoria tenen estudis secundaris o FP. Finalment, cal destacar que **hi ha moltes menys persones aturades de llarga durada participant a Treball als Barris que a la població en atur general de Catalunya en el mateix període.** Això, però, pot tenir una explicació lligada precisament, al perfil de les persones que resideixen en les àrees d'actuació. Molt sovint, aquestes persones encadenen **feines de curta durada i poca qualitat, causant altes i baixes**

molt continuades en termes d’afiliació i fent que la durada de l’atur des de l’última feina sigui menor a un any tot i que aquesta última feina hagi pogut ser per pocs dies/setmanes.

La comparativa entre participants a Treball als Barris i població de l’EPA a Catalunya en el mateix període es troba recollida a la següent taula.

Taula 3. Comparativa entre participants a Treball als Barris i persones aturades a la EPA 2015-2018

Indicador	Treball als Barris	EPA
Sexe		
Homes	51,0%	49,6%
Dones	49,0%	50,4%
Edat		
25 anys o menys	21,5%	26,9%
Entre 26 i 45 anys	45,5%	46,8%
Més de 45 anys	33,0%	26,3%
Origen		
Espanya	62%	67%
Resta d'Europa	3%	6%
Amèrica	6%	13%
Àfrica	27%	13%
Àsia	2%	2%
Altres	0%	0%
Nivell educatiu		
Primària	56%	15%
Secundària i FP	40%	62%
Superior	4%	23%
Temps a l'atur		
Menys de 6 mesos	49%	30%
Entre 6 mesos i 1 any	32%	13%
1 any o més	19%	57%

Font: Dades administratives de Treball als Barris, de SICAS i de l'Enquesta de Població Activa (2015-2018)

Finalment, cal mencionar que **el programa Treball als Barris**, tot i estar dirigit a qualsevol persona dins de les àrees d’actuació, **defineix també uns col·lectius prioritaris** els quals per les seves característiques, presenten una vulnerabilitat més pronunciada. Aquest col·lectius són:

- a. persones en situació d’atur (especialment les aturades de llarga durada i/o les majors de 50 anys)
- b. persones menors de 35 anys en situació d’atur (especialment aquells que van abandonar el sistema educatiu)
- c. persones amb baixa qualificació professional i/o amb necessitat de reciclatge professional

- d. dones que han patit o pateixen situacions de violència de gènere
- e. dones en situació de reincorporació al mercat de treball
- f. persones nouvingudes en situació de desavantatge laboral
- g. persones amb discapacitat física, psíquica, mental o sensorial
- h. persones en tractament de salut mental
- i. altres persones en situació de risc d'exclusió social

Per tant, sabent que existeixen aquests col·lectius, és pertinent estudiar, per una banda, **quin percentatge representen sobre el total de persones participants** i, per altra, **si aquests percentatges són superiors als de la mitjana de persones aturades a Catalunya** (en línia amb el presentat a la Taula anterior) la qual cosa podria estar indicant una taxa de cobertura elevada d'aquests col·lectius a Treball als Barris⁹. Malgrat existeixen tots els col·lectius mencionats anteriorment, les dades disponibles només permeten estudiar la participació d'alguns d'ells com són les persones pertanyents als grups a), b), c) i g). Així, la Taula 4 indica, per una banda el percentatge que representa cada col·lectiu a Treball als Barris i el compara amb la mitjana de la població aturada per a aquells mateixos anys (2015-2018), en els casos on les variables existeixen tant en les dades de Treball als Barris com a la EPA.

Taula 4. Comparativa entre participants de col·lectius prioritaris a Treball als Barris i persones aturades a la EPA 2015-2018

Col·lectiu prioritari	Treball als Barris	EPA
a. Persones aturades		
Llarga durada	19,0%	57,0%
Majors de 50 anys	22,4%	17,1%
Ambdues	7,4%	12,9%
b. Persones aturades menors de 35 anys		
Aturades menors de 35	34,7%	37,0%
Aturades i amb abandonament escolar	17,3%	19,0%
c. Baixa qualificació		
Baixa qualificació professional	74,3%	-
g. Discapacitat		
Persones amb discapacitat	6,9%	2,3%*

Font: Dades administratives de Treball als Barris, de SICAS i de l'Enquesta de Població Activa (2015-2018)

*Les dades de discapacitat no són de les microdades de la EPA sinó de l'Observatori de Treball i Model Productiu de la Generalitat i mostren el percentatge mitjà de persones demandants d'ocupació amb discapacitat declarada sobre el total de persones demandants d'ocupació.

Analitzant, doncs, la cobertura dels col·lectius prioritaris, es comprova que, com s'ha mencionat anteriorment, que **les persones aturades de llarga durada representen un percentatge menys elevat a Treball als Barris que al total de la població catalana** tot i ser un col·lectiu prioritari. Això és així, però, per les raons esmentades amb anterioritat. Per altra banda, sí que s'observa una **cobertura superior en persones en situació**

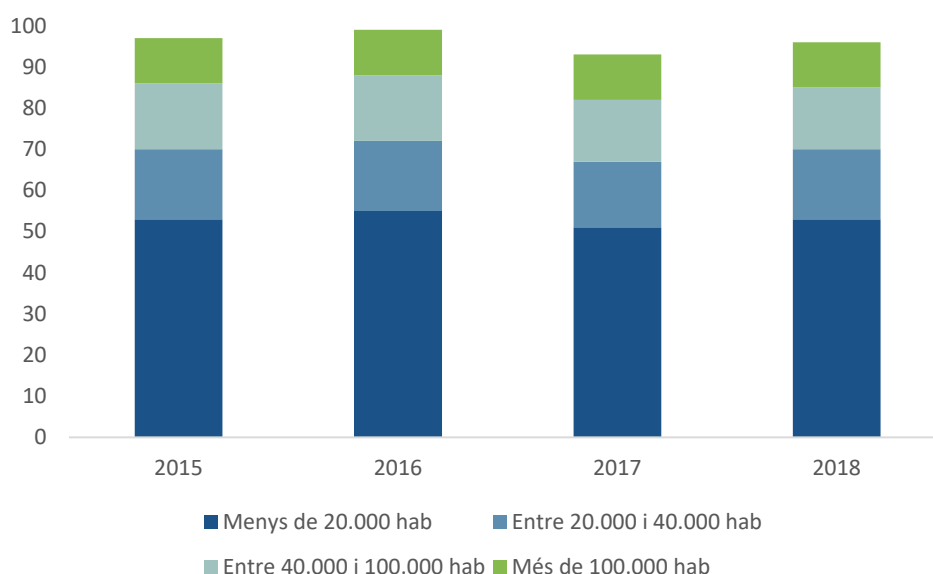
⁹ Idealment, per calcular la taxa de cobertura real caldria tenir dades del que representen aquests col·lectius en el total de la població del barri però, malauradament, aquestes dades no existeixen i, per tant, l'exercici realitzat és l'aproximació més fiable a aquest assumpte.

d'atur de més de 50 anys, la qual cosa s'interpreta com a positiva ja que són sovint aquestes les que tenen dificultats superiors en trobar feina. Respecte a les persones més joves de 35 anys, el percentatge que aquestes representen a Treball als Barris és molt similar que al total de Catalunya. És remarcable que **gairebé dues terceres parts de les persones participants al programa tenen una baixa qualificació** segons la classificació de SICAS, la qual cosa indicaria **una cobertura molt elevada d'aquest col·lectiu** tot i no poder gaudir de la comparativa amb l'EPA. Finalment, comparant l'indicador de persona amb discapacitat de SICAS amb dades agregades de l'Observatori de Treball i Model Productiu de la Generalitat de Catalunya, s'observa com **la cobertura del col·lectiu de persones amb discapacitat també és força més elevada** que la de la mitjana de persones demandants d'ocupació en el mateix període a tot el país.

5. CARACTERITZACIÓ DELS ENS LOCALS PARTICIPANTS A TREBALL ALS BARRIS

En el període estudiat, que comprèn els anys 2015 a 2018, **Treball als Barris va tenir activitat en 103 ens locals diferents dels quals el 91% va participar els 4 anys d'estudi**. En aquests 4 anys, el programa va constar de **44.649 persones participants, el 19% de les quals ho va fer en almenys dos anys i 500 d'elles (un 1%), en tot el període**. Així doncs, Treball als Barris és un programa al qual participen al voltant d'unes 15.000 persones l'any, dividides en diversos programes i accions per cada ens local.

Gràfic 7. Tipus d'ens local segons mida i any

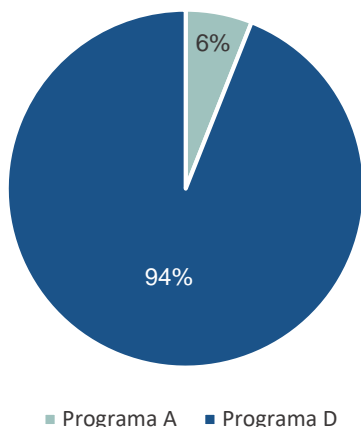

Font: Dades administratives de Treball als Barris

En tot el període, **els ens participants que han rebut subvenció per aplicar projectes de millora ocupacional als seus barris, han estat principalment municipis de menys de 20.000 habitants** i el seu nombre es manté força estable en el període d'estudi, oscil·lant entre els 93 de l'any 2017 i els 99 del 2016¹⁰. Tot i això, com és d'esperar, **els ens locals més grans són els que acumulen un percentatge més elevat de participants, fins al punt que el 50% de les persones participants es distribueixen entre només 8 ens locals** (Barcelona Activa, l'Institut Municipal d'Ocupació Salvador Seguí, Promoció Econòmica de Sabadell, Grameimpuls, S.A., l'Ajuntament de Salt, l'Ajuntament de Tarragona, l'Ajuntament de Girona i l'Institut Municipal de Promoció de l'Ocupació). Tot i això, **aquestes mateixes entitats acumulen només el 43% de l'import atorgat total de les quatre convocatòries** i no el 50% que els podria arribar a correspondre si l'equivalència és fes segons el nombre de participants.

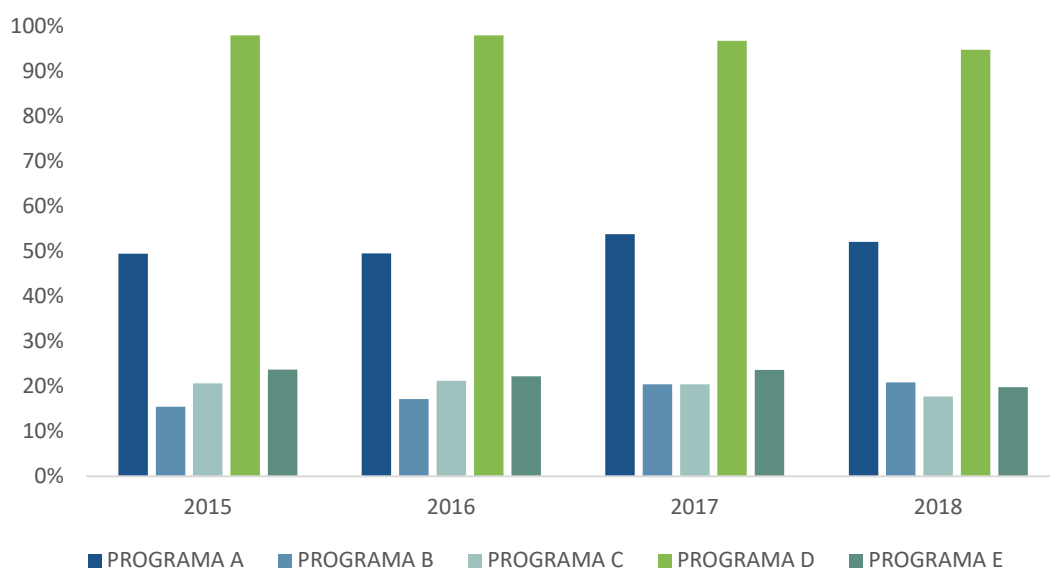
¹⁰ En no tractar-se d'una convocatòria de concurrència competitiva, aquesta fluctuació estaria marcada principalment per la decisió dels municipis elegibles de presentar-s'hi o no

Gràfic 8. Percentatge d'ens locals que sol·liciten cada programa si només en sol·liciten un (2015-2018)

L'ús que cada ens local fa del programa és divers, tot i que el 43% dels ens locals només executen un programa a l'any. D'aquests, un 94% sol·liciten només el programa D, que és el programa que recull les accions d'experiència ocupacional i professional i un percentatge molt petit, el 6%, sol·liciten només el programa A. Cap dels altres programes es desenvolupa si només se'n fa un. La majoria dels ens que executen només un programa tenen menys de 20.000 habitants (83%) i la resta es troben entre els 40.000 i els 100.000 habitants (17%). De fet, 38 dels 57 ens locals de menys de 20.000 habitants que poden participar de Treball als Barris (67%) ho fan només amb el programa D.

Gràfic 9. Percentatge d'ens locals que sol·liciten cada programa (2015-2018)

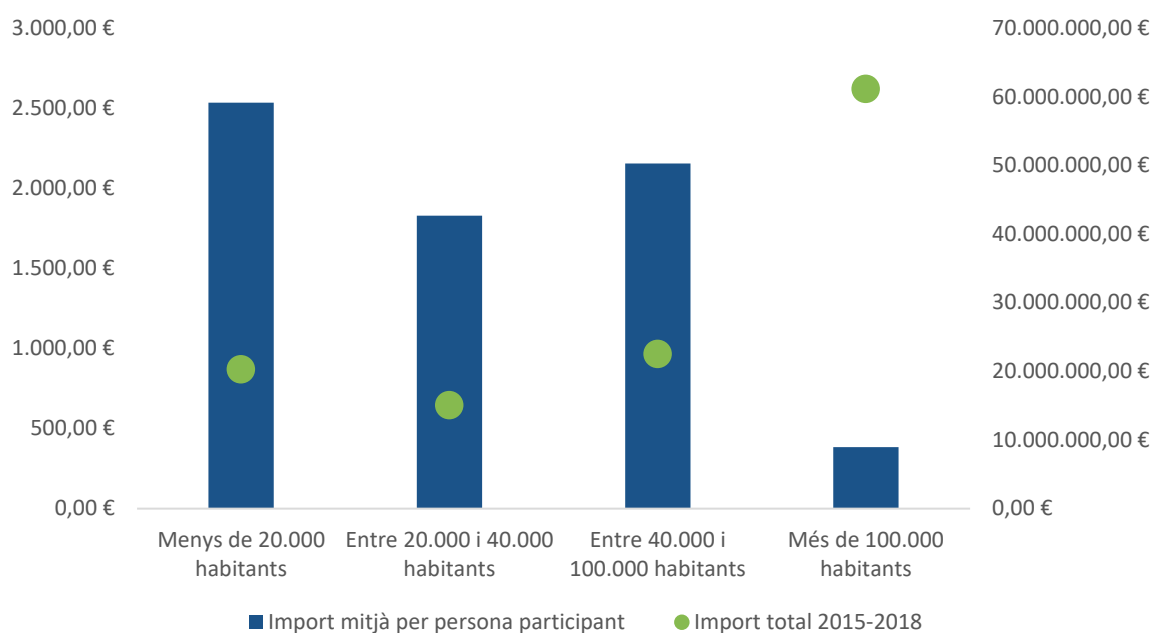

Font: Dades administratives de Treball als Barris

Més enllà dels ens més petits, és important mencionar que la pràctica totalitat de les entitats sol·licita cada any el Programa D i per norma general, cada any és menys del 5% el percentatge d'ens locals que no el demanen.

L'altre programa que compta amb una demanda elevada és el Programa A, que demanen aproximadament la meitat dels ens locals participants a cada convocatòria. Tot i això, existeixen diferències segons la mida de l'ens local ja que dels de menys de 20.000 habitants només el demanen un 26%, els de entre 20.000 i 40.000 habitants ho fan el 82%, els que tenen entre 40.000 i 100.000 habitants en un 69% i els més grans de 100.000 habitants el demanen tots. Així doncs, tenint en compte això, és lògic observar com **al voltant del 85% de les persones participants ho fan al programa A on els ens locals més grans hi participen més mentre que només un 10% ho fa al programa D, on un percentatge elevat d'ens que el demanen són els més petits** i la resta es reparteixen equitativament entre els programes B, C i E.

Gràfic 10. Evolució dels imports atorgats per tipus d'entitat (2015-2018)

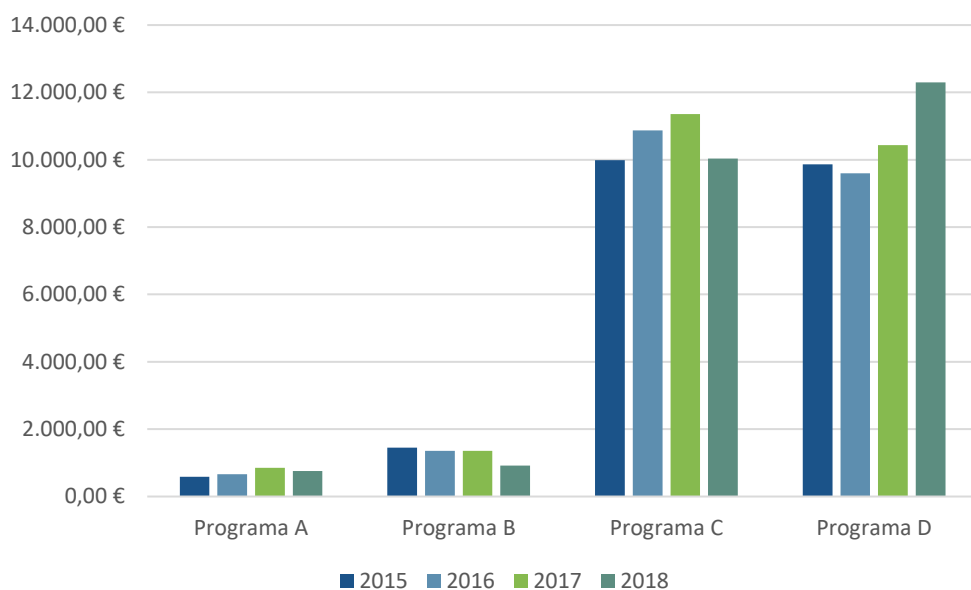
Font: Dades administratives de Treball als Barris

Pel que fa al finançament, **existeixen diferències molt àmplies en els imports atorgats als ens locals**. De fet, **els ens locals de major grandària – els de més de 100.000 habitants – són els que presenten imports atorgats més alts (més de 60 milions d'euros en el total del període) però, quan es té en compte el nombre de persones participants als programes, són les que presenten imports atorgats per persona més baixos**, els quals estan al voltant dels 380€ per persona. Per contra, els ens locals més petits són els que presenten imports per participant més alts, estant aquests al voltant dels 2.500€

Tenint en compte la distribució del finançament per programa, **el programa que rep més percentatge del finançament anual és el Programa D**, programes d'experienciació laboral, **amb un import total del 45% de l'import total els primers anys arribant a gairebé el 50% al 2018**. Segueix a continuació el **Programa A**, programes específics de caràcter experimental i innovador per afavorir la inserció sociolaboral de col·lectius amb dificultats d'inserció, que es situa de forma estable **a l'entorn dels 9 milions d'euros atorgats en cadascun dels 4 anys estudiats, representant el 30% de l'import total atorgat**.

El Programa C, programes mixtos de formació i treball, rep al voltant de 5 milions d'euros a l'any i representa una mica menys del 20% del total dels atorgaments. Finalment, els **Programes B i E** són els que reben un **import més baix** que oscil·la al voltant del 3% de l'import total en ambdós casos.

Gràfic 11. Evolució dels imports per participant atorgats per programa (2015-2018)

Però com en el cas dels imports atorgats per a les entitats, més enllà dels imports globals, és important veure quins representen un import per càpita més elevat. Així, s'observa com, de nou **el Programa D és el més car on cada participant rep al voltant de 10.000 euros de mitjana tot i que aquest nombre ha crescut fins a representar més de 12.000 euros al 2018**. Al Programa D el segueix el **Programa C que tot i no representar més del 20% del pressupost total garanteix unes despeses que oscil·len al voltant dels 10.000 euros per persona**. Això és així també perquè les Cases d'Oficis són costoses i el nombre de persones participants és més reduït. **Els Programes A i B presenten imports per càpita més petits** d'entre 700 i 1.000 euros, respectivament.

6. ANÀLISI DE LA DIVERSITAT EN EL DESPLEGAMENT DE TREBALL ALS BARRIS

En aquest apartat s'analitza el desplegament de Treball als barris tenint en compte les diverses modalitats d'aplicació i la tipologia d'accions que s'han implementat per part dels ens locals beneficiaris d'aquestes convocatòries. L'apartat es nodreix de les fonts de dades administratives de Treball als Barris, a més d'informació explotada de l'enquesta enviada als ens locals participants al programa.

6.1 Desplegament segons el la intensitat de l'ús de la Cartera de Serveis i la visió del programa

Treball als Barris té com una de les seves premisses fonamentals la descentralització en la presa de decisions i l'apoderament dels Serveis Locals d'Ocupació (SLO) a l'hora de definir el seu propi projecte a implementar al territori. Una conseqüència directa d'aquesta premissa és el fet de que **el desplegament pren formes molt diverses en funció de l'ens que l'implementa**, obtenint així un caràcter marcadament heterogeni en l'aplicació de la Cartera de Serveis de Treball als Barris. A continuació s'exploraran quines són aquestes modalitats així com els diferents desplegaments que s'han còpsat arran d'aquesta avaluació.

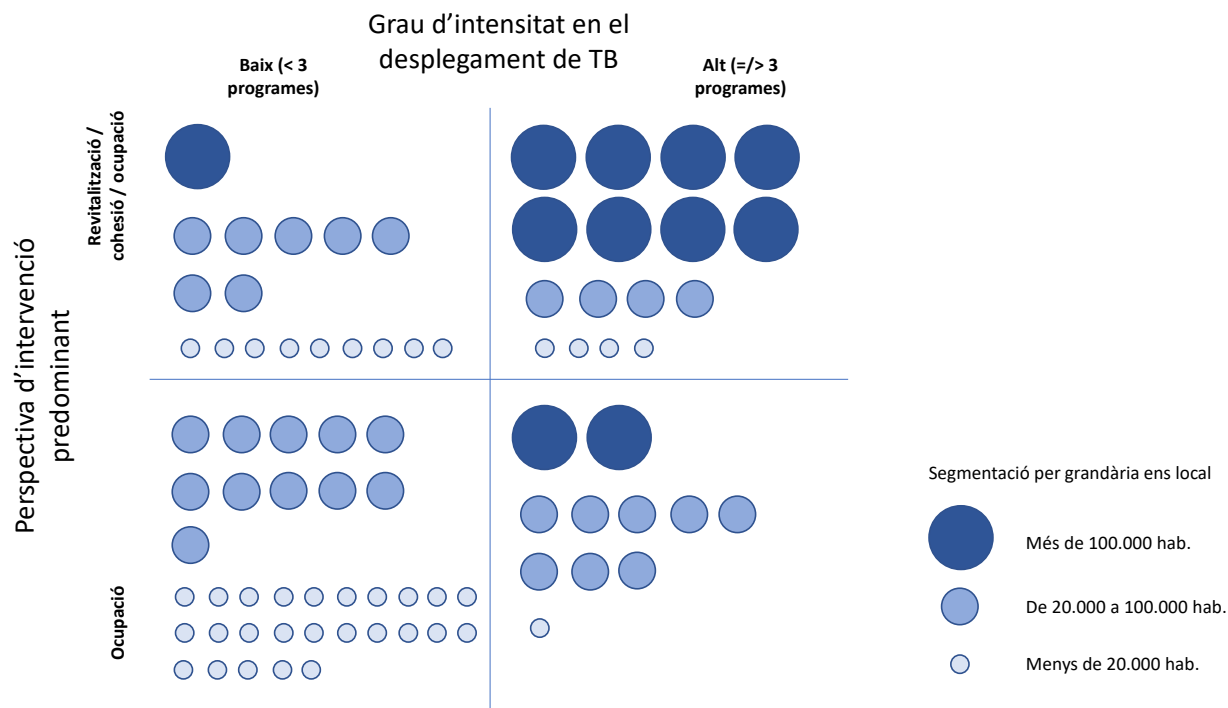
La flexibilitat en el desplegament de Treball als barris fa que cada SLO pugui escollir quants programes desenvolupa, quins són i com ho fa, en funció de les necessitats percebudes, la capacitat d'incidència, i l'enfocament que l'ens local vulgui donar-li al seu projecte. Això té diverses implicacions. En primer lloc, facilita que cada ens local apliqui una visió diferenciada del programa, veient-se com una eina d'atenció a les persones únicament o com a un mecanisme de dinamització del territori. En aquest sentit, tot i que el programa de Treball als Barris va néixer amb el propòsit d'anar un pas més enllà de les polítiques actives d'ocupació amb l'evolució de la Cartera de Serveis s'ha posat un major pes en les actuacions ocupacionals i s'ha anat reduint la component de dinamització territorial, i de fet, les intervencions amb una perspectiva més holística es duen a terme en ens locals majoritàriament grans.

Des del Servei de Desenvolupament Local del SOC afirmen que Treball als Barris és una convocatòria més centrada en les persones ja que, amb el pas dels anys i els canvis de la Cartera de Serveis, ha anat perdent el component de dinamització territorial, mentre que ha guanyat pes la vessant més ocupacional.

Però no només és la visió del programa la que varia entre ens locals, sinó també la dimensió en la qual s'aplica. Com s'ha comentat anteriorment, d'acord amb les dades administratives referides als anys 2015 a 2018, i completades amb l'enquesta als ens locals per als anys 2020 i 2021, **entre el 40% i el 45% d'ens locals tendeixen a executar un sol programa** (com es veia amb dades de 2015 a 2018, aquest es correspon amb el programa D), **mentre que entre un 5% i un 10% del total d'ens locals els solen demanar i executar tots cinc alhora.**

El gràfic a continuació mostra una agrupació modelitzada d'ens locals en funció de la intensitat amb la qual apliquen Treball als Barris (segons nombre de programes) i la visió o perspectiva d'intervenció que predomina en aquesta aplicació, per grandària de l'ens local.

Gràfic 12. Agrupació d'ens locals segons intensitat en l'ús de la Cartera de Serveis i visió d'intervenció

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'enquesta als ens locals. El gràfic s'ha realitzat tenint en compte la valoració que atorguen els ens locals als criteris de cohesió, dinamització i/o dignificació del barri, en oposició als criteris estrictament ocupacionals. Aquells que atorgaven una puntuació alta (4-5) a aquests criteris se'ls ha considerat com ens locals amb una visió integral, mentre que aquells que donaven una puntuació més baixa (1-3) se'ls ha agrupat en la visió ocupacional. Pel que fa a la intensitat del desplegament, tots aquells ens locals que tenen 3 programes o més se'ls ha agrupat com a intensitat alta i els que presenten entre 1-2 programes, apareixen com a ens locals amb un desplegament més reduït.

El gràfic ens mostra que **la majoria dels ens local de més de 100.000 habitants (73%) presenten un alt grau d'intensitat en el desplegament de Treball als Barris i amb una perspectiva més transversal**. Per contra, **bona part dels ens locals més petits (64%), és a dir, els de menys de 20.000 habitants, presenten un grau d'intensitat més baix i amb una perspectiva principal ocupacional**. De fet, aquesta perspectiva s'accentua en el cas d'aquells municipis els quals apliquen el programa dins d'una àrea de dimensions petites (menys de 1.000 habitants). El 77% d'aquests municipis tenen una perspectiva purament ocupacional, desenvolupant només el programa D en tots els anys del període estudiat.

Pel que fa a ens locals de 20.000 a 100.000 habitants, aquestes tenen una tendència més variada: alguns assolixen un desplegament considerable en diversos programes i

una perspectiva que integra l'ocupació i el desenvolupament local, mentre que d'altres tenen un desplegament més reduït i/o amb un focus prioritari en l'ocupació.

De fet, s'ha pogut constatar que **la grandària dels ens locals és un factor important en la diversificació de la intervenció i en certa mesura en la intensitat en el desplegament de Treball als Barris**. En aquest sentit, els ens locals de municipis de menys de 20.000 habitants executen de mitjana 1,4 programes en el període 2015-2018, mitjana que augmenta amb la mida trobant-se al voltant dels 2,5 per municipis entre 20.000 i 100.000 habitants i pujant fins a 4,3 pels ens locals més grans. Addicionalment, **en més del 75% dels ens locals, el nombre i tipus de programes desplegats en el transcurs dels 4 anys ha estat el mateix, la qual cosa demostra la persistència en el temps del tipus d'execució de Treball als Barris**.

Gran part dels ens locals de municipis petits concorden que no demanen més programes perquè no tenen prou capacitat: *“ens agradaria poder fer més programes i molts queden a la llista de la ‘carta dels reis’, però amb els recursos que tenim no donem abast per accedir a més línies”*. També argumenten que no demanen altres programes perquè no els coneixen prou, segueixen amb les mateixes línies per hàbit i costum: *“per municipis petits pot ser molt atrevit endinsar-se en projectes que no coneixes i no saps si podràs assumir”*.

6.2 Caracterització d'accions implementades en les convocatòries 2015-2018

El desplegament de Treball als barris no és només divers en quant al nombre de programes que cada ens local aplica, sinó també pel què fa al nombre i la tipologia d'accions que desenvolupa dins de cada programa. Això dona lloc a que **cada any es facin aproximadament unes 450 accions diferents entre els diversos programes i ens locals**. El programa D, el més divers, consta d'un es 300 accions diferenciades a l'any, seguit del programa A que ronda les 70. Al programa B, les accions d'aprenentatge integrador solen ser més que les d'aprenentatge professionalitzador, essent al voltant dels 30 la primera i dels 10 la segona. Finalment, les cases d'ofici ofereixen aproximadament 20 accions diferenciades l'any repartides pel territori.

Aquestes accions es concreten amb detall a les Memòries de sol·licitud que cada ens local presenta per a rebre els atorgaments pressupostaris corresponents, i que es basen en una diagnosi prèvia del barri objecte d'intervenció. En aquest procés, cada ens local pot decidir realitzar noves accions, plantejar diferents enfocaments o nous àmbits d'actuació. De fet, segons dades de l'enquesta distribuïda als ens locals participants a Treball als Barris, **el 76% de les entitats van apostar per elaborar de nou la diagnosi en la qual basen la planificació de les accions de Treball als Barris al programa 2020-2021 respecte de les anteriors**. Aquesta **diagnosi de necessitats, a més, és considerada per als ens locals com un dels factors fonamentals en la tria de les**

accions del seu pla d'execució, juntament amb les experiències prèvies, essent altres aspectes com les decisions polítiques, el fet de ser línies d'actuació recurrent de l'entitat a nivell tècnic o la voluntat d'experimentar, qüestions també importants però de segon ordre. En una línia similar, la meitat dels ens locals van plantejar de nou el ventall de programes sol·licitats i/o els àmbits d'actuació prioritaris d'un any a l'altre, si bé només un 6% dels ens locals van enfocar el programa A a col·lectius diferents.

Una anàlisi comparativa entre les memòries i la realitat de la implementació de Treball als barris entre 2015 i 2018 mostra com **pràcticament no hi ha desviacions en l'execució respecte al previst en termes del nombre de participants**. De la mateixa manera, el programa A, per ser el més nombrós en quant a nombre de participants, en algunes de les entitats més grans també presenta desviacions tant a l'alça com a la baixa.

Quan es posa l'atenció en el desplegament dels programes concrets, s'observa com, per al cas del programa A, els dispositius poden estar destinats a col·lectius prioritaris o, en canvi, platejar-se de manera generalista. Per al període 2015-2018, els col·lectius especials per als quals es va definir, com a mínim, un dispositiu van ser diversos. En molts casos (45%), es fa un plantejament generalista que engloba a tots els col·lectius, en altres s'especifiquen poblacions concretes com ara les persones en situació d'atur (34%), les persones joves (8,1%), les dones (7%), la població en risc d'exclusió social (3%), les persones nouvingudes (1,3%), la gent gran (1,3%) o les víctimes de violència de gènere (0,3%). Tot i això, en molts casos simplement es despleguen dispositius de tipus més transversal. De fet, **a les convocatòries de 2020 i 2021, segons dades de l'enquesta a entitats, el 75% dels ens locals van desplegar el programa A de manera generalista**.

Aquests dispositius, com s'ha explicat anteriorment, tenen un caràcter molt divers, permeten un **desplegament d'accions molt variat** entre les diverses entitats que l'utilitzen. A tall d'exemple, la següent taula mostra les diferents accions desenvolupades dins del marc de les convocatòries 2020 i 2021, així com el percentatge de les entitats que han respost que van realitzar cadascuna d'aquestes accions.

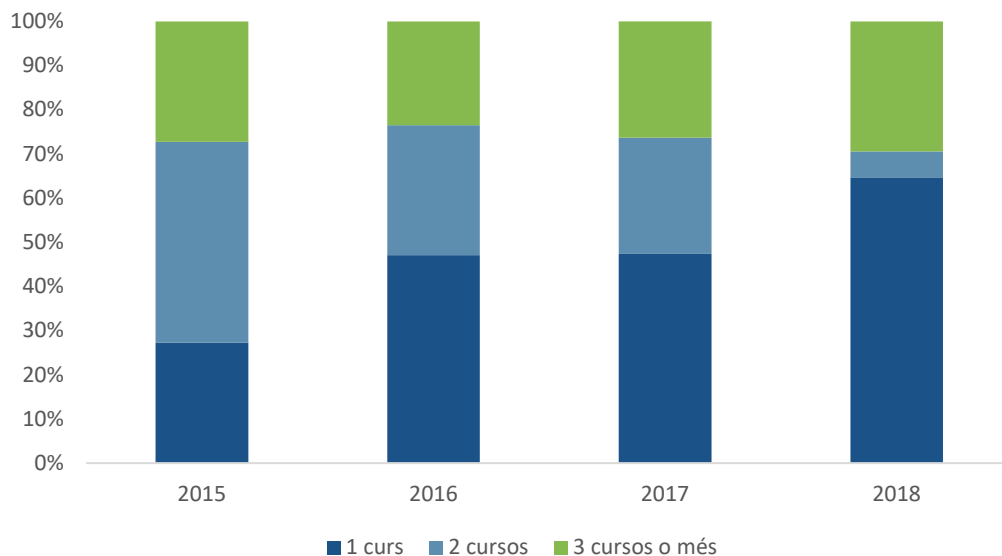
Taula 5. Actuacions ocupacionals desenvolupades en el marc del programa A (2020 i 2021)

Acció	% d'entitats
Orientació professional per a l'ocupació	96%
Motivació per a l'ocupació	92%
Anàlisi de l'ocupabilitat i les competències transversals	90%
Acompanyament a la inserció	88%
Derivació a altres recursos ocupacionals	88%
Informació sobre el mercat de treball	86%
Capacitació	84%
Prospecció del mercat de treball	82%
Seguiment de la contractació	75%
Mediació laboral	63%
Pràctiques en empreses	49%

Font: Dades de l'enquesta als ens locals

La taula anterior mostra la diversitat d'actuacions que s'engloben dins dels dispositius del programa A. De fet, **tots els ens locals en fan com a mínim dues, el 25% en fan més de 10 i el 88% en fan, almenys, la meitat**. A més, quasi totes fan orientació professional per a l'ocupació, motivació per a la ocupació o anàlisi de l'ocupabilitat i les competències transversals. Per altra banda, n'hi ha d'altres com les pràctiques a empreses o la mediació laboral que encara no es desenvolupen a molts dels ens locals.

Gràfic 12. Nombre de cursos per any – Programa B (2015-2018)

Font: Dades administratives de Treball als Barris i de SICAS

El programa B també permet flexibilitat als ens locals en termes del nombre de cursos oferts i la tipologia dels mateixos. En quant al nombre, si bé a l'any 2015 la majoria d'ens locals feien 2 o més cursos, **a mesura que han anat passant els anys, la proporció d'ens locals que fan només un curs ha anat augmentant fins a representar prop del 60%**, la qual cosa pot estar mostrant un cert nivell d'especialització en temàtiques concretes per part de les entitats participants (tot i que s'ofereixen més cursos en el marc de les accions de tipus B1 que en el B2), així com també una preferència creixent per aplicar mesures de capacitació en el marc del Programa A, amb menors requeriments formals per a la seva implementació (d'acord amb la informació recollida a les entrevistes).

Taula 6. Accions desenvolupades en el marc del programa E (2020 i 2021)

Acció	% d'entitats que declaren haver fet l'activitat (resposta binària)*
Difusió i comunicació del Projecte "Treball de barris"	79%
Diagnosi del barri objecte d'actuació	74%
Diagnosi de les necessitats ocupacionals i de desenvolupament del barri	68%
Planificació integral/estratègica del projecte ocupacional i de desenvolupament local	68%
Planificació, control, gestió i justificació dels projectes d'actuació en el barri	63%
Assistència tècnica per a la implementació dels projectes ocupacionals i de desenvolupament local al barri	58%
Foment de la inclusió social, accés a la igualtat d'oportunitats i l'equitat de gènere	58%
Dinamització socioeconòmica, comercial i dels mercats municipals	53%
Identificació i posada en valor dels recursos endògens del barri objecte d'actuació	53%
Realització d'accions de coneixement i d'anàlisi del teixit productiu	42%
Foment d'actuacions integrals i interdepartamentals en el marc del projecte	42%
Desenvolupament d'eines específiques de prospecció tant pel que fa als col·lectius de difícil inserció com als diferents sectors d'activitat econòmica	32%
Creació i foment de Xarxes de cooperació	32%
Realització d'intercanvis d'experiències i de coneixements amb altres projectes de naturalesa anàloga	32%
Millora dels sistemes d'informació i comunicació territorial	32%
Implementació de Plans de convivència i de participació ciutadana	26%
Creació i millora d'infraestructures i serveis de suport a la generació d'activitat	26%
Implementació de mesures que afavoreixin la sostenibilitat mediambiental	26%
Dinamització urbanística com a instrument de desenvolupament socioeconòmic i de cohesió social	21%
Promoció de la Societat de la informació	21%
Altres de naturalesa anàloga	11%
Elaboració i implementació de Plans de mediació intercultural	5%

* Els percentatges fan referència al N. d'ens locals que declaren haver dut a terme almenys una acció de la tipologia indicada. Per tant, no necessàriament indiquen una elevada intensitat de treball en el programa E, però sí que són indicatives de quines accions són les més freqüents i quines menys, a més del ventall d'intervenció que es produeix en l'aplicació d'aquest programa.

Font: Dades de l'enquesta als ens locals

6.3 Exemples de bones pràctiques en l'ús de la Cartera de Serveis

Com a complement de l'anàlisi inclosa en l'apartat precedent, **en aquesta secció s'exploraran alguns dels desplegaments de màxims que s'han produït en el marc del programa a mode de demostració de les possibilitats que ofereixen Treball als Barris i la seva Cartera de Serveis, especialment quan s'aplica des d'una voluntat integral i amb ambició de generar impactes ocupacionals i de desenvolupament econòmic local.** En concret s'exploraran accions desenvolupades en tres estudis de cas, formats per l'Institut Municipal de d'Ocupació Salvador Seguí de Lleida (IMO Lleida), per Grameimpuls i per l'Institut Municipal de Formació i Empresa de Reus (IMFE Reus). S'han seleccionat aquests tres casos com a exemples molt il·lustratius de l'heterogeneïtat en la concepció i aplicació dels programes, d'acord amb un plantejament i una perspectiva de partida que posa l'accent en diferents variables de caràcter territorial, ocupacional i de desenvolupament local.

En aquest sentit, els tres casos presenten plantejaments integrats amb prioritats diferenciades que responen a les seves diferents realitats. Aquestes diferències de plantejament es traduiran en les diferències en els desplegaments concrets.

- ▶ L'IMO de Lleida té molt clar que el nucli del seu desplegament el formen els Programes A i C, i que la resta són per apuntalar aquest nucli. Es parteix del volum i les necessitats de les persones usuàries per a configurar una Cartera de Serveis pròpia, tenint en compte les característiques locals com poden ser el rol del determinats sectors econòmics o el pes de les campanyes agrícoles sobre l'ocupació local.
- ▶ Grameimpuls parteix de la idea de Santa Coloma de Gramenet com a ciutat d'acollida amb una gran diversitat d'origens de la seva població, amb més de 100 nacionalitats al seu municipi. Aquesta característica porta a Grameimpuls a donar especial importància al col·lectiu de persones nouvingudes, i motiva la creació i manteniment d'un nombrós equip de convivència.
- ▶ Reus aposta per una immersió total als barris per esdevenir referents i treballar de forma integrada amb altres serveis municipals, sempre amb la idea de posar en valor els barris on treballen, i crear sentiment de pertinença entre la seva població. El desplegament manté ben present la idea del desenvolupament local dels territoris on s'actua, conservant l'esperit original de les primeres convocatòries de Treball als Barris.

Programa A: Dispositius d'inserció laboral

El desplegament als tres barris de Lleida es concreta en 5 dispositius, un per cadascun dels barris participants i dos per a col·lectius específics, un per a dones i un per a joves. Partint del seu plantejament centrat en els programes A i C, desenvolupen una sèrie de formacions dins d'aquests dispositius que posen a disposició de les persones usuàries. En aquest sentit, tot i que compten amb diferents dispositius busquen que tots els usuaris puguin accedir a tots els recursos treballant en xarxa i permetent "derivacions internes" entre dispositius.

Aquestes formacions es plantegen des de la necessitat i el perfil de les persones usuàries i es treballen en grups petits, d'entre 4 i 6 persones, per tal de fomentar la cohesió i la continuïtat. Aquestes formacions poden ser tant de competències laborals com pre-laborals (grups de lecto-escriptura, conciliació, salut, etc.). Gràcies a una base de dades compartida amb altres entitats socials que treballen a l'àmbit de l'ocupació, aconsegueixen aprofitar les sinèrgies i la potència del treball en xarxa.

A Santa Coloma de Gramenet, en la seva realitat de "ciutat petita" i amb poques diferències entre barris, plantejar dispositius específics de barri té poc sentit. Així, dels tres dispositius que articula Grameimpuls amb Treball als Barris, un és transversal per a tots els públics, un altre és específic per a dones i un s'adreça per a persones nouvingudes. En línia amb aquest apropament als col·lectius, de vegades es desplacen els dispositius a determinats equipaments per a poder apropar-se específicament a joves, dones, persones gitanes o persones amb titulació superior.

Aquest focus en els col·lectius prioritaris del municipi es complementa amb una orientació de part del Programa A en accions de capacitació (per exemple, "tasts" d'oficis masculinitzats i capacitació en les competències que requereixen aquests oficis, al dispositiu de dones, i accions formacions professionalitzadores en el marc del dispositiu per a persones nouvingudes).

Finalment, l'IMFE de Reus compta amb un dispositiu de barri, adaptat a les necessitats del territori. És el cas del dispositiu del Barri del Carme, on es duu a terme un reforç específic en l'àmbit de alfabetització digital per donar resposta a necessitats concretes detectades al territori. Gràcies a això, l'IMFE ha aconseguit esdevenir un referent, que activa el boca-orella i ha convertit el dispositiu de Treball als Barris en referent d'atenció laboral "d'atenció primària" on els usuaris tornen quan perden la feina o tenen alguna problemàtica.

Programa A – Configuració dels dispositius	
IMO Lleida	
	5 dispositius, un per cadascun dels tres barris i dos de compartits, un per dones i un per joves.
GRAMEIMPULS	
	3 dispositius. Un generalista que fa de porta d'entrada comuna als altres dos (T'acompanyem), un específic per dones (Dona't impuls) i un específic per a persones nouvingudes (Nouvinguts).

IMFE Reus

2 dispositius, un pel barri del Carme, que posa èmfasi en l'alfabetització digital, i un pels barris de la Immaculada i Sol i Vista.

Programa B: Capacitació

El Programa B permet realitzar capacitacions de major intensitat i durada de les que s'acostumen a donar al Programa A, amb el tret diferencial de que, per la majoria de participants, es vinculen a un itinerari de formació-contractació per part del propi ens municipal. Aquest és el cas de les capacitacions en jardineria de l'IMO de Lleida o de les capacitacions en manteniment i neteja d'espais i mobiliari urbà vinculades a accions d'experienciació laboral del Programa D.

L'IMFE de Reus; pel contrari, ofereix formacions del Programa B únicament quan ho considera necessari per a complementar les seves accions dels Programes A i C. El criteri acostuma a ser una combinació de necessitat i oportunitat, ja que només se sol·liciten formacions del Programa B quan es veu la possibilitat de lligar-les amb un Programa D adequat.

Programa C: Programes mixtos de formació i treball

Pel que fa als programes mixtos de formació i treball, les Cases d'Oficis creades pels diferents SLO responen a plantejaments ben diferents.

L'IMO de Lleida s'adapta a la realitat laboral local i als resultats d'anys anteriors, tot optant per formacions amb garanties d'inserció com soldador o pintura decorativa en construcció, per les quals compten amb l'equipament i maquinària necessaris. Aquestes responen també al criteri de proximitat adoptat per l'IMO, de manera que s'orienten totes les seves accions i treballs de millora als propis barris del programa.

D'altra banda, Grameimpuls es basa en una potent xarxa d'equipaments agrícoles i hortícoles, com són la vinya municipal, l'hivernacle de 1.000 metres quadrats o l'hort de 1.500 metres quadrats, també de titularitat municipal, per plantejar Cases d'Oficis en matèries com horticultura i floricultura o activitats auxiliars en vivers, jardins i centres de jardineria. A més s'aprofita el fet de que aquests equipaments tenen un flux constant de visites escolars per a implementar una Casa d'Oficis de dinamització d'activitats de lleure educatiu infantil i juvenil, que complementa l'oferta de capacitació en un àmbit diferent, i ajuda a mantenir una activitat que apropa aquests equipaments a al conjunt de residents del municipi.

L'IMFE de Reus aposta per un enfocament innovador amb la seva Casa d'Oficis de Producció i creació audiovisual que busca apropar-se al col·lectiu jove i sortir de les formacions habitualment associades al Programa C. Per fer-ho, s'ofereixen dues vies de formació: una en creació de continguts audiovisuals i un altra en creació d'entorns i efectes visuals per a videojocs.

Programa C – Cases d'Oficis
IMO Lleida
3 Especialitats: - Dinamització, programació i desenvolupament d'accions culturals - Pintura decorativa en construcció - Soldadura per oxigas i soldadura MIG/MAG
GRAMEIMPULS
3 Especialitats: - Horticultura i floricultura. - Activitats auxiliars en vivers, jardins i centres de jardineria. - Dinamització d'activitats de lleure educatiu infantil i juvenil - Operacions de lampisteria i calefacció climatització domèstica
IMFE Reus
2 especialitats: - Creació de continguts audiovisuals - Creació d'entorns i efectes visuals per a videojocs

Programa D: Programes d'experienciació laboral

L'IMO de Lleida no planteja el Programa D com una sortida general al problema de l'atur i és per això que el fa servir de forma puntual amb no més de 8 o 10 persones contractades en un moment donat.

En un plantejament diferent trobem Grameimpuls, que opta per enfocar aquest programa, en línia amb el seu enfocament de Treball als Barris, als col·lectius més vulnerables. L'objectiu és donar l'oportunitat a les persones usuàries de retrobar-se amb el món laboral i que perdin la "por escènica" al treball. Les participants principalment són dones, víctimes de violència de gènere, homes i dones en atur de llarga durada, persones migrades, i persones més grans de 45 anys, principalment.

D'altra banda, l'IMFE de Reus centra els seus programes d'experienciació laboral en la incidència i la posada en valor dels barris. En l'actualitat treballen amb grups de 5 o 6 persones contractades per dinamitzar els horts escolars a les escoles del barri de Sol i Vista, o en la dinamització socioeconòmica i comercial, amb perfils més tècnics, del barri del Carme, que mapegen l'impacte de la pandèmia sobre el comerç.

Programa D – Experienciació laboral
IMO Lleida
D1 Actuacions ocupacionals: - Contractació de 8 jardiniers

D2 Actuacions professionals:

- Contractació d'una tècnica de suport a l'orientació

GRAMEIMPULS

D1 Actuacions ocupacionals:

- Jardineria i neteja urbana
- Manteniment d'edificis municipals
- Millora de l'entorn periurbà

IMFE Reus

- Dinamització comercial del barri del Carme
- Dinamització d'horts urbans i escolars dels barris de Ponent
- Manteniment dels horts urbans municipals i valorització de l'entorn
- Dinamització d'entitats i equipaments municipals dels barris de Ponent

7. AVALUACIÓ DE RESULTATS DE TREBALL ALS BARRIS

Aquest apartat se centra en l'anàlisi dels resultats assolits amb Treball als Barris. Per a fer-ho, es parteix d'unes consideracions inicials sobre l'avaluabilitat ex post en funció de les dades disponibles, i es passa a continuació a l'anàlisi de resultats de contractació, complementat per una recollida d'altres impactes qualitatius interessants a ressaltar, obtinguts a partir de fonts secundàries i de l'enquesta dirigida als ens locals.

7.1 Consideracions prèvies: avaluabilitat ex-post de Treball als Barris

Més enllà de l'avaluació de la implementació de Treball als Barris, **l'avaluació ex-post del programa suposaria l'estudi dels resultats i l'impacte del mateix, tant en les persones participants com en la resta d'agents que hi participen, principalment els ens locals.** En l'apartat tercer d'aquest informe d'avaluació, s'han evidenciat alguns dels resultats i impactes esperats del programa que caldria avaluar en funció de les dades existents. Així, com s'ha explicat a l'apartat 3.2, **els impactes que persegueix Treball als Barris es divideixen en tres grans grups:** un primer relatiu a l'activació de les persones participants; un segon relacionat amb la finalització amb èxit de diferents activitats del programa; i un tercer centrat en l'accés a una feina en un període breu després del pas pel programa. A més, caldria afegir a tots ells altres resultats importants en termes de millora de l'ocupabilitat, apropament al mercat laboral per als col·lectius més vulnerables o apoderament de les persones participants.

Cal destacar, però, que aquest exercici, no s'ha pogut realitzar de manera exhaustiva. En primer lloc, **per a poder mesurar els impactes anomenats anteriorment, caldria poder estudiar tots aquests indicadors per a les persones participants i comparar-los amb els d'un grup de persones que fossin molt similars i no haguessin participat,** és a dir, amb un grup de control. Malauradament, les dades disponibles no permeten fer el seguiment de les persones participants després de la participació al programa de manera consistent i, encara que es pogués recollir informació sobre la inserció laboral o la qualitat de l'ocupació d'aquestes persones, caldria poder tenir aquesta informació (a més de dades corresponents al període previ a la participació) per a un grup de persones no participants.

En el cas concret de Treball als Barris es va explorar la possibilitat d'explorar dades de persones vulnerables d'altres barris o municipis però va resultar ser inviable per l'abast de la feina tècnica que això requeria per tal d'obtenir unes dades que, de nou, amb alta probabilitat no contindrien tota la informació desitjable. De la mateixa manera, la possibilitat d'accedir a les vides laborals de tot el grup de persones participants i d'un potencial grup de control va quedar descartada donat el volum de persones participants de Treball als Barris i la temporalitat de les quatre convocatòries.

Així doncs, un cop descartada la possibilitat de realitzar una avaluació d'impacte, s'ha optat per avaluar-ne els resultats. En aquest aspecte, però, també és important remarcar diversos aspectes. En primer lloc, **tot i que alguns dels resultats esperats en funció**

dels objectius del programa podrien ser mesurables, les dades per a mesurar-los no es troben recollides de manera consistent i, per tant, no s'han pogut estudiar. Per exemple, associat a l'objectiu de la millora de la ocupabilitat, un dels resultats esperats és que el 90% dels/les participants hagin estat actius en algun moment durant els sis mesos posteriors a la seva participació al programa. Tot i que en aquest cas no caldria comparar amb un grup de control per veure si s'ha assolit aquesta xifra, l'anàlisi no es pot fer perquè no es disposa de dades que facin referència a l'activació de les persones després del programa.

En altres casos, no s'ha pogut estudiar el resultat perquè l'indicador de resultats no és prou concret com per determinar-ne un valor. Per exemple, associat a l'adquisició i millora de l'experiència laboral, hi ha definit un indicador que mesura el resultat tenint en compte que el 80% dels/les participants en els projectes d'experienciació laboral (programa D) finalitzin amb èxit la seva experiència laboral. En aquest cas, l'indicador necessitaria més concreció, ja que queda molt oberta la interpretació del que significa una "finalització amb èxit", i això en dificulta la seva quantificació.

Malgrat això, un programa tan complet com Treball als Barris té altres aspectes relacionats amb els resultats que són mesurables i que són rellevants per a avaluar el funcionament del mateix. Un d'aquests aspectes és la idea de que la participació al **programa apropa les persones al mercat laboral i les posa en contacte amb aquest. Una mesura d'aquest contacte, tot i que imperfecta, és la contractació de les persones participants després del programa.** En aquest sentit, tot i que no s'ha pogut comparar amb un grup de control i, per tant, no es disposa de resultats des del punt de vista d'una anàlisi contrafactual, sí que ha estat possible estudiar **com ha estat el contacte amb el mercat laboral de les persones participants, i s'han extret algunes conclusions rellevants per al funcionament futur del programa.**

Per a realitzar aquesta anàlisi s'ha comptat amb diverses fonts de dades. Per una banda, s'han utilitzat les dades administratives recollides per l'equip de Treball als Barris ampliadades amb la base de dades SICAS, i, per l'altra, les dades de contractació per a cada una de les persones participants registrades a la plataforma Contrat@, un i dos anys després de la seva participació a Treball als Barris.

7.2 Anàlisi de contractació

Segons les dades analitzades, **el 63% de les persones participants a Treball als Barris havia signat almenys un contracte durant els dos anys després de la participació a Treball als Barris, essent el percentatge molt inferior si es restringeix el període a l'any posterior.** Així, **de totes les persones que han signat almenys un contracte** en els dos anys següents a la participació, **el 40,5% n'han signat un, el 13,8% n'ha signat dos i el 9% n'han signat més de dos.** És important aclarir, però, que el nombre de contractes signats no és en cap cas una mesura d'èxit del programa: si bé

signar un contracte és una mostra d'inserció, signar-ne dos o tres no és prova de la inserció sigui millor.

Donat que no es gaudeix d'un grup de control i, per tant, no es pot comparar la contractació agregada del programa amb la de qualsevol altre programa del SOC o en algun altre barri no participant a Treball als Barris, s'ha realitzat **una anàlisi per tal d'establir, dins del programa Treball als Barris, quins són els col·lectius que semblen connectar-se més amb el mercat laboral després de la participació**. Per tal de donar resposta a aquesta pregunta, s'han estimat una sèrie de regressions econòmiques. La idea és **estimar la probabilitat de trobar feina (o de tenir més d'un contracte) en funció de les característiques personals** de les persones participants. Aquestes regressions donen informació sobre les correlacions entre, per exemple, l'edat i la probabilitat de trobar feina, condicionat a altres característiques com el sexe, el nivell d'estudis, l'origen o la situació d'atur prèvia.

Taula 7. Diferències en la contractació, per col·lectiu

Característiques	Resultat	
Dones	-8,0 p.p.	***
Majors de 45 anys	-6,4 p.p.	***
Persones estrangeres	3,0 p.p.	***
Estudis primaris	-6,3 p.p.	***
Atur de llarga durada	-16,7 p.p.	***

Font: Dades administratives de Treball als Barris i Contrat@. Nota: Els resultats fan referència al primer i segon any després de la participació en les convocatòries 2015, 2016, 2017 i 2018.

Els resultats d'aquestes regressions mostren com **les dones tenen una probabilitat de signar un contracte en els primers dos anys després de participar a Treball als Barris de 8 punts percentuals menys que els homes**, resultats estadísticament significatius. De la mateixa manera, **les persones d'edats més avançades i les persones amb estudis primaris també veuen reduïda la seva probabilitat de signar un contracte** en aproximadament 6 punts percentuals. **En el cas de les persones estrangeres, però, la situació és la contrària** ja que, condicionat a tota la resta de variables, sembla que la seva probabilitat de signar un contracte és 3 punts percentuals més alta que la de les persones nacionals. Però **qui presenta una dificultat més alta de connexió amb el mercat laboral després de la participació a Treball als Barris són les persones aturades de llarga durada** (1 any o més), les quals tenen una probabilitat de signar un contracte gairebé 17 punts percentuals més baixa que aquelles que porten menys temps a l'atur.

Taula 8. Diferències en el nombre de contractes, per col·lectiu

Característiques	Resultat	
Dones	-15,1 p.p.	***
Majors de 45 anys	-1,8 p.p.	***
Persones estrangeres	2,5 p.p.	

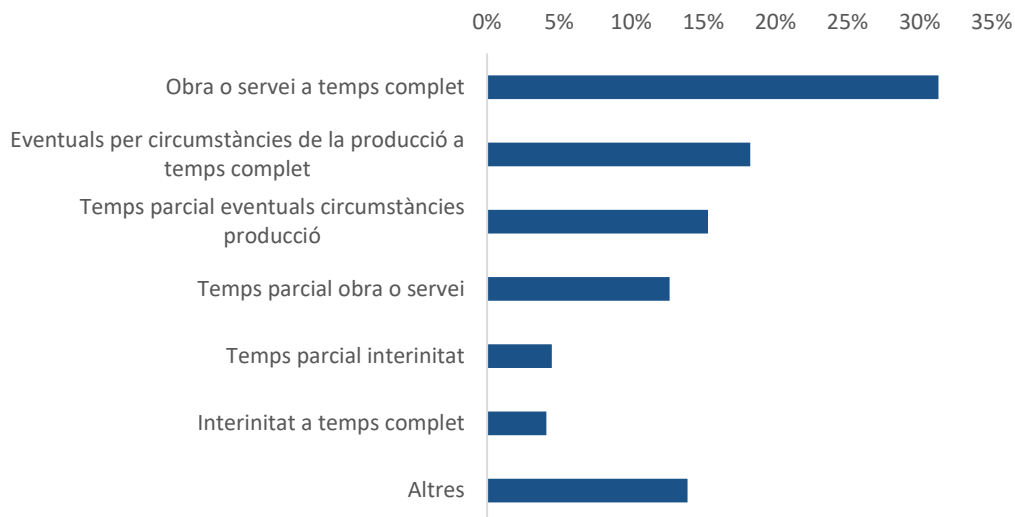
Estudis primaris	11,7 p.p.	***
Atur de llarga durada	5,5 p.p.	***

Font: Dades administratives de Treball als Barris i Contrat@. Nota: Els resultats fan referència al primer i segon any després de la participació en les convocatòries 2015, 2016, 2017 i 2018.

Per a aquelles persones que van signar com a mínim un contracte, s'ha estimat la mateixa regressió que en el cas anterior però, en comptes d'analitzar els resultats sobre la probabilitat d'haver estat contractat/da, s'estimen les diferències per col·lectiu en la probabilitat de tenir més d'un contracte. En aquest cas, es veu com **les dones que signen contractes en signen menys que els seus homòlegs homes**. De fet, la probabilitat de signar més d'un contracte és de 15 punts percentuals menys, una xifra bastant important **igual que les persones majors de 45 anys** tot i que en molt menor mesura (1,8 punts percentuals menys).

Igualment però **en signe contrari es troben les persones amb només estudis primaris, els quals tenen una probabilitat de quasi 12 punts percentuals més d'haver encadenat diversos contractes en un període de dos anys després de la participació al programa. També presenten una probabilitat més alta les persones aturades de llarga durada**, mentre que no s'observen diferències per origen de la persona participant.

Gràfic 13. Tipus de contracte signat

Font: Dades administratives de Treball als Barris i Contrat@.

Més enllà de signar més o menys contractes, cal revisar-ne també la seva qualitat en termes de tipologia (indefinitos o temporals) i de la jornada laboral que contempnen (completa o parcial). Concretament, **en el període de dos anys posterior a Treball als Barris, les persones participants van signar en un 31,3% contractes d'obra i servei a temps complet seguits per contractes de tipus eventual per circumstàncies de la producció, també a temps complet (18,3%)**.

Taula 9. Diferències en el tipus de contracte i jornada dels contractes, per col·lectiu

Característiques	Resultat: Contracte indefinit	Resultat: Jornada completa
Dones	1,3 p.p. ***	-19,1 p.p. ***
Majors de 45 anys	-0,2 p.p.	-1,4 p.p. ***
Persones estrangeres	-0,3 p.p.	4,2 p.p. ***
Estudis primaris	-2,4 p.p. ***	-2,7 p.p. ***
Atur de llarga durada	-2,4 p.p. ***	-10,6 p.p. ***

Font: Dades administratives de Treball als Barris i Contrat@. Nota: Els resultats fan referència al primer i segon any després de la participació en les convocatòries 2015, 2016, 2017 i 2018.

Si s'analitzen les diferències entre aquests tipus de contracte en termes de temporalitat i de jornada laboral entre els mateixos col·lectius anteriors, i utilitzant les mateixes regressions, s'observa com no hi ha diferències gaire grans en el nombre de contractes indefinits que es signen tot i que la probabilitat de fer-ho és lleugerament superior per les dones, i inferior per les persones amb només estudis primaris o aturades de llarga durada. En canvi, sí que hi ha diferències notables en la probabilitat de trobar una feina a jornada completa. **Les dones i les persones aturades de llarga durada tenen una probabilitat 19 i quasi 11 punts percentuals més baixa que els homes i les persones en atur de menys durada, respectivament, de signar contractes a jornada completa.** Tot i que en menor mesura, aquest és el cas també per a les persones majors de 45 anys i per a aquelles amb estudis bàsics. En canvi, les persones estrangeres tenen una probabilitat de signar a jornada completa de 4 punts més.¹¹

Així doncs, **Treball als Barris sembla ajudar en el contacte amb el mercat laboral en major mesura als homes, les persones més joves, les persones amb formacions secundàries com a mínim i a les persones estrangeres.** Si bé els primers col·lectius solen trobar feina habitualment amb és facilitat que els seus col·lectius de comparació (les dones, les persones grans o les persones amb estudis primaris), l'últim és una novetat que no sol donar-se de manera habitual ja que les persones estrangeres solen patir desavantatges en la contractació respecte a les persones nacionals. Així doncs, aquest últim factor podria llegir-se com un èxit del programa.

Si es posa el focus en les casuístiques dins de cada un dels programes, s'observa que **el programa que genera més contacte amb el mercat laboral és el B, concretament en les accions de formació professionalitzadora (B2), on un 93% de les persones**

¹¹ Tot i això, cal destacar, de nou, que la jornada no és un bon indicador sobre qualitat del treball si no s'ajusta al que la persona busca. Per tal de poder valorar si hi ha diferències problemàtiques en aquest sentit, caldria saber prèviament quantes hores volia o podia treballar cada una de les persones analitzades.

participants van signar al menys un contracte després de participar. Cal remarcar, però, que aquest percentatge inclou aquelles persones que, com diu la normativa, tenen la obligació de ser contractades en el marc del programa D. Així doncs, si es considera a totes les persones que no tenen contractes amb entitats locals, aquest percentatge disminueix fins al 72%. **Als programes B1, C i D al voltant de dos terços de les persones participants han signat al menys un contracte en els dos anys posteriors a la seva participació mentre que al Programa A el percentatge és del 55%.** En quant a la tipologia de contracte, s'observa com les persones participants als programes A i C són les que signen més contractes indefinits mentre que les del B1 i D són les qui acaben treballant més a jornada completa.

Taula 10. Ocupacions i sectors majoritaris de les contractacions

Ocupacions majoritàries dels contractes	Sectors majoritaris dels contractes
Personal neteja oficines, hotels i altres	Serveis a edificis i de jardineria
Peons indústries manufactureres	Adm. pública, Defensa i SS obligatòria
Venedors botigues i magatzems	Serveis de menjar i begudes
Cambrers assalariats	Comerç detall, exc. vehicles motor
Peons construcció edificis	Comerç engròs, exc. vehicles motor
Peons agrícoles	Agricultura, ramaderia i caça
Peons transport mercaderies i descarregadors	Activitats administratives d'oficina
Paletes	Indústries de productes alimentaris
Altre tipus de personal de neteja	
Ajudants cuina	

Font: Dades administratives de Treball als Barris i Contrat@.

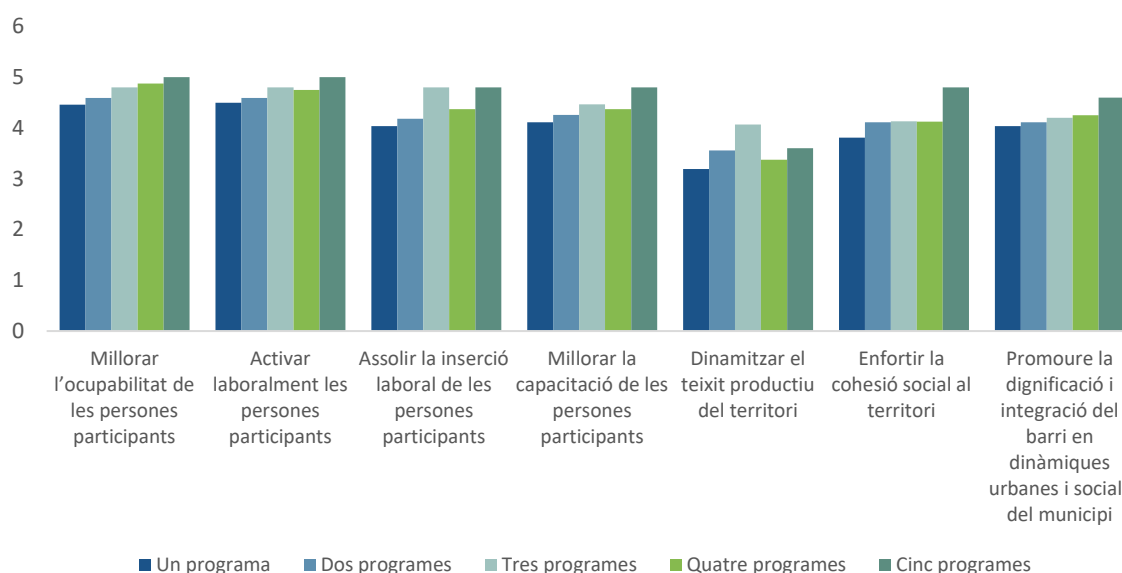
Finalment, s'han estudiat les ocupacions i sectors principals de contractació durant aquest període de dos anys després de la participació a Treball als Barris, veient com **la majoria d'aquests coincideixen amb les formacions ofertes als programes B i C, així com les contractacions del programa D**, la qual cosa demostra alineament del programa amb el mercat laboral local. De totes maneres, el 39% són classificats en el moment d'afiliació a la Seguretat Social com a peons, el 25% com a oficials i un 10% com a auxiliars administratius, no essent cap dels tres grups el de categories associades a sous elevats, la qual cosa estaria indicant una possible situació de precarietat laboral de les persones participants a Treball als Barris, tot i haver pogut estar més en contacte amb el mercat laboral els anys posteriors a la participació al programa. Això no és, però, una conseqüència de la participació a Treball als Barris sinó una mostra de la dificultat d'inserció de qualitat de la població diana del programa, la major part de la qual té estudis de nivell baix.

7.3 Impactes qualitatius de Treball als Barris

A més dels resultats directes vinculats a la contractació, com una possible via (tot i que incompleta i esbiaixada) de capturar l'impacte de Treball als Barris, l'enquesta distribuïda entre els ens locals participants pretenia recollir (que no quantificar) altres impactes del programa percebuts com a importants pels ens locals.

Si bé prop d'un 60% d'ells conceben el programa de Treball als Barris més com un instrument ocupacional que no pas de dinamització territorial (i assenyalen impactes més enllà de la inserció, com son la millora de l'ocupabilitat, l'activació laboral, i la capacitat), **els ens locals consideren que Treball als Barris és un actiu important per als municipis en altres vessants**: els ajuda a treballar per a la cohesió social i la dignificació del barri, a dinamitzar el teixit productiu local. Aquesta **apreciació dels impactes de Treball als Barris en clau de desenvolupament econòmic local és més compartida pels SLO més actius i que concentren un major volum de programes**, mentre que els que només fan el Programa D (programes d'experienciació laboral) tendeixen a veure Treball als Barris com una eina purament ocupacional.

Gràfic 14. Mitjana de les respostes sobre diferents impactes qualitius de Treball als Barris en funció del nombre de programes desplegats pels ens locals. Valoracions entre 1 i 5.

Font: Elaboració pròpia a partir de les respostes de l'enquesta als SLO que participen de Treball als Barris

Des del punt de vista d'altres impactes qualitius no necessàriament capturats en la qüestió anterior, prèviament a l'elaboració d'aquesta avaluació, alguns ens locals han volgut investigar pel seu compte l'abast dels impactes de Treball als Barris més enllà de les xifres d'ocupació. A continuació es resumeixen algunes de les conclusions més destacades d'aquestes investigacions prèvies, per tal de **completar el mapeig de possibles impactes associats a Treball als Barris**.

Àmbits de millora subjectiva a Treball als Barris

Salut mental

Des de l'any 2014 un equip mixt de Barcelona Activa i l'Agència de Salut Pública de Barcelona ha dut a terme **una sèrie d'estudis en relació a la salut física i mental dels participants dels seus dispositius de Treball als Barris**. El 2018 es va publicar un estudi de caracterització de les persones participants¹² per conèixer què diferenciava, pel què fa a la seva salut, els participants de Treball als Barris d'altres persones aturades de la ciutat. El 2019 es va publicar una segona part de la investigació centrada en els efectes que la participació a Treball als Barris tenia sobre la salut de les persones beneficiàries¹³.

Els resultats d'aquests estudis mostren que **la participació a Treball als Barris millora substancialment l'estat de salut mental de les persones participants**, independentment del seu gènere i situació laboral, un any després del seu pas per Treball als Barris o del Programa o itinerari del que hagi participat.

L'estudi troba **una reducció del risc de patir mala salut mental del 73% al 34% en el cas de les dones, i del 61% al 27% pel cas dels homes**. Aquestes millores en cap cas es veuen condicionades pel programa o trajectòria seguida per la persona participant, per la situació laboral 1 any després de passar per Treball als Barris, ni pel grau de tensió financera dels participants en l'estudi. Per contra, no es detecten resultats significatius pel què fa a l'estat de salut general.

Altres àmbits de millora subjectiva

En un tercer estudi de Barcelona Activa¹⁴, es van explorar, entre d'altres, els possibles impactes per a les persones usuàries de Treball als Barris vinculats al seu desplegament a la ciutat de Barcelona. A partir d'entrevistes i sessions grupals amb una mostra de participants, tècniques dels dispositius i dels districtes, i representants de les Cases d'Oficis, es va concloure que **els principals impactes per a les persones usuàries, s'associen a la millora de l'estat anímic i, en menor grau, l'adquisició d'aprenentatges diversos i gran creixement professional i l'adquisició d'habilitats i de rutines associades a la recerca de feina**.

L'estudi també analitza els possibles **impactes positius i negatius en el propi cos de tècnics** dels dispositius de Treball als Barris. En positiu, destaquen impactes com ara **l'aprenentatge del treball en equip i en xarxa entre els tècnics i tècniques i amb altres agents del territori**, l'aprenentatge emocional i, en menor grau, la **satisfacció amb les condicions laborals i amb les possibilitats de conciliació**, l'adquisició d'aprenentatges diversos i gran creixement professional, la **satisfacció, enriquiment i creixement professional** i la **satisfacció, enriquiment i creixement personal**. D'altra banda, els impactes negatius sobre les tècniques dels dispositius de Treball als Barris són la **inestabilitat i incertesa personal, laboral, econòmica i emocional**, en part derivada per les condicions de contractació que preveu el programa.

¹² González-Marín, Patricia, et al. "Social and material determinants of health in participants in an active labor market program in Barcelona." *Archives of Public Health* 76.1 (2018): 1-8.

¹³ González-Marín, Patricia, et al. "Employment in the neighborhoods of Barcelona: health effects of an active labor market program in Southern Europe." *Journal of Public Health* 42.4 (2020): e532-e540.

¹⁴ Barcelona Activa, S. A. (2020). Estudi de mesurament del Retorn Social i Econòmic dels Dispositius d'inserció sociolaboral per a col·lectius amb dificultats especials Projecte Treball als Barris

8. PUNTS FORTS I OPORTUNITATS DE MILLORA

Els ens locals que participen del programa de Treball als Barris presenten un **alt grau de satisfacció amb el programa**, segons l'enquesta realitzada durant aquesta avaluació. La majoria consideren que el programa té un **alt valor afegit**. Pel que fa a **l'adequació del programa, la majoria d'ens locals la valoren positivament** tant pels seus condicionants de col·lectius prioritaris, Cartera de Serveis, implementació i barris elegibles (malgrat alguns matisos importants que es ressalten més endavant en aquest apartat), com els aspectes més organitzatius i burocràtics: la informació proporcionada, la comunicació amb el SOC, el procés de sol·licitud i els terminis de justificació tècnics i econòmica.

II-lustració 3. Satisfacció i adequació de Treball als Barris

SATISFACCIÓ GENERAL: 4,4 sobre 5			
COL·LECTIUS PRIORITARIS	FLEXIBILITAT EXECUCIÓ	CARTERA DE SERVEIS	IDONEÏTAT BARRI
4,5 sobre 5	4,4 sobre 5	4,2 sobre 5	4,3 sobre 5

Font: Elaboració pròpia amb dades de l'enquesta a ens locals

El programa Treball als Barris es diferencia d'altres convocatòries del SOC per una sèrie d'elements característics, especialment el seu **caràcter flexible, la descentralització i l'apoderament dels ens locals**.

Aquestes característiques diferencials, però, també comporten barreres o problemàtiques que no es troben en altres convocatòries com ara **l'alt grau d'exigència tècnica, les dificultats d'integració amb les OTG o la manca d'alguns recursos o eines** dels que si disposen altres programes o convocatòries.

En aquest sentit, a continuació es detallen les principals fortaleeses i debilitats específiques de Treball als Barris.

8.1 Fortaleses

Quan als ens locals entrevistats i participants en els grups de discussió se'ls ha demanat que definissin què és per ells Treball als Barris la gran majoria ha optat per definir el programa utilitzant adjectius positius o paraules que denoten aspectes favorables del programa, com ara **flexibilitat, oportunitat, dinamisme, millora de l'ocupabilitat,**

suport i transversalitat entre d'altres. Aquest primer element, ja denota la bona consideració que té el programa entre els Serveis Locals d'Ocupació (SLO).

Un dels trets més característics del programa Treball als Barris, i un dels principals punts forts que afloren tant en les entrevistes, grups de discussió com en l'enquesta realitzada durant aquesta avaluació, és el seu **caràcter descentralitzat i flexible**. En consistir en una Cartera de Serveis disponibles sota demanda pels Serveis Locals d'Ocupació (SLO) permet crear dispositius a mida de les realitats locals de cada territori d'actuació i **delega les decisions de disseny** en els propis ens locals. Això facilita l'adaptació del programa a les particularitats de cada barri i de cada vila, en cas de necessitat justificada i amb el vist-i-plau del SOC davant de l'argumentació justificativa.

En aquesta línia, bona part dels ens locals entrevistats exposen com a tret distintiu la capacitat d'adaptar el programa a les necessitats del territori. Molts SLO comenten que han pogut anar adaptant el projecte a l'evolució de l'ocupació al territori.

II-lustració 5. Núvol de paraules de les fortalezes.

Font: Elaboració pròpia a partir dels punts forts que els ens locals van enumerar en l'enquesta realitzada entre els SLO participants de Treball als Barris.

Un dels aspectes més destacats tant durant les entrevistes com en els grups de discussió i en el qüestionari és que un aspecte que caracteritza a Treball als Barris és **la facilitat amb la que es pot accedir a les tècniques responsables** del programa del Servei de Desenvolupament Local (SDL) així com la seva predisposició per a ajudar i facilitar les coses.

Molts dels ens locals entrevistats destaquen que el contacte amb els tècnics és molt bo, referint-se tant al SDL com al SVP, remarcant que “*sempre t'intenten ajudar*” i destacant la seva predisposició a donar un cop de mà. “*Sempre que hem tingut propostes de millora s'han plantejat a l'equip del Servei Desenvolupament Local i si ha estat en la seva mà s'ha modificat.*”

En aquest sentit, al Gràfic 15 veiem que **aquest suport i proximitat es especialment destacat com un dels principals aspectes positius del programa entre aquells ens locals mitjans**, probablement aquells prou grans com per fer un desplegament que vagi més enllà de únicament programes d'experienciació laboral però no tant grans com per tenir un cos tècnic prou potent com per no requerir aquesta assistència externa.

Donat que el programa Treball als Barris neix al caliu de la Llei de Barris, que tenia un caràcter eminentment de desenvolupament local, és fàcil entendre que en els seus inicis el programa comptés amb **una important visió territorial** que es veu encara reflectida en moltes de les actuacions del programa, per exemple enfocant les obres de millora o els serveis de dinamització comunitària que es puguin realitzar com a part del Programa D als propis barris d'actuació.

Aquesta component territorial depèn molt del plantejament de l'ús de la Cartera de Serveis per part del SLO en funció de si s'aposta més per una visió purament ocupacional de les persones del territori d'actuació o per una que integri al propi territori no només com un espai on "passen les coses" sinó també com a subjecte d'intervenció per si mateix.

Molts dels ens locals consultats han destacat **l'efectivitat de Treball als Barris en millorar la ocupabilitat o directament el nivell d'ocupació** del territori. En aquest sentit es destaca l'enfocament integral i la orientació a tractar els casos de forma individual, oferint allò que cada persona necessita.

"[Treball als Barris] és una actuació que et permet actuar de manera molt integral envers la persona, és aquest acompanyament que li pots fer molt qualitatiu. Bàsic per a que després pugui caminar sola la persona".

"Treball als Barris permet 'reflotar' a les persones que es troben en una situació més vulnerable. L'altre dia parlava amb unes companyes de Serveis Socials i posava Treball als Barris com a exemple perquè permet fer l'atenció al usuari de forma integral."

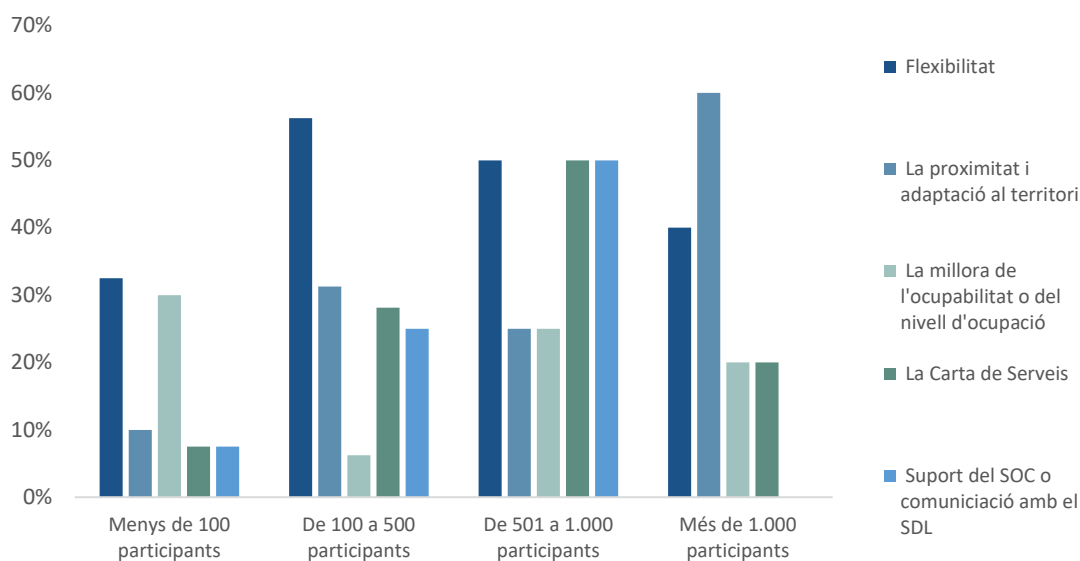
Aquesta percepció és compartida pels diferents ens locals enquestats de forma transversal al seu volum de participants.

La **diversitat i flexibilitat** de la **cartera de serveis** que ofereix el programa es valora per part dels ens locals com un dels aspectes més interessants de Treball als Barris, sent **esmentat pel 43% dels ens locals enquestats com un dels punts forts** del programa.

Entre els SLO entrevistats també és un punt de consens. La diversitat de Programes i d'opcions que permet la Cartera de Serveis de Treball als Barris és senyalada com un dels punts més forts en comparació amb altres convocatòries. *"Treball als Barris té la millor cartera de serveis, és exigent a nivell tècnic però és un programa molt còmode de treballar perquè et pots adaptar molt bé"*

Com era d'esperar, aquestes valoracions no són independents del tipus del dispositiu ni de la mida de l'ens local. Si es desagreguen les respostes pel volum anual de participants s'observa com aspectes com la *proximitat i adaptació al territori* són destacats molt freqüentment pels ens "grans" (aquells que atenen a més de 1.000 persones cada any) mentre que no ho són pràcticament mai pels "petits" (aquells que atenen a menys de 100 persones cada any), tenint en compte que aquests últims suposen aproximadament la meitat dels que han respost l'enquesta,

Gràfic 15. Percentatge d'ens locals que mencionen aspectes concrets del programa com a punts forts desagregat per volum de participants anual

Font: Elaboració pròpia a partir de les respostes de l'enquesta realitzada entre els SLO participants de Treball als Barris.

8.2 Oportunitats de millora

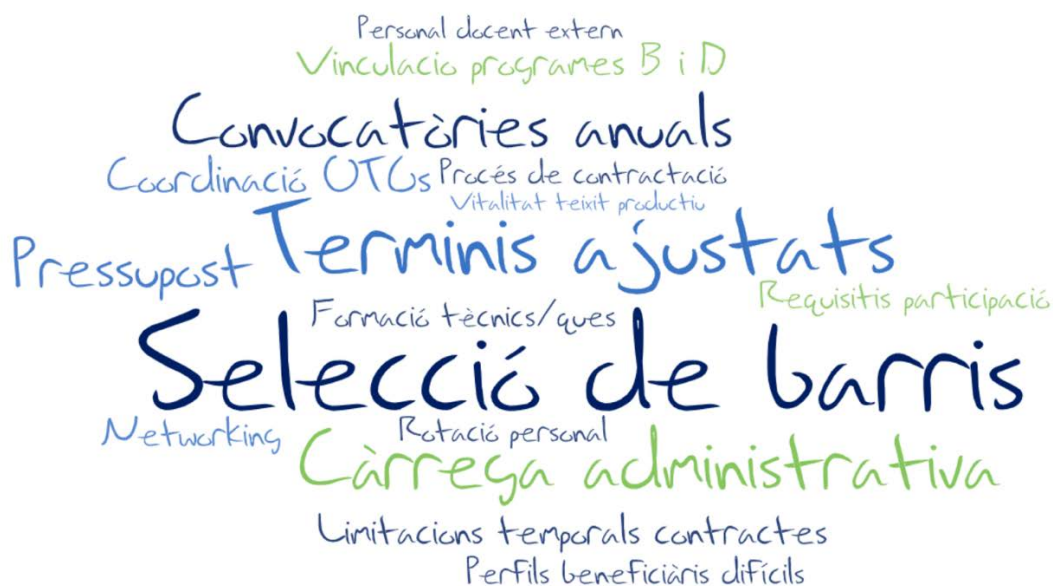
Pel que fa als punt de millora del programa, s'ha pogut constatar tant en les entrevistes, grups de discussió com en l'enquesta realitzada durant aquesta avaluació que la **limitació territorial**, tot i ser un element distintiu del programa per **pensar en clau de barri, és un element restrictiu** i que en molts casos dificulta la implementació dels programes. Als municipis petits, o als que son socialment més homogenis malgrat la seva grandària, les problemàtiques socials molts cops no tenen límits administratius fixes, fet que dificulta justificar per què una intervenció té lloc en un barri i no en un altre de moment semblant. En aquest sentit, a més, el fet que únicament siguin elegibles els barris que van beneficiar-se en el seu dia del Pla de Barris, comporta que hi ha una desactualització i una manca de capacitat dels ens locals per justificar que zones amb indicadors territorials i socials igualment complexos, no puguin rebre la mateixa atenció que les que en el seu dia es van beneficiar de la Llei de Barris (que no obstant, segueixen essent zones d'atenció prioritària, encara que no exclusiva).

Molts ens locals consideren que el programa hauria de ser en clau municipal en aquells municipis més petits. “Les persones que viuen a la frontera tenen el mateix problema que el de la gent dels barris”.

Als municipis més grans opinen que el llistat de barris s’hauria d’actualitzar. “Els barris que hi són necessiten aquesta intervenció però s’haurien d’afegir altres barris on aquestes actuacions més específiques també són necessàries [...] s’hauria d’actualitzar el mapa dels territoris d’actuació, idealment s’inclouria la realitat de tota la ciutat”.

La majoria d’ens locals concorden que s’hauria de poder **ampliar el rang de possibles participants i actualitzar l’àmbit territorial**. Aquesta idea és especialment rellevant pels municipis que tenen pocs barris elegibles o pels municipis petits. En aquest sentit, alguns dels ens locals consultats opinen que seria interessant de poder obrir tant a persones que no resideixin al barri, com a persones que no son DONO (pel Programa D) per tal de no perdre oportunitats, per exemple, joves migrants en situació irregular. Molts dels barris d’actuació d’alguns municipis són els que tenen més població migrant en situació irregular però la pròpia normativa els exclou.

II-lustració 6: Núvol de paraules de punts de millora

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de enquesta pròpia

El núvol de paraules aporta una visió agregada dels diferents aspectes que s’han considerat com a punts més febles del programa a l’enquesta realitzada durant aquesta avaluació. En aquest es pot apreciar com la selecció dels barris és un element limitant. Aquesta idea ve seguida d’aspectes més tècnics com ara els terminis o la durada de les convocatòries. En aquest sentit, **la dificultat i l’exigència tècnica** que suposen tant les sol·licituds (diagnosi actualitzada cada any) com les justificacions del programa Treball als Barris en comparació amb altres convocatòries del SOC és un punt que s’ha anat manifestant; malgrat que els serveis locals amb més capacitat tècnica ho valoren com

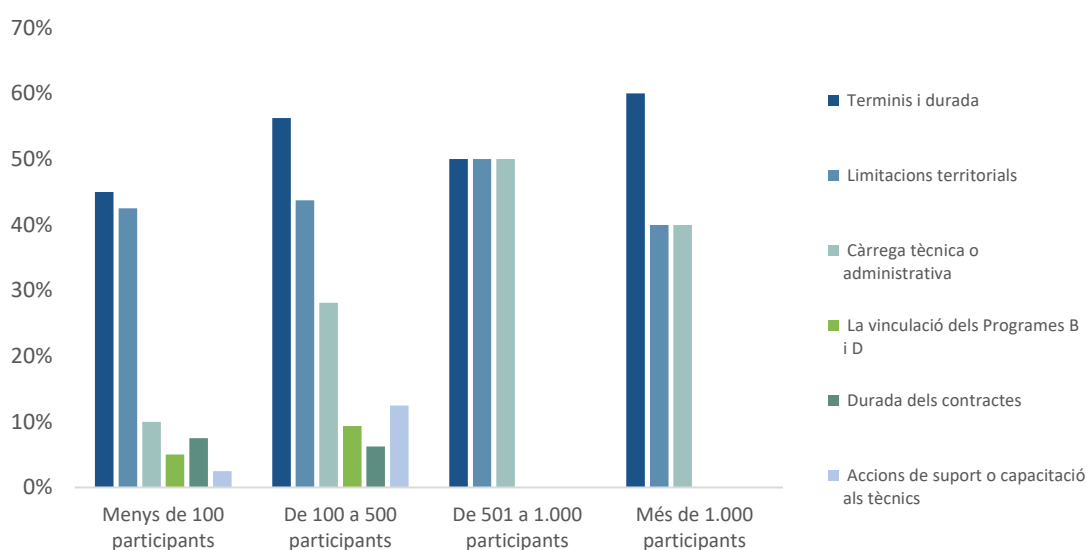
una oportunitat de repensar la seva intervenció ocupacional al territori, la situació es viu amb una visió menys positiva entre els ens locals que tenen una menor capacitat tècnica (normalment coincidents amb serveis d'ocupació de municipis més petits). Alguns ens locals, consideren que el temps necessari per la gestió és desproporcionar a l'execució.

Els ens locals consultats comparteixen la percepció que la sol·licitud és complexa especialment tenint en compte l'ajustat termini. En aquesta línia, puntualitzen que la diagnosi requereix molt d'esforç, i en molts casos és difícil d'extreure la informació que justifiqui la sol·licitud de programes. *“Falten idees de la diagnosi que s'ha de fer, cap a on s'ha de dirigir el programa”.*

Una feblesa del programa és **la falta de coherència entre les temporalitats del programa, de caràcter anual, i del servei**, que es presta de forma ininterrompuda durant tot l'any. La incertesa en relació amb les convocatòries anuals genera inestabilitat als SLO, i condiciona el plantejament tècnic de la seva intervenció. Així, bona part dels ens locals que van participar en els grups de discussió consideraven que realitzar **convocatòries bianuals** pot aportar una continuïtat de l'expertesa tant de traspàs com de formació, per tant hi hauria menys rotació de personal. En la mateixa línia, diversos ens locals entrevistats, apuntaven a la possibilitat d'establir **contractes programa** de 4 anys que permetin **planificar a més llarg termini, i preveure i executar accions de més durada i amb un millor encaix amb la lògica d'atenció continuada**.

És interessant constatar que aquests aspectes com poden ser els *terminis i la durada* o les *limitacions territorials* del programa, no presenten grans diferències entre els diferents tipus d'ens, per tant, es constata que son aspectes on els diferents ens locals, independentment del seu volum concorden, tal i com es pot apreciar al Gràfic 16.

Gràfic 16. Percentatge d'ens locals que mencionen aspectes concrets del programa com a oportunitats de millora desagregat per volum de participants anual

Font: Elaboració pròpia a partir de les respostes de l'enquesta realitzada entre els SLO participants de Treball als Barris.

Per altra banda, la *càrrega tècnica i administrativa* suposa un punt feble del programa per entre el 40 i el 50% dels ens amb més de 500 participants anuals, però només és percebuda com a tal pel 10% dels ens amb menys de 100 participants, suggerint que aquesta càrrega potser augmentaria exponencialment amb el nombre de Programes i participants.

Un altre patró interessant és el fet que la **demanda d'un major suport i formació a les persones tècniques que despleguen el programa** es concentra íntegrament en els ens locals amb menys de 500 participants anuals. En aquesta línia, alguns ens locals, manifesten que a més d'accions formatives i de suport al personal tècnic que executa els programes, també consideren important **establir programes d'intercanvi d'experiències per conèixer bones pràctiques** i realitat d'arreu del territori on es desplega el programa.

"Abans es realitzaven jornades d'intercanvi de coneixement, s'exposava la manera de treballar de la resta i era enriquidor".

Pel que fa a la percepció de **la vinculació entre els Programes B i D** com una barrera també es concentra en aquests ens locals amb menor volum de participants. Ambdós exemples tornen a suggerir **una bretxa de capacitats entre els municipis participants del programa més petits i els més grans**. De fet, els ens locals petits apunten que tot i que Treball als Barris és flexible i presenta una amplitud important en la seva Cartera de Serveis, els requisits que es demanen no tenen en compte la realitat territorial diversa dels municipis que poden optar al programa.

Els ens locals petits demanen que es prengui consciència de la realitat diversa del municipis que poden optar al programa, per tal de que els requisits siguin inclusius. *"S'hauria de trepitjar més el territori i ser conscients de la realitat dels municipis".*

Tot i que majoritàriament els ens locals concorden en que la Cartera de Serveis de Treball als Barris és adequada, si s'analitzen les propostes de **noves accions que creuen que seria convenient incloure i que podrien complementar els programes** i tipus d'accions ja existents, més de la meitat (60%) creu que caldria incorporar **accions de suport al teixit productiu**. Un 38% indiquen **accions de diagnosi** i un altre un 12% indiquen **altres accions ocupacionals d'ampliació del programes mixtos** segons dades de l'enquesta. Aquest aspecte corrobora el que s'ha mostrat en aquest informe: el **gran èmfasi en els aspectes ocupacionals** del desplegament de Treball als Barris, i el **pes inferior que tenen els elements de desenvolupament econòmic i revitalització local**.

Amb caràcter més puntual, també es formulen suggeriments com ara incloure **accions d'emprenedoria social, beneficis o bonificacions** per incentivar la participació empresarial. Respecte aquest últim punt (i malgrat el que indica la literatura acadèmica

en relació amb la poca eficàcia de la mesura) alguns ens locals consideren que **la manca d'eines d'incentiu a les contractacions** a l'empresa ordinària suposa una limitació pel programa, no tant pel fet que no es contempli, com perquè genera una **situació de desavantatge quan Treball als Barris ha de "competir" amb altres convocatòries del propi SOC** que sí que compten amb aquest recurs.

Un altre aspecte compartit entre els ens consultats pels diferents mitjans és el fet que als SLO que despleguen Treball als Barris **els costa molt integrar la seva feina amb la de les Oficines de Treball del SOC (OTG)** degut, entre altres motius, a que **el SOC no treballa per barris com a unitat territorial**. Unit al fet a que totes les ofertes laborals s'han de publicar a les OTG, provoca que moltes vegades es derivin candidatures al Programa D que no poden participar per no pertànyer als territoris d'actuació.

Finalment, altres aspectes considerats febleses o oportunitats de millora de Treball als Barris, amb una presència marginal entre les respostes han estat *altres aspectes del Programa D* (3 respostes), *l'exclusió de persones migrades en situació irregular* del programa (2 respostes), *l'obligació de contractar personal nou enlloc de poder fer servir personal propi* (2 respostes), *la limitació a 5 anys del Programa E* (2 respostes), *dificultats derivades de les aplicacions informàtiques* (2 respostes), *problemes derivats de les baixes laborals* (2 respostes) i, finalment, les dificultats per fer consultes al SOC (amb 1 únic SLO que ho destaca com a punt de millora).

9. CONCLUSIONS I RECOMANACIONS

En base als resultats presentats en apartats precedents, es presenten a continuació les principals conclusions de l'avaluació en resposta a les preguntes d'investigació que l'han guiada, així com un seguit de recomanacions relacionades amb diferents aspectes del disseny, implementació i l'avaluabilitat de Treball als Barris.

9.1 Conclusions

El programa Treball als Barris del SOC es va concebre, en els seus orígens, amb la finalitat de promoure oportunitats d'ocupació i dinamitzar el teixit productiu als barris objecte d'intervenció de la Llei de Barris. La implementació de Treball als Barris en territoris amb un projecte d'intervenció integral aprovat a través de la convocatòria del Pla de Barris, buscava desencadenar millores des del punt de vista de l'ocupació i el desenvolupament local; alhora, i gràcies a l'aplicació d'una perspectiva integral i ajustada a les necessitats de cada territori en el plantejament d'accions, el programa tenia un potencial més ampli, en el sentit que podia contribuir a dignificar, desestigmatitzar i integrar els barris en les dinàmiques socioeconòmiques, però també culturals i cíviques, del conjunt del municipi.

L'avaluació del programa ha permès constatar que son molts els ens locals que segueixen destacant el caràcter altament adaptable, "bottom-up", i versàtil del programa en quant a les possibilitats que ofereix d'intervenir als barris mitjançant projectes dissenyats des del propi territori. Amb tot, ja fa anys que la Llei de Barris ha deixat de ser un instrument actiu, i el propi disseny de Treball als Barris ha anat evolucionant al llarg dels 15 anys de trajectòria; de fet, la Cartera de Serveis del programa ha patit diverses variacions, que han comportat una reducció significativa d'alguns dels programes, i una minva molt important del perfil de desenvolupament local en l'oferta d'accions elegibles.

L'anàlisi de dades de les convocatòries 2015 a 2018, i la recollida d'informació qualitativa efectuada a principis del 2022 entre els ens locals participants en l'avaluació, permet extreure algunes **conclusions rellevants en quant a la implementació del programa i als resultats que aconsegueix. També ajuda a entendre el programa, no des de la seva formulació en origen, sinó a partir de la seva aplicació efectiva.**

D'entrada, **l'avaluació proporciona una imatge interessant del perfil de participant a Treball als Barris, i la possible sobre o infra-representació de determinats perfils en relació amb la mitjana de persones aturades que busquen feina a Catalunya. També ofereix pistes de la incidència de Treball als Barris entre els col·lectius identificats com a prioritaris pel propi programa.**

Així, quant al **perfil mig de persona participant al conjunt de Treball als Barris**, destaca la paritat entre sexes; una focalització en el tram d'edat de 26 a 45 anys tot i que amb una tendència creixent de participació de les persones de més de 45 anys; una representació majoritària de persones de nacionalitat espanyola, i de persones de

procedència africana dins del grup d'altres nacionalitats; una preponderància de persones amb un nivell d'estudis baix; i una reduïda representació de les persones en atur de llarga durada en relació amb persones en atur de menor durada.

Una anàlisi més interessant és el que proporciona l'estudi desagregat per programes, que permet constatar que **la intervenció i l'impacte de Treball als Barris en uns o altres perfils de població depèn en gran mesura del tipus de programa que s'aplica**. En concret: hi ha un biaix de gènere important per programes, que es concreta en una infra-representació femenina en les accions professionalitzadores i cases d'oficis (possiblement lligada a l'orientació que puguin fer els ens locals d'aquests instruments cap a sectors tradicionalment masculinitzats), i una sobre-representació en els dispositius de suport a la inserció; la participació de les persones en situació d'atur de llarga durada està molt orientada a les accions d'aprenentatge integrat i el programa d'experienciació laboral en detriment de les accions de suport a la inserció laboral; i per contra, les persones d'origen estranger son principalment ateses a través dels dispositius de suport a la inserció i en canvi tenen molt poca representació en altres programes.

La **comparació d'indicadors de perfil sociodemogràfic de les persones participants a Treball als Barris amb la mostra de respostes a l'Enquesta de Població Activa a Catalunya no mostra diferències significatives quant al sexe i edat, però sí quant a l'origen, nivell formatiu i temps a l'atur**. En particular, Treball als Barris atén una proporció de persones africanes superior a la que es troba en atur segons l'EPA, com a conseqüència de la focalització del programa en uns barris subjectes a dinàmiques migratòries importants. Així mateix, les persones que participen a Treball als Barris tenen menys formació que la població aturada del conjunt de Catalunya, però en canvi hi ha menys persones aturades de llarga durada a Treball als Barris que al conjunt de la població en atur a Catalunya, potser perquè el perfil de persones que resideixen a les àrees d'actuació del programa solen encadenar feines de curta durada i poca qualitat, amb canvis d'afiliació força constants.

Tal i com es pot deduir, la **focalització efectiva de Treball als Barris en els col·lectius d'intervenció prioritaris que fixa el propi programa varia pels perfils considerats, i en funció dels programes amb què es desplega**. En termes generals, **la cobertura dels col·lectius prioritaris és alta per a persones aturades amb baixa qualificació, de més de 50 anys i persones amb discapacitat, mentre que les persones més joves i les aturades de llarga durada reben una cobertura menor** per part del programa a nivell agregat. Per programes, hi ha una **tendència majoritària i creixent dels ens locals a aplicar els dispositius de suport a la inserció laboral de manera generalista** i no orientada segons col·lectius (tot i que no significa que en la seva implementació no es doni prioritat a uns determinats perfils o col·lectius), i com s'ha dit, el desplegament dels programes mixtos de formació i treball i els de capacitació, es concentra en determinats segments de persones aturades: homes joves amb baixa qualificació en el cas del programa C, i aturats/des de llarga durada en edats més avançades en el cas del D.

Un segon bloc de conclusions a les quals permet arribar l'avaluació fa referència a la **distribució de Treball als Barris i dels recursos econòmics que el programa assigna segons territori i l'adequació d'aquesta distribució; i a les possibles diferències territorials en la prestació del programa.**

Quant a l'adequació de la intervenció territorial, es podria suposar que, donat que Treball als Barris condiona l'elegibilitat al fet d'haver gaudit d'un projecte d'intervenció integral en el marc de la Llei de Barris, els territoris on actua acumulen situacions desfavorables des d'una perspectiva socioeconòmica i ocupacional. Ara bé, **aquesta condició d'elegibilitat comporta que l'adequació de la focalització territorial de Treball als Barris, avui, no sigui nítida**: hi ha una desactualització i una manca de capacitat dels ens locals per justificar que zones amb indicadors territorials i socials igualment complexos, no puguin rebre la mateixa atenció que les que en el seu dia es van beneficiar de la Llei de Barris; i eventualment, podria donar-se el cas de barris que han millorat la seva situació respecte al moment de rebre fons de la Llei de Barris, i on no tindria sentit seguir actuant de manera preferent, i tot i així mantenen l'elegibilitat a Treball als Barris.

Des de la perspectiva de la distribució territorial dels recursos i accions, una dada a destacar és que la gran majoria de municipis amb barris elegibles tenen menys de 20.000 habitants, i això fa de Treball als Barris un **programa eminentment orientat a finançar actuacions ocupacionals en barris de municipis de dimensió petita o mitjana**. Des del punt de vista del total de recursos atorgats, els municipis de més grandària són els que concentren el volum més alt; ara bé, **quan es té en compte el nombre de persones participants per municipi, s'observa una sobre-representació dels ens locals més petits en l'assignació econòmica de recursos, en detriment dels més grans**.

Tenint en consideració aquest fet, és **rellevant conèixer i valorar amb més detall l'aplicació que els ens locals fan de Treball als Barris i els programes que el configuren, en general i segons grandària municipal**. D'entrada, el programa més generalista i que permet un ventall d'accions més ampli, com són els Dispositius de suport a la inserció laboral, és molt o força habitual en municipis mitjans i grans, i està poc present als municipis petits. El més sol·licitat, en canvi, és el programa d'experienciació laboral, que a més s'endú la meitat dels recursos de Treball als Barris (seguit pel programa C de Cases d'Oficis), i que es posiciona com el programa "estrella" i sovint gairebé únic dins dels projectes d'intervenció dels municipis petits

En aquesta mateixa línia, **tot i que teòricament Treball als Barris permet generar itineraris amb les persones usuàries a través de la combinació de diferents programes i accions, aquesta no és una pràctica estesa**: les persones usuàries ho són, generalment, d'un sol programa, i això en part té a veure amb el fet que un bon nombre d'ens locals únicament aplica un programa, que sol coincidir amb el D.

El tercer i darrer bloc de conclusions de l'avaluació fa referència als resultats assolits pel programa. Tenint en compte les dificultats metodològiques que presenta Treball als Barris pel que fa a la seva avaluabilitat, **l'aproximació als resultats assolits en les persones**

beneficiàries s'ha dut a terme a partir **d'estimacions de la probabilitat de trobar feina, segons les característiques de les persones participants**. D'acord amb aquestes estimacions, és significatiu el fet que la participació a Treball als Barris s'associa a la reincorporació al mercat laboral de les persones estrangeres, que habitualment solen patir desavantatges en la contractació respecte a les de nacionalitat espanyola. Per contra, tenen menys probabilitat de trobar feina amb posterioritat a participar al programa les dones, les persones d'edats més avançades, amb baix nivell formatiu i les persones aturades de llarga durada.

El major èxit d'inserció associat a la participació als programes B i C a més del D, i el fet que la contractació, en aquests casos, sol produir-se en ocupacions i sectors d'activitat coincidents amb els oferts pel programa, indica un bon alineament dels projectes finançats amb Treball als Barris amb el mercat laboral local, si bé en la majoria de casos es tracta d'ocupacions poc qualificades, que són les que solen trobar-se a l'abast de la població diana del programa.

Per tancar aquest bloc de conclusions, semblaria que la flexibilitat en la concepció del programa i la cartera de serveis de Treball als barris pressuposa que cada servei local d'ocupació té llibertat per escollir quants i quins programes desenvolupa, en funció de les necessitats percebudes, la capacitat d'incidència, i l'enfocament que l'ens local vulgui donar-li al seu projecte. A la pràctica, **les evidències d'implementació del programa a nivell local** apunten que aquest plantejament és més plausible en ens locals grans, que no pas en petits. Tenint en compte l'elevat pes dels petits i mitjans municipis dins de l'univers d'ens elegibles, es podria dir que **en un elevat percentatge d'ens locals, Treball als Barris no es desplega tal i com va ser concebut**.

En aquest sentit, **la flexibilitat en l'aplicació de Treball als Barris als municipis, que en si mateixa conté un gran potencial en quant a possibilitats d'intervenció, es troba desaprovechada en bona part dels projectes locals, i molt especialment els que presenten els municipis més petits, sobretot si tenen un únic territori d'intervenció de dimensions reduïdes (menys de 1.000 habitants)**. De fet, **la grandària dels ens locals és un factor que s'associa a la intensitat de desplegament de programes i la integralitat i diversificació de la intervenció**: mentre que els municipis d'entre 20 mil i 100 mil habitants no segueixen una única pauta d'aplicació del programa i la cartera de serveis, els més grans sí que tendeixen a desplegar el programa de manera més àmplia i integral, i els més petits tenen un desplegament acotat en quant a programes i focus prioritari d'intervenció.

Aquesta és una pauta que es perpetua en el temps, donada **l'alta recurrència observada en el tipus d'execució de Treball als Barris per ens local, tant pel què fa als programes sol·licitats (amb una alta taxa de repetició)**, com en les temàtiques d'especialització de les accions de capacitació professionalitzadora (dins del programa B).

Els motius que porten els municipis petits a fer un ús restrictiu de Treball als Barris són diversos, principalment l'escassa "músculatura tècnica", incapacitat per plantejar

accions fora de les habituals per manca de coneixement d'experiències que els puguin donar pistes d'aplicació d'altres programes, i als municipis amb barris petits que participen recurrentment al programa, dificultat per justificar una actuació integral en un petit segment del nucli urbà que possiblement no presenta uns indicadors d'exclusió ocupacional gaire diferents de la resta del municipi.

En definitiva, Treball als Barris és un programa altament valorat pels ens locals participants, i ho és en gran mesura pel disseny de la seva cartera de serveis i l'orientació flexible en la sol·licitud de recursos. Dit això, **el disseny original del programa s'ha anat desdibuixant en part per modificacions i retallades en la configuració de la cartera de serveis, així com per la pròpia dinàmica de desfasament temporal de les condicions d'elegibilitat territorial. En paral·lel, una fortalesa innegable del programa com és la flexibilitat i possibilitat d'adaptació que permet, genera marcs d'implementació molt dispers** on alguns municipis amb més recursos o capacitat d'innovació fan un desplegament ampli de programes des d'una perspectiva d'intervenció integral, mentre que d'altres amb menys recursos o capacitat plantegen propostes d'implementació molt limitades.

9.2 Recomanacions relatives al disseny de la Cartera de Serveis i al model de desplegament del programa

Respecte a la Cartera de Serveis, es plantegen diferents recomanacions de reconfiguració del model d'aplicació, i de revisió i ampliació de la pròpia Cartera, encaminades a enfortir la robustesa del programa i potenciar l'alineament de la implementació al disseny.

En primer lloc, i amb la finalitat de fomentar que els ens locals que sol·liciten el programa vagin tendint a definir projectes amb un caràcter més integral i que incorporin una major diversitat de col·lectius beneficiaris i d'intervencions, es proposen diferents **alternatives de redisseny que busquen potenciar un desplegament més alineat amb l'esperit del disseny inicial de Treball als Barris, i més coherent amb el plantejament de la pròpia teoria del canvi del programa**. Son propostes alternatives amb diferents gradients quant al condicionament de la capacitat d'elecció dels ens locals.

PROPOSTA 1: MODELS D'IMPLEMENTACIÓ RECOMANATS. En aquest escenari el SOC estableix combinacions de programes i accions de la Cartera de Serveis per tal de donar pistes i una certa guia als ens locals sobre com desplegar Treball als Barris des d'un enfocament més complex i integral que el que el que s'implementa de manera habitual. La proposta de configuracions de referència pot ser especialment útil per a ens locals petits i mitjans que no tenen suficients recursos per a plantejar desplegaments més ambiciosos o per a aquells més grans que volen millorar els desplegaments actuals. Es pot recolzar amb la recopilació i difusió de bones pràctiques o experiències que el SOC consideri referents, tot distingint entre aquelles implementades per municipis grans, mitjans i petits. D'aquesta manera, els ens locals amb més capacitat tècnica podrien mantenir o millorar els desplegaments actuals "a la carta", mentre que els més petits

tindran al seu abast recursos per compensar la falta de múscul tècnic i proposar-se desplegaments més acords a l'esperit de Treball als Barris. L'establiment de models d'implementació recomanats es pot plantejar de diferents maneres.

- ▶ Proporcionant propostes d'enllaç lògic entre programes, tenint en compte l'experiència prèvia de desplegament de cada ens local.
- ▶ Afegint a l'anterior un marc conceptual que ajudi els ens locals a fer l'exercici de reflexió estratègica que els porti a optar per un itinerari o altre. El marc conceptual vindria a ser un model metodològic de disseny de l'orientació del projecte, en base al posicionament de l'ens local en tres eixos: i) orientació ocupacional vs. orientació ocupacional i de cohesió territorial / desenvolupament local; ii) impactes que guien la intervenció, vinculats al desplegament dels diferents programes de Treball als Barris; iii) voluntat de treballar per col·lectius, transversalment, o combinant les dues modalitats (dispositiu de barris més algun programa orientat a col·lectius). En funció de l'elecció, es poden plantejar propostes d'enllaç i complementarietat entre accions i programes, junt amb alguns exemples reals d'aplicació.

PROPOSTA 2: REQUERIMENT D'IMPLEMENTACIÓ DE MÉS D'UN PROGRAMA.

Donat que l'impacte en els col·lectius prioritaris depèn en gran mesura del tipus de programa de la Cartera de Serveis que s'aplica, i que per tant, quants més programes es despleguen, més impacte tenen els projectes en els diferents col·lectius diana, aquesta proposta va un pas més enllà que l'anterior, i planteja introduir un llindar mínim d'accions / programes per a poder ser beneficiari de finançament de Treball als Barris, sense condicionar l'elecció dels programes en particular. Aquesta proposta es pot combinar amb l'anterior, en el sentit que l'establiment de models de desplegament pot ajudar els ens locals a l'hora de fer la seva pròpia configuració de recursos i plantejar un projecte propi. Té l'avantatge de mantenir un esquema d'implementació obert, però aquest punt fort pot esdevenir un punt dèbil en el sentit que segurament no trenca amb l'actual preponderància dels programes d'experienciació dins de Treball als Barris.

PROPOSTA 3: DESPLEGAMENT CONDICIONAT DELS PROJECTES

D'INTERVENCIÓ. Fer de Treball als Barris quelcom més que un instrument de finançament de programes d'experienciació possiblement requereix una acció més contundent que les que s'apunten a les dues propostes prèvies. El condicionament pot plantejar-se des de dues perspectives: en negatiu, eliminant la possibilitat de sol·licitar un projecte basat únicament en el programa D, donat que el SOC té altres programes que permeten dur a terme aquest tipus d'intervencions; o bé en positiu, condicionant l'aprovació d'un projecte al fet que aquest incorpori, com a mínim, un dispositiu de suport a la inserció, genèric o per col·lectiu, amb diferents accions d'acompanyament a les persones beneficiàries. En cas de formular-se en positiu, pot ser especialment oportú combinar aquesta proposta amb la primera per tal d'orientar els ens locals sobre possibles models de desplegament de projectes a partir d'un ús ampli i divers de la cartera d'accions que inclou el programa A.

En segon lloc, es recomana desenvolupar **guies d'aplicació dels diferents programes encaminades tant a prevenir o corregir els actuals biaixos en l'atenció de determinats col·lectius** (sobre/infrarepresentació per raó de gènere, nacionalitat o temps a l'atur en els diferents programes que s'implementen, per exemple), **com a potenciar enfocaments innovadors** dels programes de qualificació i adquisició d'experiència per afavorir les oportunitats laborals, i la seva orientació cap a ocupacions emergents (tenint en compte que la participació als programes B i C sol associar-se amb una posterior inserció en el mateix sector).

En tercer lloc, es recomana també **considerar ampliacions i modificacions dels serveis que integren l'actual Cartera de Serveis**. Pel que fa a possibles nous serveis, algunes de les idees que han anat sorgint durant l'avaluació han estat la inserció acompanyada durant períodes de 6 a 9 mesos i la inclusió de les accions de diagnòstic i de suport al teixit productiu. Del treball de camp qualitatiu es desprèn l'interès de recuperar accions enfocades al desenvolupament local que van quedar eliminades de la Cartera de Serveis de Treball als Barris amb la reforma de les bases de 2014, per dotar de major coherència la nomenclatura dels programes en relació amb el seu contingut, molt especialment pel que fa al programa E, i per ampliar l'efectivitat d'un programa que teòricament busca incidir no únicament en la millora en la vessant ocupacional de les persones beneficiàries, sinó també en les condicions de mercat de treball i les oportunitats d'ocupació i de generació d'activitat als territoris diana.

En referència a la **modificació de serveis actualment recollits a la Cartera de Serveis**, durant les entrevistes i l'enquesta als ens locals se n'han recollit algunes com incorporar beques a les activitats formatives, flexibilitzar l'obligació de contractar al 75% dels participants d'un Programa B per municipis petits, ja que es considera que limita les possibilitats d'oferir formació en matèries on l'ens local no pot contractar donat el marc de competències de l'administració local, o la modificació o substitució de les Cases d'Oficis per un programa mixt de formació i treball de major durada i que permeti l'accés sense necessitat del graduat escolar, a més de buscar alternatives a la limitació de 4 anys per sol·licitar el Programa E.

9.3 Recomanacions relatives a la delimitació dels barris objecte d'intervenció

Per tal de resoldre l'actual situació d'iniquitat en l'accés als recursos de Treball als Barris, es proposa **ampliar l'abast territorial elegible, i condicionar l'accés al programa al fet de demostrar que els barris on es vol intervenir compleixen els requisits fixats en el propi decret de desenvolupament de la Llei de Barris en el moment de presentar la sol·licitud a la convocatòria**, i amb independència de si van rebre o no finançament del Pla de Barris en el temps que aquest va estar vigent.

L'ampliació es pot basar en la bateria d'indicadors que la pròpia Llei de barris contemplava, possiblement no en la seva totalitat sinó en una selecció d'aquells que incideixen en la dimensió de mercat de treball i desenvolupament local, com son:

- a) **Problemes demogràfics (com a elements d'entorn rellevants):** densitat de població, descens de població o creixement massa accelerat de la població, alt percentatge d'immigració.
- b) **Presència de problemes econòmics i socials:** nombre de persones que reben pensions assistencials i pensions no contributives, elevada taxa d'atur, baix nivell educatiu.
- c) **Dèficits socials i urbans i problemàtiques de desenvolupament local, amb impactes en l'àmbit ocupacional:** dèficit de transport públic, baixa activitat econòmica i percentatge de la població en risc d'exclusió social.

Per tal dimensionar l'impacte (en termes de barris elegibles i també pressupostaris) d'aquesta flexibilització, es recomana fer prèviament una **simulació amb dades actuals disponibles a nivell inframunicipal** per detectar quins barris podrien optar a una convocatòria de Treball als Barris amb aquesta nova configuració. Això permetria valorar l'adequació de l'actual partida pressupostària de Treball als Barris al nou supòsit territorial, donant peu a ampliar-la en el cas que es considerés necessari per a satisfer tant la nova demanda com la ja existent. Donat que aquest pot ser un exercici costós, es pot valorar l'alternativa de reconvertir les convocatòries de Treball als Barris a convocatòries de concurrència, on l'atorgament dependria del compliment dels criteris d'elegibilitat marcats, i de la puntuació obtinguda pels projectes segons els barems establerts pel SOC.

9.4 Recomanacions relatives al procés de sol·licitud i justificació i a l'acompanyament als ens locals

Vista la idoneïtat d'apostar per models d'implementació de projectes que combinin una major intensitat en l'aplicació d'accions, amb una major integralitat i innovació en la seva concepció, es recomana **introduir l'intercanvi de coneixements i experiències i l'acompanyament per part del SOC als municipis petits com un element d'enriquiment del programa**. L'intercanvi de coneixements i experiències es pot articular per diferents vies: tallers de millora periòdics amb la participació de tècnics/ques de Treball als Barris de diferents municipis, amb facilitació proveïda pel Servei de Desenvolupament Local del SOC; celebració d'una Jornada anual on compartir aprenentatges i fer difusió d'experiències de referència; confecció per part del SOC d'una Guia d'experiències i casos d'ús en l'aplicació de Treball als Barris, distingint entre ens locals de major grandària (amb l'objectiu de difondre experiències exitoses i aportar idees), i ens locals més petits (on seria interessant no només incloure experiències sinó també recollir el testimoni dels recursos necessaris, i la seva organització, als Serveis d'Ocupació Locals, per tal de fer un desplegament més complet del programa).

Amb la idea de reforçar l'acompanyament als municipis més petits, es recomana també valorar la possibilitat **d'instaurar un servei d'assistència tècnica regular als ens locals de fins a 20.000 habitants** amb projectes aprovats, per tal de consolidar i formalitzar l'actual esquema de suport ad hoc que actualment es presta des del Servei de Desenvolupament Local a requeriment d'alguns municipis.

Pel què fa a la **millora de la gestió de la sol·licitud del programa**, l'avaluació ha detectat pocs àmbits de millora, si bé al llarg del treball de camp qualitatiu han sorgit algunes propostes puntuals relatives als terminis, la durada, l'exigència tècnica o els temps de pagament d'algunes accions. En aquest sentit, es recomana valorar fórmules d'alleugerir la càrrega tècnica que pugui suposar per als ens locals més petits el demanar configuracions més complexes, a mode de reduir la barrera d'accés al programa (ja sigui ampliant la validesa del diagnòstic a més d'un any, plantejant renovacions anuals parcials d'aquest, o d'altres). D'altra banda, el termini de sol·licitud, entre que es publica i es tanca la convocatòria, es, segons molts dels ens locals consultats, massa breu per poder preparar-les amb el temps necessari. Això provoca que augmenti considerablement la pressió tècnica i per aquest motiu es proposa revisar i ampliar els terminis del programa, mantenint, això sí, un calendari deslligat de l'annualitat de gener a desembre. En aquest sentit, es valora com important que el termini de resolució no coincideixi amb finals d'any, perquè això genera problemes als ens locals a l'hora de realitzar les captacions i contractacions en un període relativament curt.

Pel que fa a les resolucions, un aspecte comentat per múltiples actors és que troben a faltar un retorn detallat de les valoracions, especialment quan el SOC desestima part del projecte sol·licitat per poder millorar futures propostes.

Es recomana també **ampliar la durada de les convocatòries**, ja que una convocatòria de caràcter anual no s'ajusta la lògica de servei continu dels dispositius de Treball als Barris. En aquest sentit es recomana estudiar la possibilitat de passar a convocatòries bianuals o a alguna fórmula que establis un marc plurianual per la subvenció.

9.5 Recomanacions d'avaluabilitat de Treball als Barris

Treball als Barris és un programa molt complet amb diverses intervencions que podrien avaluar-se en termes d'impacte si es comptés amb les dades oportunes per a fer-ho. Actualment, les dades que es recullen de les persones participants permeten simplement identificar-les i, mitjançant aquesta identificació, recollir-ne informació addicional a través del gestor de dades **SICAS**, comú a molts programes del SOC. Aquest **gestor és una base de caràcter administratiu que incorpora molta informació sobre persones demandants en un moment en el temps**. Això vol dir que algunes de les variables, com per exemple, el nivell educatiu d'una persona demandant, van canviant de valor a mesura que el temps passa, no sent exactament informatives del que succeïa en un moment concret en el temps, en no poder disposar de l'històric de la variable.

Aquesta restricció de no comptar amb històrics de les variables rellevants en dificulta l'avaluació d'impacte ja que (quasi) totes les tècniques d'anàlisi contrafactual necessiten comptar amb dades prèvies a la participació al programa que es vulgui avaluar. Això, malauradament, no és un problema concret del programa Treball als Barris sinó que es tracta d'un problema estructural de dades al SOC.

Així doncs, en cas que es volgués avaluar l'impacte del programa Treball als Barris, caldria, en primer lloc, **establir un quadre de comandament d'indicadors bàsics per a totes les persones que entren a participar a Treball als barris**. A continuació es presenta un exemple de quadre de comandament que podria ser d'utilitat per a la recollida de dades de les persones participants.

Taula 10. Quadre model d'indicadors a recollir

Bloc I: Característiques de les persones participants	Edat
	Sexe
	Antiguitat al SOC
	Nivell d'estudis / Titulació
	Situació familiar
	Situació vulnerable
	Discapacitat
	Activitat econòmica
	Nacionalitat
	Lloc de residència
	Experiència prèvia
	Perceptor/a de prestacions
Bloc II: Historial d'accions	Data inici d'acció
	Data final d'acció
	Tipus d'acció
	Informació sobre baixa/abandonament
Bloc III: Resultats	Data d'inserció al mercat laboral
	Inserció a 6/12/24 mesos
	Dies treballats en 6/12/24 mesos
	Nombre de contractes en 6/12/24 mesos
	Creació/Manteniment activitat a 6/12/24 mesos
	Tipus de contracte
	Durada del contracte
	Identificador de si la persona participant obté un diploma
	Identificador de si la persona participant qualifica
Qualificació mòdul formatiu	

Un bon registre de dades sociodemogràfiques sobre les persones participants (Bloc I) és particularment rellevant per diversos motius. Primer, permet la realització d'un perfilat estadístic per a la caracterització de les persones beneficiàries en els diferents programes. Segon, la seva disponibilitat és una condició necessària per a una avaluació contrafactual rigorosa en estar basat aquest tipus d'avaluació en la comparació dels beneficiaris del programa amb individus de similars característiques no subjectes a la

intervenció. En aquest cas, els indicadors del Bloc I es recullen majoritàriament a SICAS, tot i que amb els problemes de no comptar amb l'històric.

Les dades corresponents al Bloc II, l'històric d'accions, són particularment rellevants a un programa amb tanta flexibilitat com Treball als barris. A l'hora de fer-ne una avaluació d'impacte, caldria comparar persones participants amb altres que no ho fossin però els resultats esperats i, per tant, els *outcomes* estudiats, seran diferents en funció de l'històric d'accions d'aquella persona. De nou, aquests indicadors són majoritàriament recollits també i poden ser explotats amb la combinació de les bases de dades administratives de Treball als Barris i SICAS.

Però per a una bona avaluació d'impacte, el més rellevant són les dades que s'obtidrien de recollir els indicadors de resultat (Bloc III). És cert que en aquesta avaluació s'han utilitzat dades de Contrat@ que farien referència al nombre i tipus de contracte, però no s'ha pogut estudiar ni la inserció laboral ni la superació amb èxit de les activitats formatives. Aquestes són les dades que es recullen al quadre de comandament que fins ara no s'estan recollint. Així, amb les seves limitacions, els Blocs I i II incorporen informació actualment disponible però, el Bloc III és inexistent. En general, aquestes dades haurien de ser recollides per a qualsevol programa d'ocupació sabent que requereix d'una inversió en temps i en unificació de criteris a l'hora d'establir-ne els paràmetres de recollida. Un suggeriment en el cas particular de Treball als Barris seria incloure alguns d'aquests indicadors als informes semestrals i anuals, potser seleccionant-ne només un o dos de rellevants en el curt termini com a prova pilot.

Tot i això, per a una bona avaluació d'impacte, no és suficient amb la construcció d'un quadre de comandament d'indicadors de les persones participants ja que l'avaluació contrafactual requereix de la construcció un grup de control.

Així doncs, **es considera convenient obtenir dades sobre salaris i vides laborals dels demandants mitjançant un acord de col·laboració amb la Seguretat Social (SS).**

D'una banda, el nivell d'ingressos resulta una mètrica interessant i complementària a la probabilitat d'inserció laboral amb vista a avaluar la qualitat en l'ocupació. D'altra banda, l'estudi de les dades de Contrat@, en les quals no s'identifica la data de finalització de la relació contractual, complica el seguiment de les persones participants. En aquest sentit, la utilització de les dades de la SS permetria obtenir una traçabilitat fiable de la inserció laboral, donant així més fiabilitat a l'avaluació. Alternativament, es planteja l'ús d'enquestes que ofereixin incentius de resposta per a obtenir aquestes dades en el cas de la col·laboració amb la SS pogués resultar complexa.

A més, tenint en compte que per a alguns dels programes de Treball als Barris, l'indicador d'impacte és finalitzar la formació amb èxit, **es planteja la necessitat d'analitzar els resultats formatius dels participants als programes B i C.** Per tant, es recomana augmentar l'abast dels indicadors emprats i valorar les taxes d'èxit formatiu (que és la finalització d'un curs amb resultat global d'avaluació positiva), els nivells d'obtenció de certificats i acreditacions, o els nivells de participació en pràctiques professionals, entre altres.

Finalment, en termes metodològics, l'avaluació d'impacte de Treball als Barris requeriria de trobar persones no participants al programa que fossin similars a les que participen amb la particularitat de que **el programa planteja una àmplia diversitat d'actuacions i que es porta a terme a unes àrees amb unes particularitats concretes**. Així doncs, trobar persones que no participin de Treball als Barris però que visquin en àrees similars és de màxima complexitat.

En aquest sentit, i lligat a la recomanació de revisió del nombre de barris elegibles, **l'avaluació d'impacte podria centrar-se en comparar persones participants en les àrees d'intervenció d'abans de la revisió amb aquelles que resideixin en barris que hagin pogut entrar a partir de la revisió**, assumint que, al menys per l'any anterior a la seva inclusió al programa, les àrees de nova incorporació presentaven indicadors similars als de les àrees històriques de Treball als Barris. Així doncs, es podria seleccionar una mostra de persones demandants d'ocupació de similars característiques a les de Treball als Barris però que no hi havia pogut participar per no residir en barris elegibles i comparar-ne la seva inserció amb la de les persones participants al programa.

10. ANNEX METODOLÒGIC

Per dur a terme l'avaluació del disseny, implementació i seguiment de resultats del programa de Treball als Barris, s'han emprat diverses tècniques quantitatives i qualitatives de recollida de dades:

- ▶ Anàlisi de **fonts documentals** diverses, elaborades tant pel propi SOC, com per part de BCN Activa o Ivàlua, i de la **normativa** relativa al programa de Treball als Barris i a la Llei de Barris.
- ▶ **Explotació de les fonts d'informació**: dades administratives de Treball als Barris, SICAS, Contrat@, i Enquesta de Població Activa.
- ▶ **Entrevistes semi-estructurades amb personal de direcció i de coordinació** del SOC
- ▶ **Entrevistes semi-estructurades i grups de discussió** amb ens locals
- ▶ **Qüestionari ad hoc** distribuït als ens locals que participen del programa de Treball als Barris.

Tot seguit es proporciona un segon nivell de detall en relació amb cadascuna de les font i informats esmentats.

Anàlisi de fonts documentals:

- ▶ Guia Treball als Barris 2016, 2020 i 2021. Aquestes guies contenen l'explicació i l'estructura del pla i dels seus programes i accions a les convocatòries del 2016, 2020 i 2021.
- ▶ Cartes de Serveis on hi ha una descripció dels serveis ofertats per les diferents convocatòries de Treball als Barris.
- ▶ Treball a les 7 Comarques. Es tracta d'una avaluació d'implementació del programa de Treball a les 7 Comarques, un programa força similar al Treball als Barris que es desplega en comarques econòmicament deprimides.
- ▶ González-Marín, Patricia, et al. "*Social and material determinants of health in participants in an active labor market program in Barcelona.*" *Archives of Public Health* 76.1 (2018): 1-8.
- ▶ González-Marín, Patricia, et al. "*Employment in the neighborhoods of Barcelona: health effects of an active labor market program in Southern Europe.*" *Journal of Public Health* 42.4 (2020): e532-e540.
- ▶ Barcelona Activa, S. A. *Estudi de mesurament del Retorn Social i Econòmic dels Dispositius d'inserció sociolaboral per a col·lectius amb dificultats especials Projecte Treball als Barris.* (2020).

Anàlisi de la normativa relativa a Treball als Barris:

- ▶ Llei 2/2004, de 4 de juny, de millora de barris, àrees urbanes i viles que requereixen una atenció especial
- ▶ Decret 369/2004, de 7 de setembre, pel qual es desenvolupa la Llei 2/2004, de 4 de juny, de millora de barris, àrees urbanes i viles que requereixen atenció especial.

- ▶ Ordre TRE/165/2008, de 15 d'abril, per la qual s'aproven les bases reguladores dels ajuts per a la realització de projectes i accions per a l'ocupació amb les entitats locals i s'obre la convocatòria per al període 2008-2009.
- ▶ Resolució EMO/314/2012, de 8 d'octubre, per la qual s'estableixen les bases reguladores dels ajuts destinats al Programa de suport als territoris amb majors necessitats de reequilibri territorial i social: projecte Treball als barris, i s'obre la convocatòria per a l'any 2012.
- ▶ ORDRE EMO/225/2014, de 22 de juliol, per la qual s'estableixen les bases reguladores de les subvencions destinades al Programa de suport als territoris amb majors necessitats de reequilibri territorial i social: Projecte Treball als Barris, i s'obre la convocatòria per a l'any 2014.
- ▶ ORDRE TSF/122/2018, de 23 de juliol, per la qual s'aproven les bases reguladores per a la concessió de subvencions destinades al Programa de suport als territoris amb majors necessitats de reequilibri territorial i social: projecte Treball als barris.
- ▶ EMT/1800/2021, de 2 de juny, per la qual s'obre la convocatòria per a l'any 2021 per a la concessió de subvencions destinades al Programa de suport als territoris amb majors necessitats de reequilibri territorial i social: Projecte Treball als Barris (SOC-Projecte Treball als Barris)
- ▶ RESOLUCIÓ EMT/934/2022, de 14 de març, per la qual s'obre la convocatòria per a l'any 2022 de beques a les persones participants a les cases d'oficis del Programa de suport als territoris amb majors necessitats de reequilibri territorial i social: projecte Treball als barris (SOC – BEQUES BARRIS)

Explotació

- ▶ Dades d'atorgaments anuals de Treball als Barris (2015-2018)
- ▶ Descripció detallada de les accions de cada programa de Treball als Barris (2015-2018)
- ▶ Característiques sociolaborals de persones participants via SICAS
- ▶ Contractacions laborals 2 anys després de la participació al programa (Contrat@)
- ▶ Explotació de l'Enquesta de Població Activa per Catalunya 2015-2018.

Entrevistes semi-estructurades amb personal de direcció i coordinació del SOC, en concret les que es relacionen a continuació.

Àmbit	Persones entrevistades
Servei de Desenvolupament Local. SOC	• Maria Carmen Herrero • Silvia Conde
Serveis Territorials del SOC a Girona	• M^a del Carme Vidal • Mª Dolores Fernández
Servei de Verificació (administrativa) del SOC	• Mireia Sorde • Xavier Masferrer

Entrevistes semi-estructurades amb ens locals:

Nom del municipi de l'ens local	Persones entrevistades
Santa Coloma de Gramenet (Grameimpuls)	Ascensión Calderón
Malgrat de Mar	Jordi Vila Gemma Binefa
Vic	Helena Taña Helena Sánchez
Lleida	Marina Guivernau Mireia Aldabó
Barcelona Activa	Àfrica Cardona Albert Paredes Esmeralda Blasi Eva Clotet Fina Esteban Loles Martínez Marçal Farré Marta Casanovas Paco Ramos
Salt	Carles Martí
Argentona	Eva Cerveto
Tortosa	Anna Victòria Segarra Narcís Vericat Querol
Reus	Montserrat Pagès Marta Tena

Grups de discussió amb ens locals majoritàriament petits. S'han realitzat dos grups de discussió en els que han participat un total de 16 tècniques i tècniques vinculats a Treball als Barris.

Nom del municipi de l'ens local	Persones participants
Premià de Mar	Margarita Gómez
Figueres	David Carvajal
Llagostera	Carolina Carranza
Olesa de Montserrat	Laura Santafé
Santa Margarida de Montbui	Sílvia Torregrosa
Les Franqueses del Vallès	Antònia García
Valls	Àgata Prats
Banyoles	Meritxell Vila
Caldes de Montbui	Olga Peralta
Premià de Dalt	Virginia Merlos
Sant Joan Despí	Àngela Escribano
Balaguer	Marina Perejuan
Montblanc	Joan López
Olot	Laura Darné
Palafrugell	Elisenda Álvarez
Sallent	Sara Vila

SOC-Avalua

AVALUACIÓ DE LES POLÍTIQUES ACTIVES D'OCUPACIÓ A CATALUNYA